

ΟΙ ΑΝΤΡΕΙΩΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΓΕΝΗΔΕΣ ΣΤΑ ΣΠΗΛΑΙΑ*

(Ἡ ἱατρικὴ ἔρμηνεία ἑνὸς ἄλυτου μέχρι σήμερα ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ θέματος).

Ἀπὸ τὸν

ΧΡ. Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟ**

Εἰσαγωγή:

Στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο ὑπάρχουν λαϊκὰ ἱατρικά, εὐγονικά ἔθιμα πού συνδέονται ἀναπόσπαστα μὲ τὰ σπήλαια καὶ τὰ βάραθρα.

Τὰ ἔθιμα αὐτὰ δὲν ἔχουν μελετηθεῖ ἀκόμη, παρά τὸ γεγονός ὅτι ἀποτελοῦν ἐπιβιώσεις πανάρχαιων Μινωικῶν καὶ Μυκηναϊκῶν ἐθίμων.

Στὴν παρούσα μελέτη παρουσιάζουμε γιὰ πρώτη φορά ὁλόκληρο τὸ ἔθιμο γιὰ τοὺς ἀντρειωμένους καὶ δίνουμε τὴν ἱατρικὴ ἔρμηνεία τοῦ ἐθίμου στὰ πλαίσια τῆς σύγχρονης ἱατρικῆς. Κάθε ἔθιμο γιὰ νὰ γίνεῖ ἐπαγωγικὸ καὶ διδακτικὸ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐπιστημονικὴ θεώρηση. Ὅταν μάλιστα κρύβει μέσα τους καὶ ἱατρικὲς ἀλήθειες, τότε γίνεται πρὸ ἀνθρώπινου.

Ἡ ἐργασία στηρίζεται κυρίως σὲ περιστατικά τὰ ὅποια ἔχουμε προσωπικὰ χειρουργήσει, ὅπως ἐπίσης καὶ στὴν προφορικὴ παράδοση ἀπὸ περιοχὲς μὲ ἱστορικὲς ἐπιβιώσεις. Μὲ τὸ θέμα τῶν ἀντρειωμένων καὶ τῶν καλαντρειωμένων (Διγενίδων) εἰχαμε ἀσχοληθεῖ ἀπὸ χρόνια, ὅταν καταγράψαμε ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν ἀσθενῶν μας τὴ λαϊκὴ ὀνοματολογία καὶ τοὺς θρόλους σχετικὰ μὲ τίς συγγενεῖς διαμαρτίες τῆς διαπλάσεως. Ἡ ἰδιωτικὴ μας συλλογὴ περιλαμβάνει λαϊκὲς ὀνομασίες πάνω ἀπὸ 2.000 παθήσεων καὶ σωματικῶν δυσμορειῶν. Ἡ λαϊκὴ ὀνοματολογία τῶν ἱατρικῶν παθήσεων εἶναι ἔκφραση τῆς ἀνθρώπινης καὶ τῆς λαϊκῆς ψυχῆς καὶ ἐπέζησε μὲ τὴν ἀπλὴ λαϊκὴ γλῶσσα, γιατί ἡ γλῶσσα συχνὰ εἶναι ἰσότιμη μὲ τὸ νόημα.

* Digenides and Andriomoni of the Caves

** ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ, Ch.111 Vas. Sophias Ave. Athens 602, Greece

Τί είναι οι Άντρειωμένοι και οι Καλαντρευμένοι (Διγενήδες)

Μετά την έγκεφαλική παράλυση συχνότερη πάθηση του κεντρικού νευρικού συστήματος είναι η δισχιδής ράχη (spina bifida) ή όποια λέγεται και διγενής ή δυσγενής ράχη. Αυτή αποτελεί τή συχνότερη χρονία άναπηρία συγγενούς αιτιολογίας στα παιδιά. Αίτιες είναι οι συγγενείς άνωμαλίες στις όποτες ή βλάβη περιλαμβάνει τόσα πολλά συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού όσα οι δυσπλασίες του νωτιαίου μυελού. Οι βαρύτερες μορφές μυελοδυσπλασίας αναφέρονται στις παθήσεις έκείνες τής σπονδυλικής στήλης πού προβάλλουν τό περιεχόμενο του νωτιαίου μυελού μαζί με τά νεύρα τής ίππούριδος μέσα από ένα χάσμα, όπως είναι ή Μηνιγγομυελοκήλη δηλ. ή πάθηση πού χαρακτηρίζει τόν καλαντρευμένο Διγενή ή διαλαλημένο Διγενή κατά τή λαϊκή όνοματολογία. Η ομάδα αυτή συνοδεύεται από παράλυση των κάτω άκρων και άκράτεια ούρων και κοπράνων. Τά άκρα είναι παραμορφωμένα με ραιβοπόδια. Τό παιδί κατά τή γέννηση, έκτός από τή τυπική βλάβη, παρουσιάζει ανάλογα με τήν έντόπιση, παραμορφώσεις των κάτω άκρων. Η παράλυση είναι πλήρης και οι νευρολογικές βλάβες σχεδόν πάντοτε ανεπανόρθωτες, συνοδεύονται δέ με αίσηθτικές διαταραχές και ύδροκεφαλία. Η επίβλωση με μυελομηνιγγοκήλη ήταν περιωρισμένη μέχρι τής επινοήσεως των συγχρόνων θεραπευτικών μέσων. Αυτά άποσκοπούν στή χειρουργική σύγκλιση του χάσματος, στον έλεγχο των έπιπλοκών, όπως είναι ό ύδροκέφαλος, ή μηνιγγίτις, οι ουρολειμώξεις και οι όρθοπεδικές δυσμορφίες. Βελτίωση τής λειτουργίας των άκρων ποδών, εϋθυγράμμιση των κάτω άκρων, για νά κρατάει τό βάρος του σώματος, επίτευξη εϋστάθειας του κορμού, διόρθωση έξαρθμάτων, καμπτικών παραμορφώσεων των ισχύων, διόρθωση παραμορφώσεως των γονάτων. Διόρθωση του άκρου ποδός από τόν ίππισμό, τήν βλαισότητα, τή ραιβότητα, τήν πτεροποδία και ίπποποδία και τήν σφυροδακτυλία. Η ίπποποδία είναι μόνη. Έπίσης διόρθωση τής σκωλιώσεως και λορδώσεως. Σήμερα, παρά τά θεραπευτικά μέσα, τά 65% έχουν παραμόρφωση στα κάτω άκρα, τά 20% στα ισχία και τά 15% έχουν άτονα έλικη στα άκρα. Τά 30% βαδίζουν χωρίς βακτηρία, τά 70% με βακτηρία και νάρθηκες. Οι άσθενεις πού κατορθώνουν νά έπιζήσουν από τίς προαναφερθείσες καταστάσεις έχουν πλήρη παραληγία, άκράτεια ούρων και κοπράνων. Οι παραμορφώσεις και οι έπιπλοκές καταλήγουν στήν άναπηρική παρέκλα ή στο κρεβάτι με προβλήματα για τήν οίκογένεια και τήν κοινωνία. Σήμερα πολλά από αυτά τά παιδιά μπορούν νά γίνουν χρήσιμα μέλη τής κοινωνίας. Τά καλύτερα χρόνια ή θνησιμότητα και ή άναπηρία ήσαν σε πολύ ψηλό βαθμό. Μία λιγότερο σοβαρή πάθηση από τίς άνοιχτές μυελοδυσπλασίες είναι τό συγγενές δερμοειδές συρίγγιο (Άντρευμένοι Διγενήδες), όπου έπικοινωνει ό έξω πόρος με τίς μηνιγγες. Συνήθως πεθαίνουν από ύποτροπιάζουσες μηνιγγίτιδες ή στήν νεογνική ή στήν παιδική και έφηβική ηλικία και σπάνια στήν

ένήλικο. Ζουν συνήθως μέχρι τό 30ό έτος τής ηλικίας τους. Ή άπλούστερη μορφή είναι ή λανθάνουσα δυσγιδής ράχη. Ένας τύπος αútης είναι ή Διστηματομυελία ('Ανδρειωμένος μέ ούρά). Σήμερα κάθε πολιτισμένη κοινωνία έχει φθάσει στό σημείο νά διασώζει ένα πολύ μεγάλο αριθμό άπ' αútά τά παιδιά. Γιά τήν αντιμετώπιση τών παθήσεων αútων χρειάζεται νά έλθουν έπίκουρες όλες οι ειδικότητες τής Ιατρικής, γιατί ή διςχιδής ράχη άφορά πολλά συστήματα τοϋ οργανισμού. Γιά κάθε περίπτωση χρειάζεται ή συλλογική βοήθεια τοϋ παιδίατρου, τοϋ παιδοχειρουργοϋ, τοϋ νευροχειρουργοϋ, τοϋ ορθοπεδικοϋ, τοϋ ούρολόγου, τοϋ ψυχιάτρου, τοϋ ψυχολόγου, τοϋ φυσιοθεραπευτοϋ, τοϋ παιδαγωγοϋ, τής κοινωνικής λειτουργοϋ, τοϋ εκπαιδευτικοϋ, τών γονέων καί τοϋ ιερέα. Στίς Σκανδιναβικές χώρες τά παιδιά αútά αποτελούν ξεχωριστή κοινωνική ομάδα καί ζοϋν σέ ειδικά χωριά. Αútό επίσης είχε έπιτευχθεί καί κατά τήν Μυκηναϊκή έποχή, όπου οι Κένταυροι (Μηνηγγοκήλες) ζοϋσαν σάν ξεχωριστή φυλή σέ σπήλαια στό Πήλιο τής Μαγνησίας καί κοντά στόν Έρύμανθο στό όρος τής Θολός (Νομοϋ Ήλείας). Οι παθήσεις αútές είναι ένδιαφέρουσες γιά τή λαογραφία καί τήν ιστορία γιά τούς παρακάτω λόγους:

- 1) Άφορούν τίς πίο ζωντανές παθήσεις τοϋ λαοϋ, που έχουν σχέση μέ τήν Ιατρική σπηλαιολογία.
- 2) Προέρχονται άπό περιοχές όπου κατά τήν άρχαία Έλληνική Μυθολογία ζήσανε διάφορα άνθρωπόμορφα τέρατα όπως ήσαν οι Κένταυροι, οι Πάνες, οι Σειληνοί, οι Σάτυροι κλπ. Τέτοιες περιοχές είναι ή Θεσσαλία (Πήλιο), ή Ήπειρος (Πίνδος), ή Βοιωτία (Θήβα), ή Θηβωτιδα, ή Άττική, ή Άρκαδία, ή Άχαΐα ('Αροάνια-Έρύμανθος), ή Άργολιδοκορινθία (Νεμέα-Αέρνα), ή Λακωνία (Ταΰγετος), ή Κρήτη (Ήράκλειο), τά νησιά τοϋ Ιονίου καί κυρίως τοϋ Αίγαίου, ή Μακεδονία, ή Θράκη, ή Μ. Άσία (Πόντος), ή Κύπρος.
- 3) Ή προέλευσή τους είναι κυρίως άπό σεισμογενείς περιοχές μέ ιστορικό σοβαρών σεισμών μέσα στό πέραςμα τών αιώνων, καθώς επίσης καί άπό περιοχές όπου ύπρχε πολύ έλονοσία καί στίγμα τής Μεσογειακής άναιμίας. Σήμερα στην Έλλάδα γεννιοϋνται κάθε χρόνο 720 περίπου παιδιά μέ βαρείες δυσπλασίες τοϋ νωτιαίου μυελοϋ, 2400 περίπου παιδιά μέ δυσραφικές παθήσεις, όπως είναι ή Διστηματομυελία (άντρειωμένοι μέ ούρά) καί 130 Διγενήδες (συγγενές δερμοειδές συρίγγιο). Άπό τό 1963 ό γράφων έχει χειρουργήσει 17 Μηνηγγομυελοκήλες καί δύο Διγενήδες. Επίσης παρακολουθεί πάνω άπό 150 δυσραφικές παθήσεις κυρίως άντρειωμένους. Σήμερα σέ κάθε μεγάλο κεφαλοχώρι ύπάρχει παράδοση ότι ύπήρχαν έντε μέχρι δέκα άντρειωμένοι. Σέ μικρότερα χωριά επίσης διατηρείται άκόμη ή άνάμνηση γιά έναν ή δύο άντρειωμένους.

Τά είδη τῶν ἀντρειωμένων καί τῶν καλαντρειωμένων

Όλα τά είδη-κατηγορίες τῶν ἀντρειωμένων ἀνήκουν στήν κáθηση τῆς δίσχιδοῦς ράχεως (spina bifida).

Ά ν ο ι χ τ έ ς ἀ ν ω μ α λ ί ε ς

Λέγονται Καλάντρειωμένοι, Διπλαλημένοι Διγενήδες (Ντελαλημένοι), Έρμάδια, Χάνοι, Παρασήματα, Χειμέρια, Σφίγγες καί Στύγγες.

- 1) Μυελομηνιγγοκήλη (Καλαντρειωμένος Διγενής) ἢ ἀρχαία Σφίγγα.
 - α) Ύδρομυελία (Νιρ-Νύρης, ἢ Νιρέας ἢ Νεριᾶς
 - β) Ραχίσχιση ἢ σχιζοράχις (χάονας) ἢ φύδι (μέ ἀνεγκεφαλία) ἢ Στοιχειό ἢ Θεριό.
- 2) Μηνιγγοκήλη (Κωλοριάδα) .
 - α) Συριγγομυελία, κεράλας ἢ Ἄλογοκέφαλος
 - β) Στύγγα ἢ Μαύρη (Κένταυρος Πάνας) καί
 - γ) Τσιρώνης, Ζαφείρης, Γιάννης, Θανάσης.
- 3) Δερμικό ἢ δερμοειδές ἢ ἔνδομυελικό συρρίγιο (Ἄντρειωμένος Διγενής) Ἡρακλῆς, Ἄλέξανδρος, Γοργόνα, Κωνσταντής, Ἄλέξης, Γιάννης.

Κ λ ε ι σ τ έ ς ἀ ν ω μ α λ ί ε ς (Τά Αόυδα)

- 1) Κρυφή δίσχιδής ράχη (Ἄντρειωμένοι ἄγουροι, Ξενοσκορίτες)
 - α) Διασθηματομυελία (Ἄντρειωμένοι μέ ούρά)
 - β) Ἐνδροσπονδυλικός ὄγκος, αἰμάτωμα (Μόρος, Ἄμτέλι)
 - γ) Αἰτώμα (Χέλιος, Σέλλιος)
 - δ) Ἐμβρυϊκή οὐλή στή ράχη (Φόλος)
 - ε) Χόνδρωμα (Φραγκογιάννης, Ζαφείρης)
 - στ) Πρόσθιον ἔντερικό συρρίγγιο (Μπάκας, Κοιλιάρης).

Τό ἔθιμο τῶν ἀντρειωμένων ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητα συνέχεια ἀπό ἕνα προῖστορικό πρότυπο, ἄψοφῶ πρῶτα πέρασε κατὰ τήν ἱστορική του πορεία ἀπό διάφορες παραλλαγές καί προσαρμογές ἀκόμη καί τροποποιήσεις. Τό ἔθιμο τῶν ἀντρειωμένων ἐξιδανικεύθηκε ἀπό τοὺς ποιητές, τοὺς συγγραφεῖς καί τοὺς καλλιτέχνες. Αὐτοῦ ἀπό καλλιτεχνικό αἰσθητήριο τό παραποίησαν καί τό ἐξέτρεψαν ἀπό τήν βαθειά ἱατρική σημασία του, ἄλλοτε ἠθελημένα καί ἄλλοτε ἀσυνείδητα. Πολλοί συγγραφεῖς ὑποτίμησαν ἢ ἀκόμη ἀγνόησαν καί ἀπέριψαν πολλά στοιχεῖα τοῦ πρωτογενοῦς ἀρχαῖου αὐτοῦ ἐθίμου π.χ. οἱ Κένταυροι στήν ἐποχή τοῦ Ὁμήρου δέν εἶχαν πρόσθια πόδια, τά πρόσθεσαν ἀργότερα οἱ καλλιτέχνες κατὰ τόν 7ο καί 6ο αἰῶνα. Ἔτσι, τό ἔθιμο τῶν Ἀντρειωμένων προσαρμοσμένο σέ νέες κοινωνικές κλίθου καταστάσεις πέρασε τήν Ἀρχαϊκή, τήν Κλασσική, τήν Ἑλληνιστική καί τήν Ἑλληνορωμαϊκή ἐποχή. Κατὰ τήν Βυζαντινή ἐποχή βρέθηκε κάτω ἀπό τόν μανθῶα τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἕνα σημεῖο τό πρωταρχικό του νόημα π.χ. Κατὰ τόν 10ο αἰῶνα οἱ ἱστορικές ἀνάγκες ἀπαιτοῦσαν νέες παραλλαγές καί προσαρμογές. Ἔξιναι γνωστό ὅτι ἡ διαστηματομελία (Ἀντρειωμένος μέ οὐρά) στούς Ἀραβες εἶναι φυλετικά σέ ὑψηλό ποσοστό 39%. Ἐνῶ στούς Ἕλληνες εἶναι μόνο 1-4%. Οἱ Ἕλληνες ἀπό τόν 8ο-10ο αἰῶνα γιά νά ἀποφύγουν ἐπιμειξία μέ τοὺς Ἀνατολικούς λαούς καί κυρίως τοὺς Σαρακηνοὺς καί Ἀραβες ἀναβίωσαν τό ἔθιμο. Ὅμως τό ἔθιμο αὐτό κατόρθωσε νά ἐπιζήσει σέ πολλά διαμερίσματα τῆς χώρας μέχρι σήμερα.

Οἱ Σπηλαῖτες

Ὁ Ἑλλαδικός ἄνθρωπος τῆς Μεσολιθικῆς ἐποχῆς εἶχε γιά κατοικία του τά σπήλαια. Κατὰ τή Μεσολιθική ἐποχή, ὅταν ἔγινε γεωργός δέν ἐγκατέλειψε τελείως τίς φυσικές σπηλιές ἀλλά τίς μετέτρεψε σέ τόπους λατρείας. Αὐτό ἔγινε γιά τίς σπηλιές πού εἶχαν κοντά τους μία πηγή μέ τρεχούμενο πόσιμο νερό. Ὁ Ἑλλαδικός τῆς ὕστερης νεολιθικῆς ἐποχῆς, εἶτε ἦταν ἀπλό μέλος τῆς ομάδας, εἶτε ἱερέας-μάγος-ἱατρός εἶχε γοητευθεῖ καί ταυτόχρονα φοβηθεῖ ἀπό τή γέννηση τῶν δυσπλαστικῶν παιδιῶν. Οἱ σωματικές δυσμορφίες θά προκαλοῦσαν ἀσφαλῶς ἀναστάτωση στόν ψυχικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου τῆς μικρῆς τότε κοινωνίας, γιατί ἡ πιό ἀπλή καί δύσκολη ἀπάντηση ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, πού παραμένει ἴδια καί σήμερα ἦταν καί εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Τό θέος του αὐτό ἐπήγαζε ἀπό τή μεγάλη σημασία πού εἶχε δώσει στόν ἄνθρωπο ἀκόμη καί ὅταν ἦταν οἰκτρά παραμορφωμένος ἀπό τή φύση. Ἰδίως γιά τό παιδί πού γεννιέται παράλυτο ἢ θά παραλύσει γρήγορα. Γιατί τό προσόν τοῦ νεολιθικοῦ ἀνθρώπου πρέπει νά ναι, πολύ ἐλαφρὸς στά πόδια, στά ἄκρα, ἀπό αὐτό ἐξαρτᾶται ἡ ζωή του σάν κυνηγός, γεωργός, φαρὰς κλπ. Ὁ ἄκρασεφαλῆς στά πόδια δηλ. ὁ φιλάσθενος στά ἄκρα ἀποτελοῦ-

σε μεγάλο πρόβλημα για τήν ομάδα καί τήν κοινότητα. Ὁ ἐλλαδικός ἱερέας-μάγος-ἰατρός ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐπίστευε ὅτι τά τερατόμορφα αὐτά πλάσματα ἀποτελοῦσαν ἐκτροπή ἀπό τήν ομάδα, ἦσαν νόθα ἢ ἐκ κλεψιγαμίας ἢ ἐπιμιξίας μέ ἄλλο φύλο, ὑδώς κατά τῆς μεγάλης μετακινήσεως τῶν κατοίκων. Εἶναι δύσκολο νά προσδιορίσουμε χρονολογία τοῦ ἔλαβαν χώρα τά μυθολογικά γεγονότα. Ἡ Ἀρχαιολογία ὅμως, μᾶς ἔρχεται βοηθός τουλάχιστο γιά νά τά μνημονεύσουμε.

Εἶναι γνωστό ὅτι, κατά τῆς ἀρχῆς τῆς τρίτης π.Χ. χιλιετηρίδας, δηλαδή κατά τήν Προελλαδική ἐποχή μέχρι τό 2.300 π.Χ., οἱ κάτοικοι τοῦ ζοῦσαν στήν περιοχή μεταξύ τοῦ Καυκάσου καί τοῦ ποταμοῦ Ἄλιος ἀκωθήθηκαν ἀπό ἄλλους ἀνατολικούς καί βόρειους λαούς πρὸς τά δυτικά στήν ὄροσειρά τοῦ Ταύρου καί βρῆκαν διέξοδο πρὸς τήν Μ. Ἀσία καί τό Αἴγαλο. Ἀπό τῆς Κυκλάδος πέρασαν στή Στερεά Ἑλλάδα καί τήν Πελοπόννησο. Τό ὕδιο ἔγινε καί πρὸς τήν Θράκη καί τή Μακεδονία.

Κατά τήν Μεσοελλαδική ἐποχή 2.300 - 1.700 π.Χ. νέοι πόλεμοι καί ἀναστατώσεις ἔγιναν στή Βορειοανατολική Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀπό βόρειους καί ἀνατολικούς λαούς καί οἱ μάζες τοῦ πληθυσμοῦ κατέρχονται στήν Πελοπόννησο (οἱ Ἀζάνες στήν Ἀρκαδία καί ἄλλα φύλλα κατά μήκος τῆς Πίνδου). Λέξεις πού ἔχουν σχέση μέ Βάρβαρα καί Σπήλαια καί μέ ἀντρειωμένους ὅπως Καιάδας, Ἰελλήεις, Κρόμνα, Πήγασος, Πλεξάβρα, Κένταυρος, τῆς Μ. Ἀσίας, ὑπῆρχαν καί σάν τοπωνύμια σηλαίων στήν Πελοπόννησο καί τήν Ἡπειρωτική Ἑλλάδα. Τό γεγονός ἐπίσης ὅτι Κένταυροι (μηνιγγοκῆλες-Καλαντρειωμένοι) ἀναφέρονται ὅτι ὑπῆρχαν στήν Παρλαγονία στή Καπαδοκία, στή Φρυγία, στήν Λυδία, στήν Καρία, στήν Λυκία, στήν Κιλικία, στήν Θράκη, στήν Πάφο τῆς Κύπρου, στήν Τύρο, στή Δαμασκό, στήν Κω, στήν Θήρα, στήν Κάρυστο, στά Κύθηρα, στό Πήλιο τῆς Μαγνησίας, στή Βόρεια Θεσσαλία, στήν Αἰτωλία, στήν Ἥλιδα (Ἰελλοί), στήν Ὀλυμπία, στήν Ἀζανιάδα (ἐπαρχία Καλαβρύτων), στόν Μαλέα (Ταῦγετο), ἐνισχύει τήν ἀπόψη ὅτι κατά τήν ἐπιμιξία μέ ἀνατολικούς λαούς παρατηρεῖται γέννηση παιδιῶν μέ διαμαρτίες τῆς διαπλάσεως τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καί τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Ὁ δρόμος Ν.Α. τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τήν παραλία τῆς Σμύρνης καί τῆς Ἐφέσου, τόν ὁποῖον ἀκολούθησαν κατά τήν παράδοση οἱ Ἀμαζόνες καί εἶχαν ἀκολουθήσει καί ἄλλες μετακινήσεις πληθυσμῶν ἦταν ὁ ὁδός, πού ἔφερε πρὸς τήν Δύση Ἀνατολικούς πληθυσμούς. Οἱ Ἀμαζόνες ἦσαν ἀγαμέ μητέρες τῶν ἀντρειωμένων παιδιῶν. Κατά τή Μεσοελλαδική ἐποχή ἀναπτύχθηκε ἡ σημασία τῆς προσωπικῆς ἀρετῆς καί ἀνδρείας. Τό ὕδιο συνεχίσθηκε καί στήν Ὑστεροελλαδική ἢ Μυκηναϊκή ἐποχή 1.700-700 π.Χ. Κατά τήν Ἱστορική ἐποχή (Κλασσική, Ἑλληνιστική, Ἑλληνορωμαϊκή ἐποχή 700 π.Χ. μέχρι 300 μ.Χ. καί Μεσαιωνική (Βυζαντινὴ) ἀπό 300-1.300 μ.Χ. καθώς καί κατά τή Νεωτέρα διατηρήθηκε ἡ

προσωπική αρετή σαν μέσο εξιλέωσης των παιδιών αυτών και των μητέρων τους από την έπιμιξία. Από τα δεδομένα της σύγχρονης Ιατρικής οι παθήσεις αυτές είναι σε ύψηλό ποσοστό στην Ανατολή σαν φυλετική μειονεξία π.χ. στην Ιαπωνία τό ποσοστό άνέρχεται σε 54% των συγγενών άνωμαλιών του κεντρικού νευρικού συστήματος ,στην Κίνα 42%,στην Ινδία 28% και ιδίως στους Άραβες και Αιγυπτίους φθάνει τό 39%. Απεναντίας στους Εύρωπαϊους τό ποσοστό αυτό στη δυτική Εύρώπη φθάνει τό 4% και στην άνατολική Εύρώπη περίπου 7%. Στους Έλληνες τό ποσοστό κυμαίνεται περίπου από 1-4%. Έξαρση γέννησης παιδιών Αντρειωμένων, Καλαντρειωμένων και Διγενήδων παρατηρήθηκε κατά τίς έπιδημίες χολέρας, πανώλης, εύλογιās, πού όπως είναι γνωστό είχαν προέλευση άνάκαθεν δια μέσου των αιώνων πάντα την Ανατολή, και από έπιμιξίες, φυματίωση, κακή διατροφή, άγχος, φόβο και κληρονομικότητα. Οι Έλληνες από τούς άρχαιότατους χρόνους άπομόνωσαν στά Σήλαια τά παιδιά αυτά, μέ διάφορες ένστικτώδεις εύγονικές μεθόδους. Πολλά τά "έξευλώσαν", γιατί διακρίθηκαν για ήρωϊκές πράξεις, όπως ο Ήρακλῆς ή ο Διγενής Ακρίτας, πού ο δεύτερος δέν υπήρξε σαν ιστορικό πρόσωπο, αλλά άποτελούσε την ένσάρκωση του Ήρωϊκού πνεύματος, όπως τά ραχοκοκμένα αυτά παιδιά. Οι μέχρι σήμερα έρευνητές πιστεύουν ότι, οι Ακρίτες φρουρούσαν τά άκρα δηλαδή τά σύνορα της Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας, ιδίως τά προς την Καππαδοκία και τον Ταύρο. Στην πραγματικότητα όμως από τούς άρχαιότατους χρόνους τά παιδιά αυτά τά τοποθετούσαν σε Σήλαια πού ήσαν σε Ακρόρεις ("Ακρα-όρος) δηλαδή όρεινές περιοχές (χώρες) μέ Σήλαια για να έχουν τίς κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες να επιβιώσουν, διότι έπρεπε να προφυλάξουν, να προστατεύσουν τά άκρα τους, πού ήσαν παράλυτα μέ έξελκώσεις και συγχρόνως να άπομονώνονται από την κοινωνία, να βρίσκονται δηλαδή στα άκρα κάθε κατοικημένης περιοχής του χωριού ή της κοινότητας. Αυτό άποτελεί μία έπιβίωση από την άρχαία έποχή, όπου ο Έλλαδικός Ίερέας-μάγος-ιατρός εκείνης της έποχής φρόντισε να τοποθετεί τά τερατόμορφα και ύσμορφα κλάσματα μέσα σ' ένα Σήλαιο, καλύτεροντάς τα μέ κλάδους φλαμουριάς. Ταυτόχρονα κατασκεύαζε ένα εύωλο πανομοιότυπο μέ κλαδιά φλαμουριάς, τό όποιο τοποθετούσε μαζί μέ τό παιδί και τό άφηνε στην εύσοδο του σπηλαίου. Έπιβίωση του πανάρχαιου αυτού έθίμου έχουμε στο θάμπουρο του γάμου, πού δέν έχει καμία σχέση μέ τό Ρωμαϊκό Flammulum, αλλά άποτελούσε σύμβολο νόμιμου γάμου και σαν άλλη έπιβίωση είναι ή Περπερούνα για την άνομβρία.

Ο Έλλαδικός Ίερέας σε παρόμοια κλάσματα έδινε μαγικές, άκόμη και ύπερφυσικές ιδιότητες. Πολλές φορές, ιδιαιτέρα οι μητέρες (νύμφες), γιατί τά 90% από τίς νύμφες ήσαν μητέρες) έφθάναν σε σημείο να τά λατρεύουν σαν θεούς ήμίθεους και Ήρωες. Βρέθηκαν και ύπάρχουν σε έλληνικά σήλαια άγαματίδια του Απόλλωνα, του Έρμη, του Ήφαιστου

καί τοῦ ἥρωα Ἡρακλῆ. Ὁ λαός ὀνόμαζε αὐτούς τοὺς θεούς, ὅπως ἀναφέρει ὁ Πausanías (Πaus.10,432,3), Σ π η λ α ῖ τ ε ς. Τά ἀνάπηρα αὐτά παιδιά ὁ Ἕλληνας ἱερέας-ἰατρός καί μάγος, παρότι πίστευε ὅτι εἶναι νόθα ἀπό κλεψιγαμία, φρόντιζε νά μή τά φονεῦει ἀλλά νά τά παραδίδει τελετουργικά πάλι στή φύση τοποθετώντας τα στή σπήλαια, γιὰτί ἦσαν ἀνεπιθύμητα στήν Κοινότητα, δηλαδή τά προσέφερε καί τά ἀφιέρωνε στοὺς θεούς. Ὅσα ἀπ' αὐτά κατόρθωναν νά ἐπιζήσουν (30%) ἔπρεπε νά ἐξιλωθοῦν, νά διακριθοῦν σέ ἡρωϊκές πράξεις. Τό σωματικό τους καί τό ψυχικό τους μαρτύριο θά τά ὀδηγοῦσε στήν ἀποθέωση καί στή λύτρωσή τους. Ἡ ἀναζήτηση αὐτῆ τοῦ θεοῦ μέσα ἀπό τά εἶδωλα τῶν τεράτων αὐτῶν δέν ἦταν εἰδωλολατρεία ἀλλά ἀποτελοῦσε πρόνοια, ὑγιεινή, εὐγονία, κοινωνιολογία, εὐζωία καί ἀκόμη μορφή εὐθανασίας. Ἦταν μία ἐνστικτώδης ἀμυνα τοῦ ἀνθρώπου, μιὰ ἰκανότητα προσαρμογῆς στίς τότε νέες καί δύσκολες γι' αὐτόν συνθηκὲς ἐπιβίωσης, ἀφοῦ τά παιδιά αὐτά ἦταν παράλυτα ἢ θά κατέληγαν σχεδόν πάντοτε ἀργά ἢ γρήγορα ἀνάπηρα.

Μόνο ἀργότερα, κατὰ τήν Γεωμετρική ἐποχή λόγω τῆς οἰκονομικῆς κατάρτησης καί δυσπραγίας στόν Ἑλλαδικό χῶρο, τά παιδιά μέ παράλυση τῶν κάτω ἄκρων τά ἔκαιραν ἀπό τή στιγμή τῆς γέννησής τους καί τά ἐναπόθεταν μέσα σέ Βάραθρα, σάν ἀνεπιθύμητα γιά νά πεθάνουν ἐκεῖ. Αὐτό γινόταν μόνον σέ μερικές περιοχές τῆς Ἑλλάδας. Ἐνα παράδειγμα εἶναι τό Βάραθρο τῶν ἀποθετῶν στόν Ταῦγετο ὁ τρομερός Καιάδας.

Τά σπήλαια τῶν ἀντρειωμένων

Ἀπό τοὺς ἱστορικούς ἀκόμη χρόνους οἱ συγγραφεῖς πίστευαν ὅτι οἱ μῦθοι γιά ὑπερφυσικά τέρατα παρουσίαζαν ἀλληγορικὴ τὴν ἀλήθεια. Μετά ἦλθαν οἱ φιλόσοφοι γιά νά ἀλλοιώσουν τοὺς μῦθους, κρύβοντας τίς φιλοσοφικὲς ἀλήθειες μέσα στοὺς μῦθους γιά νά μήν εἶναι φανερὲς σέ ὅλους. Μέχρι σήμερα οἱ φιλόλογοι καί οἱ λαογράφοι, ἐρμηνεύοντας τοὺς μῦθους ἱστορικά καί φιλολογικά, ἔδωσαν σημασία στή μυθοπλαστικὴ ἰκανότητα τοῦ λαοῦ, ὁ ὅποιος, ὅπως ὑποστηρίζουν, ἔχει τάση γιά νά ὑπερβάλλει. Τέλος, οἱ σύγχρονοι ποιητές καί ψυχαναλυτὲς ἔδωσαν ἀλληγορικὴ ἐρμηνεία τῆς Μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων. Ὁ λαός ὅμως πιστεύει ὅτι οἱ θεοὶ οὔτε λέγουν οὔτε κρύβουν τίποτα ἀλλά δίνουν σημάδια. Αὐτά λοιπόν τά σημάδια προσπαθήσαμε νά μελετήσουμε στήν καρούσα ἐργασία ἔτσι ὥστε νά παρουσιάσουμε μιὰ ἱστορικὴ ἐρμηνεία τῶν ἀντρειωμένων ἀπό τοὺς ἀρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα, μόνον μέ σημάδια, στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωντανὴ παράδοση τοῦ Νεοελληνικοῦ λαοῦ. Πιστεύουμε ὅτι στό μέλλον ἡ ἐπιστημονικὴ ἐρμηνεία τῶν σημαντικῶν ἑλληνικῶν μῦθων καί θρύλων πρέπει νά γίνεи τό ἀντικείμενο ἐρευνας, μέ μιὰ σύζευξη τῶν θεωρητικῶν καί θετικῶν ἐπιστημῶν

από την Έθνολογία, την Αρχαιολογία, την Ιστορία, τη Γλωσσολογία, την Λαογραφία μέχρι
 και την Ιατρική, την Αστρονομία, τη Μετεωρολογία, τη Γεωφυσική, τη Χημεία, την Παλαιον-
 τολογία, κλπ. Είναι γνωστό ότι με τον προφορικό λόγο διασώζονται στις παραδόσεις γεγο-
 νότα του μακρινού παρελθόντος, αφού αυτό τό παρελθόν δεν είναι τόσο μακρινό όσο νομί-
 ζεται. Μόνον 70 γενεές μās χωρίζουν από τη Μυκηναϊκή εποχή. Αναφέρω σαν παράδειγμα
 τούς Σηλαΐτες θεούς σαν τον Ήραιστο ή Ήρωες σαν τον Ήρακλή που με τον μανόα του
 Χριστιανισμού κατόρθωσαν να έπιζήσουν μέχρι σήμερα σαν λαϊκοί Άγιοι, Όσοι και Μάρ-
 τυρες, όπως ακόμη και αυτή ή Μητέρα του Χριστού. Σε όλους αυτούς ο λαός έχει αφιερώσει
 σαν επίβλωση των Αρχαίων και όνόματα σηλαίων όπως ο Άγιος Ιωάννης ο Σηλιώτης, ο
 Άγιος Γιάννης ο Καλυβίτης (Άπόλλων), ο Άγιος Γεώργιος ο Σηλιώτης (Ήραιστος) ο Ά-
 γιος Βλάσιος ο Σηλιώτης (Έρμης), ή Παναγία ή Χρυσοσηλιώτισσα, ή Κυρά Σηλιώτισσα, ή
 Παναγία του Μεγάλου Σηλαίου (Άθηνά), ο Άγιος Μόδεστος (Πάνας) είναι παρατηρημένο
 ότι εκεί όπου κτίστηκαν εκκλησίες των παραπάνω Αγίων υπήρχαν ερείπια αρχαίων ναών
 για σηλαΐτες θεούς, για προστάτες των ανάπηρων παιδιών. Οι Εκκλησίες των Αγίων αυ-
 τών ήταν κτισμένες κοντά στα σπήλαια ή μέσα εις αυτά σαν σηλαιώεις ή υπόσκαφες Έκ-
 κλησίες, συνήθως πάνω σε ερείπια αρχαίων ναών. Ειδικότερα από τό έθιμο του διαλαήμα-
 τος των άντρεωμένων ήρώων διατηρήθηκαν νεοελληνικά τοπωνύμια σηλαίων που χρησίμευ-
 σαν για κατοικία και για θεραπευτήρια των άντρεωμένων. Τά παρακάτω όνόματα σηλαίων
 συνδέονται με τό θέμα της παρούσης εργασίας των Αντρεωμένων και των Διγενήδων, ανα-
 φέρονται δέ σε περιοχές από όπου προέρχονται οι γονεις των άσθενών. Τά αναφέρω συνοπι-
 κά: Τ' άντρεωμένου ή σηλιά, του Κουτσαρίδα ή κουτσοϋ ή σηλιά, του Τσιρώνη ή σηλιά,
 Σηλιά του λουγκαντρεωμένου, Τ' άράπη ή σηλιά, Τρανή σηλιά του Διγενή, του Κουτσογιάν-
 νη ή σηλιά, Κουδουνιστή Σηλιά του Διγενή. Θεριοϋ σηλιά, Βαθιά σηλιά του Φραγκογιάν-
 νη, του Ζαφείρη ή σηλιά, του άφανού τ' άντρεωμένου ο σήλιος, Τ' Ανδρέα του άσκητή ή
 σηλιά, Της Καλογρηάς ή σηλιά, ή Μαύρη σηλιά, του Έρμίδα ή σηλιά, ή Έρημη σηλιά του
 Άλέξη (ή Ρημαδιακή). Της Παναγιάς σηλιά, Της πουλημένης (Πολίτας), ή Βαθιά σηλιά
 της Πονήρωσ, ταπάγιο του άντρεωμένου, ή κόκκινη σηλιά ή του Βασιληά τό παλάτι, Της
 Χαλκοκουρούνας ή σηλιά, του Κωνσταντή ή σηλιά, του Κοράκου ή σηλιά, του Λύκου τό σπι-
 λάδι, τό σπυλιόδοκι του Γιάννη, τό σπυλιούτι του Μουλόγιωργα, τό Ριζοσπιλάκι του Φραγκο-
 γιώργη, Τ' Αντρεωμένου ή σηλιακαριά (χάσμα), ή σηλιούρα του Έρμου του Γιάννη του
 Ξενοσπορίτη (Μούλου), ή σηλιά του Γιαννάκη, ή Δρακοσηλιά, τό σηλιώτη του άλογοκέ-
 φαλου, τό σηλιώτη του Ζαφειράκου, τό σηλιοκάτσι των άποβαρσάρικων, ή Βαθιά σηλιά
 του Τουρκόσπορου, τό Σηλότοπον του Αι Γιώργη, ή Λενικιά σηλοόκα.

Ἡ Μάνα τοῦ Ἀντρελωμένου

Τὴν ὀνομάζουν Στρίγγλα, οἰδοδαγκωμένη, βρωμοκανόβελη, χαραμοφάγα ('Αραβ. haram=ἀθέμιτη μαγαρισμένη).

Ὁ λαὸς πιστεύει ὅτι ἡ μάνα τοῦ Ἀντρελωμένου ἀπὸ τὴ μιά μεριά εἶναι πολὺ νέα, 15-20 χρονῶν (αὐτὴ παρασύρθηκε καὶ ἔμεινε ἔγκυος ἢ ἀπάτησε τὸν ἄντρα τῆς μὲ ἓνα συγγενὴ τῆς, ἢ ξένο καὶ καταδικαζόταν νὰ μὴ κάνει ἄλλο παιδί ἢ τέλος αὐτοκτονεῖ καὶ ἐξαφανίζεται). Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά πιστεύουν, καὶ αὐτὸ ἀφορᾷ τὶς περισσότερες, ὅτι εἶναι 35-45 χρονῶν λυκομάνα. Ὅταν δηλαδὴ μιά μάνα ἔχει λυκοφαμελιά (πάνω ἀπὸ ἕξι παιδιὰ) ἢ "πολυδοντία", ὅπως λένε τῶν παιδιῶν τῆς, αὐτὸ τὴν ἀναγκάζει νὰ προβεῖ σὲ λήψη ἐκτρωτικῶν φαρμάκων γιὰ νὰ ἀποβάλλει. Συνήθως τρᾶει ἐκτρωτικὰ βοτάνια ὅπως τὸ ἀντρελοχόρταρο. "Τὸ ἀντρελοχόρταρο τὸ τρῶν οἱ ἀντρελωμένες", ὅπως λένε, ἀλλὰ συνήθως τοὺς τὸ δίνει μιά πρακτικὴ γιάτρισσα ἢ μάγισσα. Ἄν δὲν ἐπιτευχθεῖ ἡ ἀποβολή, ἢ πιθανότητα νὰ γεννηθεῖ ἀντρελωμένο παιδί εἶναι μεγάλη. Αὐτὴ ἡ πίστη ἔχει ἐμπεδοθεῖ στό λαὸ ἀπὸ τὸ ἐξῆς: Ὁ λαὸς ἔχει παρατηρήσει ὅτι ὅταν σὲ ἓνα σπήλαιο ζοῦν πολλοὶ λύκοι καὶ γίνουν ἐφτά (7) λυκοφαμελιές, δηλαδὴ πλησιάσουν τὸν ἀριθμὸ 40 γιὰ νὰ μὴν ἐκδηλωθεῖ ἐνδημία λύσσας (αὐτὸ γίνεται κάθε τρία μέχρι τέσσερα χρόνια (βιολογικοὶ ρυθμοὶ τῆς φύσης), γι' αὐτὸ θεωρεῖται τὸ δίσεκτο ἔτος ὅτι ἔρχεται κάθε τέσσερα χρόνια, ὅπως οἱ ἐνδημίες τῆς λύσσας διὰ μέσου τῶν αἰώνων πού παρέλυν τὴ γεωργία (ἀροτρίωση) καὶ τὴν ποιμενικὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν ὀμαδικὴ ὑστερία τῶν κατοίκων ἀπὸ τὴ λύσσοφοβία. Ἀπὸ ἐνστικτο ἢ πιὸ μεγάλη λύκαινα πού τὴν ὀνόμαζε ὁ λαὸς "Ἀντρελωμένη λύκαινα" ὅταν μένει ἔγκυος παίρνει συνήθως τὸ πρωτότοκο λυκόπουλο τὸ "Μονόλυκο", ὅπως λέγεται, μαζί τῆς. Αὐτὸ τὸ Μονόλυκο τὴν συνοδεύει πάντοτε γιὰ νὰ τὸ ἐκπαιδεύσει νὰ γίνεῖ πολὺ σκληρὸ καὶ ἄγριο. Ἡ "Ἀντρελωμένη λύκαινα" ἀπὸ ἐνστικτο πηγαίνει σὲ ἀπόκρυμνο γκρεμὸ καὶ βρίσκει τὸν ἀ μ α ρ α τ ο μιά κοσότητα ἀπὸ τὸν ὅποιο τρᾶει καὶ ἔτσι ἀποβάλλει. Ὁ ἀμάραντος, ἓνα ἀπὸ τὰ 50 εἶδη τῶν ἀμαράντων, αὐτὸς πού φυτρώνει σὲ γκρεμούς, περιέχει σὲ ἐλάχιστες ποσότητες κυανοῦν τοῦ τρυπανίου καὶ ἰνσουλίνη. Ἔτσι γίνεται μιά ἐνστικτώδης νομοτέλεια περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων τῶν λύκων, ἢ δὲ λυκοφαμελιά δὲν ξεπερνάει ποτὲ τὸν ἀριθμὸ 39. Οἱ λύκοι, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ζοῦνε κοινωνικὴ ζωὴ ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ὁ λαὸς πιστεύει ὅτι ὁ θεὸς ἔχει ὀρίσει τὸν Ἅγιο Κασσιανὸ σὰν προστάτη τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ἐπιδημία τῆς λύσσας (τὸν ὅποιο στὴν ἀρχαιότητα ἀντιπροσώπευε ὁ Διόνυσος). Ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς κάθεται καὶ τεμπελάζει κάτω ἀπὸ ἓνα δέντρο κοντὰ σὲ μιά ριζοσπηλιά γιὰ νὰ παρακολουθεῖ μὴ τυχόν ἐκδηλωθεῖ ἐπιδημία λύσσας στοὺς λύκους ἢ στὰ ἄλλα ἄγρια ζῶα τοῦ λόγγου. Γι' αὐτὸ καὶ γιορτάζεται κάθε τέσσερα χρόνια, τὰ δίσεκτα, γιὰ νὰ τρυστατεύει τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ εἶναι

άνεμελοι στις αγροτικές τους και ποιμενικές τους αρχολίες. Αυτό αποτελεί επιβίωση του αρχαίου Διονύσου (Βάκχου), ο οποίος ήταν γιατρός λυσσαρέος και ψυχίατρος που θεράπευε τους ανθρώπους από τη λυσοφοβία, με οίνοποισία και ομαδική ψυχοθεραπεία. Έπιβίωση των αρχαίων Διονυσιακών έορτών αποτελούν σήμερα ο Λυσσόγαμος, τὰ Ἀναστενάρια καὶ ὁ Καλόγερος. Σέ περίπτωση όμως πού ἡ λύκαινα δέν ἀποβάλλει, τό λυκόπουλο γεννιέται τερατόμορφο στίς περισσότερες περιπτώσεις μέ ἀνωμαλία τῆς σπονδυλικῆς στήλης, στή μέση τῆς ράχης καί λέγεται λυκοχείμερο (ἡ ἀρχαία Χείμαιρα) καί ἡ φωλιά ἐγκαταλείπεται γιατί ἀρχίζει μεγάλη διαμάχη καί ἀλληλοσπαραγμός τῶν λύκων καί μέ τίς ἀμυχές πού κάνουν κάποιος ἀπό τούς λύκους εἶναι φορέας καί μεταδίδεται ἡ λύσσα.

Τὴν ἐνστικτώδη αὐτὴ συνήθεια τῆς λύκαινας ἀκολουθοῦν καί μερικές γυναίκες ὅταν ἔχουν φθάσει νά ἔχουν γύρω στά ἐξι παιδιὰ καί νά εἶναι πολύ φτωχές ἢ ἀρρωστες (π.χ. χτικιάρες) ("Ἡ πολυδουτία τὴν ἔκανε τὴν γέρμη ἀντρελωμένη λύκαινα").

Τὸ ἀντρειοχόρταρο

Ἡ κίστη αὐτὴ γιὰ τίς ἐκτριπτικές ἰδιότητες τοῦ ἀμάραντου διασώζεται καί σέ μερικά τραγούδια, ὅπως παραστατικά στό πιό κάτω τραγούδι:

"Γιὰ δέστε τόν Ἀμάραντο σέ τί βουνό φυτρώνει

φυτρώνει μέσ' τὰ δύσβατα στόν ἔρημο τόν τόπο

ποτέ του δέν ποτίζεται, οὔτε δροσολογίεται

Τόν τρῶν τάλαιφα καί ψωφοῦν, τ' ἀρκοῦδια κ' ἡμερώνουν

τόν τρῶνε καί οἱ λύκαινες καί στή στιγμή ἀπορρίχνουν.

Νᾶχες τό φάει μαννούλα μου, νά μή' χες κάμει ἐμένα

Κι' ἄν μέκανες τί σ' ὄφελεῖ κι' ἄν μ' ἔχεις τί μέ θέλεις;

"Εγὼ στά ξένα κερκατῶ στά ξένα παραδέρνω..."

Μιά ἄλλη μορφή τοῦ ἀμάραντου λέγεται καί στείροβότανο ὁ δέ λαός (ἡ κοινότητα) πιστεύει ὅτι τὰ δύο αὐτὰ βότανα δέν πρέπει νά τὰ πιάσει νέα γυναίκα ἢ κοπέλλα στό χέρι τῆς γιατί καί μόνο νά τὰ μυριστεῖ θά κάνει ἐφτά χρόνια νά συλλάβει παιδί. Ἄλλη παραλλαγή ἀναφέρει:

"Ὅταν νά βρέξει τὴν αὐγὴ χορτάρη δέν φυτρώνει

φυτρώνει τό ἀντρειοχόρταρο, τό τρῶν ἀντρελωμένες

τό τρῶν τὰ λάφια καί ψωφοῦν, τ' ἀρκοῦδια καί ἡμερώνουν

"Ὅσες μαννούλες τό ἔρωγαν ὅλες παιδιὰ δέν κᾶμαν

"Ἄν τό τρωγε κ' ἡ μάννα μου ἦθελε μή μέ κάνει

Σάν μ'έκαν'τί μέ ηθελε; σάν μ'έχει τί μέ θέλει;"

"Η άλλου "τρῶν το κ'οί μάννες οί κακιές καί άρνούνται τά παιδιά τους"

"Άρνηση έδῶ σημαίνει άμβλωση δηλαδή έγκληματική έκτρωση,ήθελημένη άποβολή."Αν γεννηθεῖ νεκρό κρίν προετάσουν νά τό βαπτίσουν λέγεται λυκοκάταλο.

Τοῦ άντρειωμένου ή γέννα

Οί άντρειωμένοι γεννιοῦνται "στή χάση καί στή φέξη" καί θεωρεῖται από τό λαό σάν κακός οίωνός. "Σάν άντρειωμένο μου φαίνεται δέ πιστεύω νά ζήσει". Τό παιδί πού γεννιέται άντρειωμένο μετά τοῦ 'Αγ.Γιαννιοῦ μέχρι τοῦ 'Αγ.Γεωργίου,τό λένε Γιάννη,θωτιστή,Χειμέρι,Θανάση,Χαράλαμπο ή Βλάση."Όταν η'γέννηση εῖναι από πρωτάρα,λόγω τοῦ μεγάλου μεγέθους τοῦ κρανίου (κεφαλῆς),γιατί συμπαρομαρτεῖ 85% μορφή ὑδροκεφαλίας στους άντρειωμένους,ύπάρχει πραγματική δυστοκία.Οί ὠδίνες καί ὁ χρόνος τοῦ τοκετοῦ μπορεῖ νά παραταθεῖ καί νά φθάσει μέχρι καί τρεῖς ἡμέρες.Γιαυτό καί κάθε δυστοκία λέγεται τοῦ άντρειωμένου ή γέννα.Συνοδεύεται δέ μέ φηλό ποσοστό θνησιμότητας 30-40%. 'Η δυστοκία αὐτή έχει σάν άποτέλεσμα τή μεγάλη ανησυχία τῆς μαμμῆς,ή ὁποία για νά προλειάνει καί άμβλύνει τήν έπικείμενη συμφορά (μαιευτικές κακώσεις,άσφυκτικά φαινόμενα,κακοποίηση τῆς κεφαλῆς τοῦ βρέφους καί τῆς έπιτόκου από χειρισμούς καί μετασχηματισμούς ή τήν άναμονή καί τίς ὠθήσεις από τίς παραμαμμές στήν κοιλιά της)μέ άποτέλεσμα θάνατο από αἱμορραγία ή έπιλόχειο πυρετό προλέγει καί προμηνύει ὅτι θά γεννηθεῖ Γιάννης "Γιά νά Γιάννει" ('Εκβίωση από τό άρχαιο Ιανός-ύγειανός-Γιάννος) "Ότι δηλαδή,τό άσφαλῶς κακοπαθημένο από τήν γέννα αὐτό παιδί θά κρέπει κατά παρέκκλιση τοῦ πατρωνυμικοῦ έθίμου νά ὀνομασθεῖ Γιάννης."Από έδῶ βγήκε καί ἡ παροιμία:"'Ακόμη δέν τόν εῖδαμε Γιάννη τόν έβγάλαμε",πού λέγεται καί για τόν Διγενή καί για κάθε 'Αντρειωμένο.Συνήθως στό τέλος κάθε δύσκολου τοκετοῦ μέ κάθε δυστοκία άεροβάφτιζαν ή καντιλοβάφτιζαν τ'άγόρια Γιάννηδες ή θανάσηδες, 'Αθανάσιος='Αθάνατος,ή Μαρίες. Συνήθως σέ έλαφρές δυστοκίες πού ὁ χρόνος εῖναι περίπου 48 ὥρες,τή δεύτερη πρὸς τρίτη ἡμέρα τό παιδί βγαίνει κυανωτικό (μελανιασμένο) καί μέ τά μάτια "γουρλωμένα" πρὸς τά ἔξω. Τό παιδί αὐτό τό ὀνόμαζαν δ ρ ά κ ο η̄ δ ρ α κ ο υ λ α ἄν ἦταν κορίτσι,μέ σύμφωνη γνώμη καί τοῦ πατέρα,ὁ ὀποτος συνήθως παρίστατο στόν τοκετό για νά συγκρατεῖ τή μάννα.'Η ὀνομασία αὐτή δίνε-ται ἀφοῦ τό "ά ν α σ τ ἦ σ ο υ ν" ὅπως λένε δηλαδή τόν "νεκροθεραπέφουν" ὅπως λένε "τήν ανάληψη τοῦ νεογνοῦ". 'Η νεκροθεράπεια γίνεται ὡς ἐξῆς: "Όταν ἐκόηλωθεῖ δυστοκία εἰδοκοιοῦνται 7 παραμαμμές "καραστεκούμενες". Αὐτές κρέπει νά ἔχουν κολλά παιδιά

αί να μην έχουν χάσει στη γέννα κανένα, δηλαδή να είναι εμπειρες που μαζί με την
 ι π ρ ο σ τ ο μ α μ ή και την κυρά μ π ά μ π ω κυρίως μαμμή σύνολο έννεα 9 κάνουν
 ό ξ θ ι μ ο τ η ς δ ρ α κ ό τ ρ υ π α ς, δηλαδή περνάνε έναλλάξ 7 φορές τό κυανω-
 κλό (μελανιασμένο) βρέφος γρήγορα από τόν τράχηλο του φουστανιού τους ανάποδα (ανά-
 πρωςα). Αυτό παριστά είκονική γέννα από επιτυχημένη και εύτυχημένη μάνα για να
 ζήσει τό παιδί (άρχαία επίβίωση, ή δεύτερη γέννηση του Ήρακλη, να περάσει δηλ. από τά
 ρούχα της στή γή, γιός της Ήρας: βυζάζε = θετός). Μέ τόν τρόπο όμως αυτό ίατρικώς
 γινόταν: 1) καθαρισμός από τίς βλένες και τυχόν αναρροφήσεις ύγρων, 2) έναλλαγή θερ-
 μοῦ και ψυχροῦ (τριβή στό μάλλινο φουστάνι και έπειτα επανάληψη από τήν δεύτερη, τήν
 τρίτη και οὔτω καθεξής). Ή έναλλαγή θερμοῦ-ψυχροῦ είναι σπουδαίο περιφερειακό έρέθι-
 σμα πρὸς τό κεντρικό νευρικό σύστημα για να κλάψει τό βρέφος και να όξυγονωθεί ό έγ-
 κέφαλός του. Ή μαμμή επίσης έκαίγε* τά νύχια τῶν χειρῶν και τῶν ποδιῶν του νεογνοῦ
 μέ τό λιχνάρι ή τό κερί (είναι τό λεγόμενο ψυχογαβανιστικό αντανακλαστικό που ή
 ανάληψη μ'αυτό γίνεται 10 φορές ισχυρότερη γιατί συντελεζέ στήν παραγωγή της Β' ένδο-
 φρύνης). Εάν μέ αυτόν τόν τρόπο δέν συνέλθει τό βρέφος τότε ή μαμμή ανοίγει άπότομα
 τό παράθυρο και τό βγάξει στήν Άνατολή και τό ά ε ρ ο β α φ τ ί ζ ε ι. Αυτό τό κά-
 νει, όπως λέει, για να δει μακριά τά βουνά και τόν ήλιο που ανατέλλει. Αυτό πρέπει να
 είναι πανάρχαια επίβίωση της Άρτέμιδος Κανδυλατίδος προστάτιδος της δυστοκίας. Ή
 λέξις Δ ρ ά κ ο ς προέρχεται από τό Όμηρικόν ρήμα δ έ ρ κ ο μ α ι που σημαίνει βλέ-
 πω μακριά. Πράγματι τό βλέμμα του κυανωτικού βρέφους είναι χαρακτηριστικά άσάλευτο
 προσηλωμένο εις τό άπλανές λόγω άνοξαιμίας του έγκεφάλου. Ή Άρτεμις στήν Άρκαδία
 λέγεται Κανδυλατίς ενώ στή Λακωνία Όρθία. Ήτο προστάτης τῶν δυσκόλων τοκετῶν ενώ
 ή Είλειθυζα του φυσιολογικού τοκετοῦ. Ελέγγοτο άκόμα και Άρτεμις Σωτήρα. Όσα παιδιά
 έρχονταν μέ ισχιακή προβολή, όρθια μέ τόν πρωκτό και όχι μέ τό κεφάλι έπερε να τά
 "σιάζει" δηλαδή να γίνει μετασχηματισμός για να φέρει τόν τοκετό σε εύτυχές τέλος.
 "Αν σώζονταν από τήν ισχιακή προβολή αν μέν ήσαν κορίτσια τά έταζαν για περισσότερές
 (ίέρειες) ένα μέχρι τρία χρόνια αν δε ήσαν άγόρια τά μαστίγωναν. (Πρίν από τούς Άζά-
 νες, οί Πελαργοί τά θανάτωναν. θυσίες βρεφῶν γίνονταν σε δύο περιπτώσεις. Σε διδυμογέν-
 νηση και σε άνώμαλη ισχιακή ή έγκαρσία προβολή). Και τώρα άκόμη στήν Άρκαδία αν εί-
 ναι κορίτσι τό τάζουν στήν Άγία Μαρίνα που είναι επίβίωση της Άρχαίας Άρτέμιδος,
 ή τήν Παναγία ή τόν Άγιο Γρηγόρη. Και αν είναι άγόρι τό πηγαίνουν στήν Έκκλησία
 και του τραβά τό αυτί ό ιερέας διότι έτόλμησε να γεννηθεί μέ τόν πεινό (επίβίωση
 της άρχαίας μαστιγώσεως). "Αν οί παραπάνω μέθοδοι δέν βοηθήσουν τό νεογνό να κλάψει,
 τότε του χύνουν πάνω στό κεφάλι του τό κανδύλι μέ τό λάδι και τό κανδυλοβαπτίζουν.

Ἡ ἱατρικὴ σημασία τοῦ κανδυλοβαπτίσματος εἶναι ὅτι ἐπειδὴ τὸ λάδι τῶν καντηλιῶν ἔχει σταθερὴ θερμοκρασία 37° ὅπως ἔχω πειραματικῶς διαπιστώσει μετὰ τὴ φύξη τοῦ ἀεροβαπτίσματος ἢ ἐπαναφορὰ στὴ φυσιολογικὴ θερμοκρασία βοηθεῖ στὴν ἀνάληψη. Ἄν περάσει ὁ χρόνος τῶν τριῶν "Πατερῶν" δηλαδὴ περάσουν τὰ πρῶτα 4' ἢ μαμμὴ λέει: "Ὁ ἥλιος πάει νὰ φάει τὴ μάνα του". Γιαυτὸ λένε ὅτι ὁ ἀντρελωμένος γεννιέται τὴν Τετάρτη. Τὴ Δευτέρα γεννιέται ὁ ἐρόνιμος, τὴν Τρίτη τὸ κακορίζικο, Τετάρτη ὁ Ἄντρελωμένος". Οἱ μαμμὲς ἐμέτραγαν τὸ χρόνο μὲ βάση τὴν Κυριακὴ καὶ ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴ νύχτα τῆς Τρίτης πρὸς τὴν Τετάρτη ἐθεωρεῖτο ἡ Τρίτη ἡμέρα τοῦ τοκετοῦ καὶ γιαυτὸ ἐθεωρεῖτο κακὸ σημάδι (ἀποφράς) δυστοκίας, τοῦ ἰσοδυναμοῦσε μὲ ὑψηλὴ θνησιμότητα γιὰ τὸ παιδί καὶ τὴ μάνα καὶ ὅχι ὅτι ἡ ἀποφράς προέρχεται ἀπὸ τὴν πτώση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως μέχρι σήμερα λέγεται.

Σὲ περίπτωσι πού τὸ βρέφος γεννηθεὶ λευκὸ, λέγεται ὅτι ἀγγελιοφορεῖται. Καὶ σήμερα ἡ λεγόμενη λευκὴ ἀσφυξία εἶναι σχεδὸν θανατηφόρα ἀκόμη καὶ μὲ τὰ σύγχρονα μέσα τῆς ἐπιστήμης.

Κατὰ τὸ ἀεροβάπτισμα καὶ τὸ κανδυλοβάπτισμα τὰ μὲν ἀγόρια τὰ βάφτιζαν Γιάννηδες ἢ Θανάσῃδες τὰ δὲ κορίτσια Μαρῖες ἢ Παναγιώτες. Ἐπειδὴ δὲ καλαιὰ τὰ κακοπαθημένα αὐτὰ παιδιὰ μὲ τίς βαρεῖες κρανιακὲς κακώσεις ἂν μὲν ζοῦσαν, πολλὰ κατέληγαν νὰ γίνουν σπαστικὰ καὶ διανοητικὰ καθυστερημένα, βγήκε καὶ ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ νὰ θεωροῦν ὅτι οἱ Γιάννηδες ἦσαν διανοητικῶς ὑπολειπόμενοι "45 Γιάννηδες ἐνὸς κοκκόρου γνώση". Ἡ συνήθεια νὰ νομίζουν ὅτι οἱ Γιάννηδες, οἱ Θανάσῃδες καὶ οἱ Μαρῖες εἶναι διανοητικῶς καθυστερημένοι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μέχρις ἐνὸς σημείου ἦταν ἀληθινὴ μὲ τίς τραγικὲς συνθήκες σὲ περίπτωσι δυστοκίας γιὰτὶ καισαρικὴ τομὴ ἦταν ἀδύνατον νὰ γίνῃ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Κατὰ συνέτεια, κάθε κακοπαθημένο καὶ ἄρα κακοποιημένο στὴ γέννα παιδί ἀπὸ δυστοκία καὶ ἰδιαίτερα λόγῳ δυσαναλογίας πυέλου καὶ κεφαλῆς ἐμβρύου ἀναγκαστικῶς εἶχεν ὑποστῆ πολλὰς κακώσεις τῆς κεφαλῆς "τὸ βάφτιζαν Γιάννη-γιὰ νὰ γειάνει" (ἀρχ. ὕγειανός). Ἀπὸ ἐδῶ εἶναι ἡ παροιμία γιὰ τοὺς Ἄντρελωμένους καὶ τοὺς Καλαντρελωμένους πού παρουσιάζουν 80% ὑδροκεφαλία κατὰ τὴν γέννησι λένε: "ἀκόμη δὲν τὸν εἶδαμε καὶ Γιάννη τὸν ἐβγάλαμε". Ἡ μαμμὴ πρὶν ἀφαλοκόψει τὸ παιδί τὸ ἐπισκοπεῖ πρῶτα στὴ ράχη ἂν μὲν εἶναι φυσιολογικὸ τὸ ἀφαλοκόψει καὶ τὸ φτύνει τρεῖς φορὲς "νὰ μὴ βασκαθεῖ" καὶ ἀναφωνεῖ "ἥλιος ἢ ἀστέρη ἢ ἀρνὶ κλπ." ὅπως ἡ ἀρχαία Ἱέρεια πού ἀναφωνοῦσε "Ἀπόλλων". Ὅταν ὄμως γεννηθεῖ μὲ μηνιγγοκῆλη ἢ μὲ οὐρά τὸ ἄφηνε κάτω στὴ γῆ, δηλαδὴ δὲν τὸ ἀφαλόκοβε. Ἄν τὸ βρέφος εἶχε βλάβη ἐγκεφαλική, συνήθως δὲν ἔχει δύναμη νὰ κλάψῃ καὶ πέθαινε ἂν ὄμως εἶχε μικρὴ κάκωσι ἢ ἦταν τὸ κεντρικὸ νευρικὸ σύστημα φυσιολογικὸ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀφαλοκόψει αὐτὸ κλαίει γιὰτὶ γίνεται σύσπασσι τῆς ὀμφαλικῆς ἀρτηρίας (πρό-

νοια της φύσης). Μέ τό κλάμα όμως έπιζε τό βρέφος, προκαλώντας έκπληξη στή μαμμή καί τούς παραβρισκόμενους ζως γιατί οί παραβρισκόμενοι τό άποκαλοϋν άντρειωμένο, άφου κατόρθωσε μόνο του δείχνοντας τρόπον τινά άντρειωσϋνη νά έπιζήσει. Γιαυτό στό κακοπαθημένο μέχρι πού νά κλάφει αυτόματως, χωρίς άφαιόκομα, έπικρατοϋσε άπόλυτος σ ι γ ή άπό τό μέρος της μαμμής καί όλων τών παραβρισκομένων στόν τοκετό. 'Από δω βγήκε καί ή φράση όταν εζναι σιωπή πού λένε: "φτωχός γεννιέται ή έρημος ή άντρειωμένος". 'Ακεναντίας στή γέννηση τοϋ φυσιολογικοϋ παιδιοϋ ρίχνουν πυροβολισμούς, αν εζναι μάλιστα τό άρτιγέννητο άγόρι.

Συνήθως όταν πρόκειται νά γεννηθεϊ άντρειωμένος έχουν σιωπή τρεις φορές κατά τή διάρκεια τοϋ τοκετοϋ: 1) Σιωποϋν "όταν σπανε τά νερά" καί ύπάρχει ύδράμιον ή πολυάμνιον δηλαδή ύπερβολική ποσότης άμνιακοϋ ύγροϋ. Κατά τή σύγχρονη έπιστήμη, τό πολυάμνιον συμπαρομαρτεϊ σέ ένα ποσοστό 65% σέ όλες τές σοβαρές άνωμαλίες, όπως στήν άτρησία τοϋ οίσοφάγου, τοϋ έντέρου, τοϋ πρωκτοϋ καί στά 85% συμπαρομαρτεϊ σέ παθήσεις τοϋ κεντρικοϋ νευρικοϋ συστήματος καί τοϋ νωτιαίου μυελοϋ ("άντρειωμένοι"). Τό πολυάμνιον ό λαός τό λέει ά μ ί λ η τ ο ν ε ρ ό, λόγω της σιωπής της μαμμής καί λοιπών παραβρισκομένων, γιατί εζναι άγγελος κακών, κακός οίλωνός. 'Η μαμμή άμέσως στέλνει κάποια στή βρύση νά φέρει ποσότητα νεροϋ, ζως για τή χρησιμοκοίησή του στήν άνάνηψη τοϋ νεογνοϋ. ('Εναλλαγή ψυχροϋ καί θερμοϋ, χλιαροϋ νεροϋ, γιατί "χλιό" νερό ύπηρχε πάντοτε μέ τήν έναρξη τοϋ τοκετοϋ) (προμήνυμα δυστοκίας). Συνήθως νεαρά φέρνει τό νερό άπό τή βρύση, χωρίς νά μιλήσει στό όρόμο σέ κανένα (συναισθηματική μεταβίβαση άπό τήν άμίλητη μαμμή πρός τή νέα). 2) Σιωποϋν όταν γεννηθεϊ μέ δισχιλή ράχη, όποτε δέν τό άφαλοκόβει ή μαμμή καί περιμένει νά κλάφει μόνο του τό βρέφος. "Αν έχει ίσχυρό νευρικό σύστημα κλαίει καί γίνεται ό σπασμός της όμφαλίδος άρα ζεϊ καί γίνεται ά ν τ ρ ε ι ω μ έ ν ο ς. 3) Σιωπή γίνεται στήν άνάνηψη τοϋ 'Αντρειωμένου καί τοϋ Δράκοϋ. Τό άμίλητο νερό τό χρησιμοκοιοϋν για τήν άνάνηψη τοϋ νεογνοϋ γιατί εζναι συνήθως κρύο. 'Εναλλαγή χλιοϋ πού ύπάρχει πάντοτε στό τζάκι καί ψυχροϋ. 'Επίσης μέ τό χλιό νερό έπλενε ή μαμμή τά χέρια της για άσησία, ένω μέ τό άμίλητο νερό έπλενε τά χέρια της σέ περίπτωση πού δέν μποροϋσε νά φέρει σέ πέρας τή δυστοκία. "Ένιπτε τές χεζρας της" λόγω της μεγάλης δυστοκίας καί της έπικείμενης άπωλείας τοϋ παιδιοϋ καί της μητέρας του.

Τό φέρμα της μαμμής (ή συμπεριφορά της μαμμής κατά τήν έλευση τοϋ παιδιοϋ)

'Η πρώτη κίνηση της μαμμής άμέσως μετά τή γέννηση τοϋ βρέφους πού πάσχει άπό

δισχιδή ράχη, ελναι ή έπισκόπηση. Προσέχει έντε πράγματα, "τό πεντάφα της μάμπως": 1) τό φύλο (γένος), 2) τό κεφάλι γιά κακώσεις καί τό χρώμα τών ματιών, 3) τή ράχη, 4) τόν πρωτό καί 5) κάνει τή δοκιμασία του Διαβόλου (έλεγχος πόνου γιά αίσθητικότητα). "Αν δηλαδή παρουσιάζει τά σημάδια του άντρειωμένου ή μηνιγγοκήλη ή ούρά, τότε ή μαμμή φτύνει σταυρωτά πάνω στό κεραμίδι μέ τό λιβάνι ή κατά γης, λέγουσα χαμηλωφώνως: "Φτού, φτού, φτού Σ κ α τ ο γ έ ν η" (γιατί τό βρέφος έχει τά γένεια (ούρά) στόν κωλο (περί τόν κόκκιγα). "Φτού κωλοριάδη του κερατά, διαολόσπερμα Διενή". "Ανάθεμα τή ούτρα σου κουτσούρη". "Νά πάρει ό διάολος τή ρίζα σου". "Οί διαόλοι νά πάρουν τή γενιά σου". "Νά σπηλιώσεις" (νά σέ βάλουν δηλαδή σέ σπήλαιο). "Αϊ Γιάννη Κολυβήτη μου καί Αϊ Γιώργη καρβαλλάρη μου βοήθα". Τούς παραπάνω έξορκισμούς καί κατάρες τούς κάνει μέ τήν πέμπτη δοκιμασία, όταν δέν έχει αίσθηση πόνου τό παιδί, όπως στήν περίπτωση τής μυελομηνιγγοκήλης γιατί πιστεύει ότι τό βρέφος θά ζήσει παράλυτο κατά τά κάτω άκρα καί γιατί στό σημετο αυτό του αναίσθητου μέρους έχει μεζ ό σατανάς. Η μαμμή πιστεύει ότι έπειδή ό ύγιής άνθρωπος δέν έχει ούρά, όταν τό βρέφος γεννηθεί μέ ούρά, τουτο σημαίνει μεταφορά, ότι ό διάολος έβαλε στό βρέφος τήν ούρά του καί έτσι τό βρέφος έγινε δ ι γ ε ν ή ς δηλαδή από ό ύ ο γ έ ν η, του ανθρώπου καί του διαβόλου. Ο άνθρωπος τόν διάβολο τόν φαντάζεται μέ ούρά, γιατί βάζει σημάδι στό παιδί τήν ούρά του (διαστηματομυελία) ή τήν κονταριά του (μηνιγγοκήλη), τό κεντρί του, καί όχι τό δάκτυλό τουτου, δηλαδή τό χέρι του όπως τό βάζει ό θεός. Είναι γνωστή ή φράση: "βάζει τήν ούρά του στους ανθρώπους", που σημαίνει ότι σέρνει ζιζάνια καί έχθρες. Μετά ή μαμμή δείχνει τή ράχη του παιδιού μέ τό σημάδι του Διγενή, που μπορεί νά ελναι έπτά λογίων όπως είδαμε στά είδη τών άντρειωμένων, παραπάνω. Ιτρέφεται στόν δυστυχή πατέρα που συμπαρίσταται στόν τοκετό καί φωνάζει χαμηλόφωνα: "φύγε από δω μέ δαυτο, γκρεμίσου, (μήπως έδω περιέχεται ή έννοια του αρχαίου "γκρέμισου";), διαλάλησέ του. Ο πατέρας τό παίρνει μέ τά δυό του χέρια σέ ένα μαυρο πανί (μαύρη φασκιά) "χ α ρ ο φ ά σ κ ι", λέγοντας: "Αιφό γιά διαλάλημα κυρά μαμμή; (έως υπόλειμμα από τό αρχαιο διαλείφωμα).

- "Διαλάλησέ το καί προτου στεγνώσει τό σάλιο μου νάχεις γυρίσει", λέει ή μαμμή.

Τό διαλάλημα του άντρειωμένου

Όταν ή συγγενής άνωμαλία ελναι βαρεία όπως ή μυελομηνιγγοκήλη, τό παιδί βρίσκεται σέ άμεσο κίνδυνο νά πεθάνει συνήθως μέσα σέ λίγες ώρες, λόγω άπωλείας του έγκεφαλονωτιαίου υγρού επί ραγείσης μηνιγγομυελοκήλης ή σέ λίγες ήμέρες (3-7 συνήθως) από μη-

νιγγίτιδα. Στη περίπτωση αυτή ο πατέρας υποχρεούται να διαλαλήσει το παιδί του μέσα στη νύχτα (συνήθως ο τοκετός γίνεται νύχτα, τις πρωινές ώρες). Το πηγαίνει λοιπόν κρατώντας το ανάσκελά σε ψηλά μέρη, λόφους, βουνά, ράχες (στις ακρώρειες των αρχαίων), απαραίτητα σε έπτά κορυφές, για να έχει, λέγει προστάτες τούς έπτά παιδες των Μακαβέων, αφού τό περάσει πρώτα από τά τρίστρατα του χωριού, όπου αρχίζει και τό πρώτο διαλάλημα, λέγοντας μέ όσο δυνατότερη φωνή μπορούσε: "Ακούστε όρη και βουνά άντρειωμένους έγεννήθηκα και κανένα δέν φοβήθηκε, μόνο τό θεό φοβήθηκε". Για να ακούσουν στό χωριό και στά γύρω χωριά.

Η Ιατρική σημασία του διαλαλήματος είναι ή εξής: 1) "Αν είναι άνοικτη ή μηνιγγοκήλη, μέ τήν ανάβαση σε ύψωμα και μέ τό νυκτερινό συνήθως φύχος γίνεται ή έκροή του "ά θ ά ν α τ ο υ ν ε ρ ο υ" το ύ ε ζ ν α ι τ ό έ γ κ ε φ α λ ο ν ω τ ι α ύ ο ύ γ ρ ό (είναι τό ό λ ι α υ γ έ σ τ ε ρ ο ύ γ ρ ό σ τ ή φ ύ σ η), τό όποσον έκρέει κατά σταγόνες από τήν άνοικτη μηνιγγοκήλη. "Τό παιδί χάνει τό λαδάκι του θεού" ή "σώνεται τό λαδάκι του από τό καντύλι του" όπως λένε. Πράγματι, ή ποσότητα του έγκεφαλονωτιαίου υγρού στό άρτιγέννητο είναι περίπου 60-120 κυβικά έκατοστά, όσο πιάνει περίπου ένα καντύλι ή όσο χωράει ή όπλή (χηλή) ενός μικρού άλόγου, όπως λένε στην Άρκαδία και Άχαΐα, και τό παιδί πεθαίνει (έπιβίωση Στυγγίου ύδατος). "Αν δέν πεθάνει, τότε συνήθως πεθαίνει σε τρεις μέχρι έπτά ήμέρες από μηνιγγίτιδα. 2) Μέ τό διαλάλημα γίνεται μία δημόσια διακήρυξη στό χωριό (κοινότητα) ότι δέν πρόκειται για βρεφοκτονία αλλά για τιμωρία από τό θεό. Μέ τόν τρόπο αυτό γίνεται γνωστό στην κοινότητα τό σκίτι για λόγους εύγουνίας και στιγματισμού σε περίπτωση έπιμείζιας μέ άλλόφυλο ή Σαρακηνό (Άνατολίτη) κλπ. "Αν γυρίσει γερό, χωρίς δηλαδή άνοικτη μηνιγγοκήλη αλλά άπλως έχει διασθηματομυελία (ούρά) είναι είδος λαϊκής ιατρικής δοκιμασίας αν είναι κλειστό ή είναι διγενής. Συνήθως έπιστρέφει σωο στό σκίτι και έχουν να πουν ότι δέν τό έπνιξε τό αίμα του, γιατί τό διαλάλησε ο πατέρας του. Έπίσης θά κρέει να τό διαλαλήσει άργότερα και ή μάνα του από τήν τρίτη μέχρι 21η ήμέρα τής λοχείας της. Έπειδή όμως τό παιδί θεωρείται ξεγραμμένο μελλοντικά, λόγω του ότι άργά ή γρήγορα θά μείνει παράλυτο στά άκρα, ή μητέρα προσφεύγει στην έκκλησία και τάζει άφιερώματα. Χτυπά τήν καρδιά να τρεις φορές. Οι χωρικοί καταλαβαίνουν ότι αυτό γίνεται γιατί τό νεογέννητο βρέφος είναι βαρειά-θεοτικά άρρωστο και στέκονται και κάνουν τό σταυρό τους. Η μάνα συνήθως πηγαίνει σε έκκλησίες σπηλαιώδεις ("Αντρον-άνθρωμένος, έπιβίωση αρχαία), όπως του Άγίου Γεωργίου, του Άγίου Ιωάννου ή τής Παναγίας και άνάβει καντύλι, γιατί πιστεύει, όπως είπαμε, ότι κάθε παιδί έχει μία ποσότητα λαδιού και τό βαστάει να άνάβει ή ζωή του και εκεί κάνει κ ρ υ φ ο λ ε ι τ ο υ ρ γ ι ά σαν να ελχε πεθάνει. Δηλαδή ή μάνα ανα-

θέτει στον παπᾶ για νά κρατηθεῖ, νά ἀντρειωθεῖ, νά γερέψει, ἀκόμη καί μνημόσυνο ἀπό τό τριήμερο καί μέχρι τοῦ χρόνου καί παρακαλεῖ "θεέ μου, βοήθησέ του ἢ Ἅγιε μου, κάνε τό ἔλεός σου". Ἐλεος ἐδῶ σημαίνει εὐθανασία ἀλλά καί ἀπόκτηση τῆς ὑγείας. Πολλές πῆγαι-
ναν κρυφά καί τὰ νανοῦριζαν τή νύχτα πού τοὺς ἔκανε ὁ παπᾶς τὴν κρυφολεειτουργία καί λέγαν :

Νάνι-νάνι τό παιδί μου νάνι.

Νά τό κάνω, νάνι τό ἀκριβό μου,

νά μή τό πάρει ὁ χάρος.

Αὐτές τὸ χοχοῦλιζαν, τὸ νανοῦριζαν καί λέγαν ὅτι τὸ νανάριζαν οἱ καλομοῖρες (Νύμ-
φες).

Ὁ ἱερέας θά κάνει τὴν κρυφολεειτουργία μυστικά στό ναό. Ἡ "Κρυφολεειτουργία" περι-
λαμβάνει τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία καί τὸν κανόνα σέ νήκια: Ἐκίσης περικοπές ἀπό τὴ
λεειτουργία τοῦ Λαζάρου καί εὐχή σέ εὐλόγηση κολύβων, δηλ. ἡ λειτουργία γίνεται σάν νά
ἔχει πεθάνει τό παιδί.

Πρὶν ἀπὸ τὴ κρυφολεειτουργία γίνονται τελετουργικὲς πράξεις πού ἔχουν μεγάλο ἐν-
διαφέρον. Οἱ ἐνέργειες αὐτές ἀνήκουν στό διαλάλημα τοῦ ἀντρειωμένου καί καλαντρειωμέ-
νου παιδιοῦ καί ὀνομάζονται: 1) "Τό κρίμα", 2) "Ἡ ντροπή" καί 3) "Τό χουχοῦλωμα".

Τό κρίμα

Ἡ δοξασία αὐτὴ εἶναι ἐπιβίωση ἀπὸ τὴ προχριστιανικὴ ἐποχὴ καί γίνεται ἐμπρὸς ἀ-
πὸ τῆς κύλης τῆς ἐκκλησίας. Στό κρίμα παρίστανται μπροστά στὸν ἱερέα τρία πρόσωπα καί
ἓνα ζῶο, τὰ ὅποια πρέπει νά προσφέρουν τό μερίδιό τους (τὴ μοῖρα) γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ
βρέφους. Ἡ μητέρα-λεχώνα παραδίδει τό παιδί στὴ γριά μάνα τῆς, ἡ ὁποία ἀφαιρεῖ τό
"Χουχοουλοφάσκι" ἀπὸ τό παιδί. Αὐτὸ εἶναι μάλλινο σπάργανο μὲ τό ὅποιο τό ἔχει περιτυ-
λίξει πάνω ἀπὸ τό μαῦρο "Χαροφάσκι". Ἡ γριά μάνα τῆς, τό ἔγνεσε καί τό ὕφανε "μονομε-
ρίτικα" σέ χρονικὸ διάστημα μιᾶς ἡμέρας κατὰ τό χρόνο τῆς δυστοκίας τῆς κόρης τῆς.
Μετά παραδίδει τό παιδί στὴ μαμμή ἡ ὁποία ἀφαιρεῖ καί τό τελευταῖο σπάργανο πού εἶ-
ναι μαῦρο καί λέγεται "Χαροφάσκι". Ὁ ἱερέας μὲ μιὰ ματιὰ ἐπισκοπεῖ τό σῶμα τοῦ νεο-
γνοῦ, λίδως τὴ ράχη καί τὰ ἄκρα του καί φιθυρίζει χαμηλόφωνα διάφορες εὐχές καί ἐξορ-
κισμούς π.χ. "Σέ ἐπιτιμῶ βδελυγμένε, κουφέ καί ἄλαλε δαίμονα, χάσου" ἢ "Σέ ξορκίζω, ἔ-
ξελθε ἀπὸ τό νήκιο καί χ ἄ ς". Ταυτόχρονα τοῦ σφραγίζει μὲ τό σταυρὸ τό μέτωπο, τό
στόμα, τό στῆθος, τὴ ράχη καί τὰ κυανωτικὰ νύχια τῶν δακτύλων τῶν ἄνω καί κάτω ἄκρων,
γιατί ἀπὸ κεῖ βγαίνει ἡ δύναμη τοῦ "δαίμονα". Ἐνδιάμεσα λέει φράσεις πρὸς τῆς παρα-

στεκούμενες γυναίκες σάν τίς παρακάτω: "Χάνει τό κορμί του" δηλ. χάνει νερό, τρέχει στή ρήξη τῆς μηνιγγοκῆλης πού ἐκκρῆει τό ἐγκεφαλονωτιαίο ὑγρό ἢ "Χαμένο κορμί" ἢ "χάλαντρο" (ἐπιβίωση τοῦ ἀρχαίου χαλῶ καί ἄντρον).

Στήν Ἀρκαδία ὅταν τό παιδί, μέ μυελουμηνιγγοκῆλη γεννηθεῖ χειμῶνα λέει "Ἐῖναι χειμῆρι, ἄγουρος, τσιμισκῆς, φιμάρης, γράφε το στό χιόνι" δηλ. λησμόνησέ του. Μετά φτύνει σταυρωτά ἐπειδή τό θεωρεῖ "παράλαμα τοῦ διαβόλου" γι'αυτό εἶπε καί τό "χάς" ἢ "χάσου". Στή μητέρα λέει "Νέχης κρίμα" δηλ. ἐνέχεσαι στό κρίμα καί τῆς ρίχνει "κανόνα". Ἐνα εἶδος τιμωρίας. Ἀκολουθοῦν εὐχές ἀπό τό εὐχολόγιο γιά τή σωτηρία τοῦ βρέφους καί διαβεβαίωση τοῦ ἱερέα ὅτι δέχεται νά κάνει τή κρυφολεiturγία. Οἱ τρεῖς γυναῖκες φεύγουν ἀφοῦ γονατίσουν στή γῆ καί εὐχαριστήσουν τόν ἱερέα πού τόν ὀνομάζουν "χαμοθεό" δηλ. ἐπίγειο θεό. Πιστεύουν ὅτι τό "χάς" τοῦ ἱερέα εἶναι συμβολική καί αἰνιγματική λέξη πού δειχνει στίς τρεῖς γυναῖκες (ἐπιβίωση ἀρχαίων Μοιρῶν) νά διαλέξουν ποιό ἀπό τούς τρεῖς δρόμους θά ἀκολουθήσει τό παιδί μετά τό διαλάλημα (χάς: X = χαμένο, A = Ἄντρωμένο, Σ = Σωμένο).

Προσωπικά πιστεύουμε ὅτι τό "χάς" δέν εἶναι τίποτα ἄλλα παρά ἐπιβίωση τοῦ ἀρχαίου X α ὀ ς. Ἴσως ἐσήμαινε στή περίπτωση τῆς δυσχιδοῦς ράχεως (καλαντρειωμένος) χάσμα, ἄνοιγμα στή ράχη (μηνιγγοκῆλη) καί X α ὀ ς δηλ. παιδί μέ καμπυλωτά κυρτά καί παραμορφωμένα κάτω ἄκρα (ραιβοῦπποποδιά καί στρεβλοποδιά) πού συνοδεύουν τή πάθηση, καί παιδί X α ὀ πού σημαίνει ἀγαθό, ἀφελές πλάσμα, λόγω τῆς ὑδροκεφαλίας καί τῶν κρανιοεγκεφαλικῶν κακώσεων (Γιάννης).

Τά παιδιά αὐτά οἱ ἀρχαῖοι τά τοκοθετοῦσαν σέ βάραθρο (τή μεγίστη ἀποθέτη) τό ἀρχαῖο X α ὀ ς δηλ. σέ σπήλαιο μέ μεγάλες διαστάσεις ὅπως ἡ Ἄβυσσος, τόν "Χάονα". Ὁ λαός ἀκόμη λέει: "εἶναι γιά τόν Χάονα" (βαθύ ἄνοιγμα) ἢ "Σέ κεῖνο τό μεγάλο Χάς ρίχνουν τ' ἀποβαρσάρικα καί τά καλαντρειωμένα". Ἀπεναντίας τό μικρό ὑπόγειο δροσερό σπήλαιο πού μοιάζει σάν κατακόμβη τό λένε "Χώστη" (ἀρχ. ἢ ἀπλή ἀποθέτη).

"Ἡ Ντροπή"

Μετά τό "κρίμα" καί τό "χάς" τοῦ ἱερέα οἱ τρεῖς γυναῖκες θά ἀποφασίσουν γιά τήν "ντροπή" (Παραθορά τοῦ τροπή) δηλ. τούς δρόμους πού θά ἀκολουθήσουν στό διαλάλημα τήν ἡμέρα αὐτή πού εἶναι ἢ τρίτη καί κρισιμότερη ἡμέρα ἀπό τή γέννηση τοῦ παιδιοῦ.

Ἄν εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι τό διαλάλημα τοῦ ἀντρειωμένου ἢ καλαντρειωμένου παιδιοῦ γίνεται ἀπό τή μάνα του, τή νύκτα τῆς τρίτης ἡμέρας καί περιλαμβάνει πάντα τρία πρόσωπα, τήν ἑδία τή μητέρα, τή γριά μάνα τῆς (γιαγιά) καί τή μαμή. Τίς γυναῖκες

αυτές ο λαός στο έθιμο του άντρειωμένου τις ονομάζει "Μεσονύκτισσες" και "νυκτοπάτισσες".

Η τροπή "ντοκή" γίνεται γύρω στο μεσονύκτιο της τρίτης ημέρας γιατί τότε φαίνονται "τά σημάδια της μοίρας" του παιδιού. Ο λαός έννοει σαν σημάδια της μοίρας το κεφαλαιμάτωμα, τις διάφορες μαιευτικές κακώσεις που είναι περισσότερο φανερά τα μεσάνυκτα της τρίτης ημέρας όποτε φεύγει τό οίδημα του άρτιγέννητου και φαίνεται ή πραγματική έκταση και σοβαρότητα της βλάβης από τις κακώσεις, ή "τροπή" που θα καθορίσει και τή μέλλουσα ζωή του. Αυτό φαίνεται καθαρά με τή ψηλάφιση στις ραφές του κρανίου τήν όβελιαία και τήν έγκαρσία ή στεφανιαία "στό πάνω σταυρό" όπως λέει ο λαός και τό "κάτω σταυρό" τό ριζορίνιον (πιθανά κατάγματα κλπ.). Γιαυτό ο λαός λέει ότι ή μοίρα κάθε ανθρώπου είναι γραμμένη στό κούτελό του. Γράμματα της μοίρας λένε τις ραφές των όστων του κρανίου που μένουν άναλλοίωτες όλη τή ζωή άκόμη και μετά θάνατον. Όταν είναι μαυρός ο σταυρός (τό χρώμα του κεφαλαιματώματος) λένε "μαύρη του μοίρα".

Από τις δοξασίες για τους άντρειωμένους και τους καλαντρειωμένους φαίνεται καθαρά ή έπιβίωση του ρόλου των αρχαίων Μοιρών.

Κατά τή Μινωική και τή Μυκηναϊκή έποχή οι Μοίρες ήσαν βασικά δύο, ή Κλωθή και ή "Ατροπος (Καλή και Κακή). Ο Ησίόδος λέει ότι οι Μοίρες ήσαν τρεις, προσθέτοντας τή Λάχση. Αργότερα έγιναν τέσσερις με τέταρτη μοίρα τήν Α Ζ σ α. Έπειδή ή Αζσα δέν ήταν πάντοτε γυναίκα, αλλά μπορούσε να είναι και ζωο γαλακτοφόρο, συνήθως αζγα, γιαυτό ή τέταρτη μοίρα δέν έγινε ποτέ θεότητα.

Η προσωπική μας έρμηνεία είναι ότι οι γυναίκες αυτές του διαλαλήματος είναι οι αρχαίες Μοίρες για τους παρακάτω λόγους:

1) Η Α ά χ σ ι ς. Είναι ή ζδια ή μητέρα με τήν έγκυμονούσα μήτρα (σφαιρική - στρογγυλή κοιλιά). Αυτή είναι κάτοχος δηλ. φέρει μέσα της τό έμβρυο, τό λάχος, τό λαχνό, "ή φέρουσα τό λάχος" όπως λέγαν οι αρχαίοι τό γόνο, τή μοίρα "τήν κλήρα του πατέρα" όπως λέει σήμερα ο λαός για τή μάνα. Είναι συνήθως νέα και ώραία 15-30 έτών, γιατί έχει τή πιό "ώραία" = γόνιμη ηλικία. Σήμερα ή ίατρική επιστήμη πιστεύει ότι ή μητέρα φέρει ένα μερίδιο για τήν έπιβίωση του έμβρύου (π.χ. κληρονομικές παθήσεις, έμβρυοπάθειες, πιθανή έπιθυμία για άμβλωση κλπ.) σε ένα ποσοστό από 11-27% για όλες τις περιπτώσεις.

2) Η Κ λ ω θ ώ. Είναι ή μητέρα της επιτόκου (ή γιαγιά του βρέφους). Είναι συνήθως μέσης ηλικίας 40-50 χρονών. Στη δυστοκία της κόρης της με τήν πείρα της "κλώθει τή τύχη του έγγονου της". Αυτή όταν έκδηλωθε ή δυστοκία στη κόρη της ύποχρεούται έθιμικά να γένσει και να ύφάνει άπαραίτητα τό "μονομερίτικο" σπάργανό του " μέχρι

πού νά μπεε τό σφοντύλι στό άδράχτι" όπως λένε δηλ.μέχρι νά γίνει ή έμπέδωση της κεφαλης του έμβρύου στη πύελο. Αυτό στίς πρωτάρες μέ δυστοκία άπαιτεε χρόνο ενός είκοσιτετραώρου γιαυτό και τό λένε μονοημερίτικο. Έπίσης αυτή έτοιμάζει "τό Χλιό" νερό για τή νεκροθεράπεια του νεογνού και είδοποιεε τίς παραμαμμές.Εζναι πάντα καλή και παρακλητική πρός όλους.

3) 'Η "Α τ ρ ο π ο ς. Εζναι ή μαμμή ή όποία ποτέ δέν άποτρέπεται (τρέπω) στη δυστοκία. Στη περίπτωση αυτή κρατά σκηκτρα στά χέρια (έργαλεζα,ξύλινη κουτάλα) και εζναι θυγατέρα της νύκτας. (Οί τοκετοί γίνονται συνήθως τή νύκτα) και τότε εζναι θυγατέρα του Δία τότε της θέμιδας,γιατί αναλόγως πρέκει άλλοτε νά ένεργεε κεραυνοβόλα και άλλες φορές συνετά,σταθμίζοντας δίκαια τήν άναμονή.Οί άρχαίοι έλεγαν ότι ή "Ατροπος εζχε δύο πρόσωπα. Όταν ήταν θυγατέρα του Δία τό πρόσωπό της ήσαν σιδηρό,ώμό,σκληρό και τότε τήν λέγαν Ε ζ ι μ α ρ μ έ ν η.Αυτό γίνεται κυρίως στό εγκάρσιο σχημα κλπ. πού πρέκει νά κάνει τό μετασχηματισμό του έμβρύου. Τότε γίνεται άτρομη και άμετάτρεπτη για νά στρέψει νά "σιάζει" τό παιδί και άρα όρίζει και τή μοίρα του γιατί "λάζεται" (δράττεται και πιάνει και άρκάζει και εχει στά χέρια της τή ζωή του παιδιού (μοίρα). Όταν όμως άποτύγχανε λεγόταν κ ή ρ α "άπ'τή λεχώνα ως τή μαμμή χάθηκε τό παιδί".

'Η έπιστημονική εξήγηση εζναι ότι ή επικίνδυνη προσπάθεια του μετασχηματισμού προκαλεε στη μαμμή διαστολή στίς κόρες τών ματιών της από τό φόβο.Τότε τά μάτια της καίρονουν σκληρή μεταλλική και ψυχρή όψη.

Όταν ή "Ατροπος εζναι θυγατέρα της θέμιδας τότε εχει τό ήρεμο,γλυκό,ύπομονετικό πρόσωπο και τήν έλεγαν τότε 'Υ π ο τ α κ τ ι κ ή, έπειδή άναμένει μέ μειδίαιμα ύποτακτικά,κρίνοντας όρθά τό χρόνο του φυσιολογικού τοκετού σαν πραγματική βοηθός της φύσης στό έργο της,δηλ.ύποτασόμενη στους χρόνους του φυσιολογικού τοκετού.Συνήθως εζναι γριά τότε άσχημη και τότε σεβαστή.Στήν Έλληνική Μυθολογία καρίσταται μέ φαλλίδι,μέ στάθμη και μέ ώρολόγιον. Πράγματι ή μαμμή άφαλοκόβει τό παιδί. Τέμνει μέ τό "καφαλοφάλλιδο" τόν όμφάλιο λώρο,τό νημα της ζωής για νά αρχίσει ή νέα ζωή.Ανάλογα μέ τό βάρος του και τό χρόνο πού θα κλάψει εξαρτάται ή τύχη του.

Πρό όλίγων χρόνων ή μαμμή ζύγιζε άκόμη τό παιδί πριν τό άφαλοκόψει και μετά τή τομή του λώρου κρεμοσε από τόν όμφάλιο λώρο τή στάθμη δηλ.βάρος τρεεε φορές βαρύτερο του βάρους του παιδιού για νά άποκολληθεε όμαλά τό "λευτέρι",ύστερο,ό πλακοϋς. Από δω και τά άφιερώματα μέ κερι και λάδι.Εζναι γνωστό ότι ό φυσιολογικός όμφάλιος λώρος μπορεί νά κρατήσει βάρος 12 Kg. 'Η μαμμή άντί για ώρολόγιο μέχρι νά κλάψει τό παιδί μετράει τό χρόνο μέ τά "Πατερλιμώ" . Τό παιδί πρέκει νά κλάψει στά τρία "κατερλιμώ" τό

αργότερο (δηλ.στά πρώτα 4') άλλοιως δέν ζεῦ.

4) Ἡ Α Ὑ σ α. Εἶναι ἡ βυζάστρα "Γυναίκα πού βυζαίνεται, ἡ Γλυκοβυζάστρα, ἡ "Ἁγία Μαρίνα". Ἐπιβίωση τῆς Ἐφεσσίας Ἀρτέμιδος. Πιθανόν νά εἶναι καί αἷγα γαλοῦσα (ἐπιβίωση τῆς ἀρχαίας Ἀμάθειας). Τήν ἐπέλεγαν παρακλητικά (αἰτέω) ἀκόμη καί τῆ γίδα, οἱ προηγούμενες τρεῖς γυναῖκες σέ περίπτωση ἀγαλαξίας τῆς μάνας γιά τήν αἷσα καί εὐνοϊκή ἀνάπτυξη τοῦ βρέφους ἀπό τήν οἰκία θά βύζαινε τρώγοντας τό ἀπαραίτητο γάλα πού θά ρυθμίσει τόν τρόπο τῆς ζωῆς του (διαταῖο καί δίαιτα) δηλ. θά δώσει καί αὐτή τῆ προσήκουσα μερίδα πού θά λάβει (αἰνομαί = λαμβάνω, ἡ αἰτία) γι' αὐτό καί τῆ λέγαν Αἷσα. Ἦταν ἡ σημερινή βυζάστρα, μιά ὠραία καί χαρούμενη γυναίκα.

Τό Χουχούλωμα

Μετά τήν τροπή ἀρχίζει τό "χουχούλωμα" δηλ. ἡ ἀρχή τοῦ διαλαλήματος τῆς μάνας. Ἡ δοξασία αὐτή ἀποτελεῖ ἐπιβίωση ἀρχαία καί ἔχει σπουδαία ἱατρική σημασία γι' αὐτό ἀφορᾷ τήν πρωτάρη μάνα καί ὄχι τῆ λυκομάνα πού δέν χουχούλιζε τό παιδί της. Τό χουχούλωμα λέγεται καί "χουχούλισμα" καί "χουχουλοπάθημα τῆς μάνας". Αὐτό ἀποτελεῖ μία τραγική πράξη καί ἐνέργεια τῆς μητέρας, στή περίπτωση πού τό καλαντρειωμένο νεογνό της εἶναι κυανωτικό μέ ψυχρά τά ἄκρα του. Βρίσκεται δηλ. σέ περιφερειακή καταπληξία (shock) ἀπό τήν ἐπερχόμενη μηνιγγίτιδα καί τίς κρानιοεγκεφαλικές κακώσεις. Τότε τό παιδί ὅπως λέει εἶναι "χάς" "χάβος" δηλ. χαμένο γιά τό "χασούνι" γιά ρίξιμο:

Τότε ἡ τραγική μάνα τό κρατάει στήν ἀγκαλιά της καί γίνεται "χουχουλήθρα". Κλαίει μέ κοπετούς, λυγμούς καί θρήνους, γι' αὐτό τό παιδί της χάνεται. Ὁ μητρικός κόνος καί ἡ κακουχία της ἀπό τόν πρόσφατο δύσκολο τοκετό τήν ἀναγκάζει νά βγάξει κραυγές, γογγυτά "ῶ! ῶ ῶ". Ἡ δύστυχη μάνα φωνάζει παρατεταμένα "χοοοο ου, χου-χου ουιιιιι οὔ" βγάζοντας φθόγγους ἀπελπισίας πάνω στό πρόσωπο τοῦ βρέφους της "ῶχ! ῶχ ῶ! ῶχοῦ! ῶχ φυχούλα μου, ῶχοῦ, ῶχου, ἄχ! ῶχ καί πάλι ῶχ οὔ οχ αχ, ῶχοῦ ῶ χού! οὔχου ῶ ῶχου! ἄχ τρομάρα μου, βλαστάρι μου ουοῦ καί τί νά κάνω τώρα ἡ δόλια, ουοῦ ῶ ῶ τό κακό: πούπαθα ῶ ῶ ῶ! ῶ ῶ ῶ νά χάσω τό παιδάκι μου ὄχι ἡ βαριερέζικη κ' ἡ βαριοεικραμένη ῶχου καῖλα καί φουθιά ῶχού τί ἔπαθα ἡ ἔρημη κ' ἡ σκοτεινή". Μέ τόν τρόπο αὐτό μέσα στή νύχτα πρὶν διαλαλήσει τό παιδί της τό "χουχούταγε".

Ὅταν ἡ μάνα χουχουλιέται οἱ ἄλλες γυναῖκες στό χωριό τήν ἀκοῦνε μέσ' τῆ νύχτα καί σταυροκοιοῦνται καί λένε: "μαῦρα της χούχουλα" δηλ. ἀλλοίμονό της ἡ τῶχει χαμένο. Ἐδῶ ἐννοοῦν τό παιδί καί ὄχι τό μυαλό της ἢ "ἡ ἔρημη χουλιτίζει τό μαυρόπαιδό της" ἢ "σκοῦζει σκοῦζει καί χουχουλοπαθιέται".

" Τοῦ Γιάννη ἡ μάνα χούτζε

τοῦ Γιάννη ἡ μάνα λέει

Ἡ Παναγιά Γιάννημ σ'πέτρωσε

σά φύλλο σά χορτάρι".

Ἐδῶ ἡ μάνα χάνει τὴν ἐλπίδα τῆς ἀκόμα καί πρὸς τὴν Παναγία τῆ μεγάλης μάνας.

Στὰ μεσοδιαστήματα μοιρολογεῖ καί πάλι ἀρχίζει καί κρᾶζει καί "οἰμῶζει" "ωω-ωω. ου, ουου ἢ ωωωω". Φωνάζει "Χουτ-χουτ'λοῦ ἰοῦ". Τό νεοελληνικό αὐτό χουλίτζω δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο λιζω (χουάζω = κραυγάζω). Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἡ μάνα πιστεύει ὅτι τοῦ δίνει ζωὴ. Μέχρις ἐνὸς σημείου αὐτὸ περικλείει ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια γιατί ἡ ἱατρικὴ σημασία τοῦ χουχουλίσματος στό διαλάλημα εἶναι ἡ ἐνστικτώδης προσπάθεια τῆς μάνας νά τὸ ζεστάνει μὲ τὴν ἐκπνοή της. Ἐπειδὴ τὸ παιδί της εἶναι σέ Shock θερμαίνεται μὲ τὸ χού-χού τῆς μάνας. Ἐξ ἄλλου χουχουλίζω σημαίνει ἐκπνέω ζεστό ἀέρα ἐμπρὸς στό στόμα καί στή μύτη τοῦ βρέφους, ἕνα εἶδος ἀναλήψεως καί ἀναζωογονήσεως σάν τὸ "φιλί τῆς ζωῆς" "γιά νά μὴ πάει ἀχουχούλιστο" χωρὶς μητρικὴ πνοή. Ἀκόμα καί οἱ φωνές τῆς ἀποτελοῦν ἀκουστικά ἐρεθίσματα πού βοηθοῦν στὴν ἀνάνηψη, γιατί ὁροῦν ἀπὸ τὸ ἀκουστικό κέντρο στόν ὑποθάλαμο, στοὺς πυρήνες τῶν πνευμονογαστρικῶν καί προκαλοῦν αὐξηση τοῦ ὄγκου παλμοῦ τῆς καρδιάς. Ἐπίσης ἡ ἰσχυρὴ περιτύλιξη μὲ μάλλινη φασκιά ἱατρικῶς διατηρεῖ ἐκτός ἀπὸ τὴν θερμοκρασία καί τὸν τόνο τῶν ἀγγείων. Αὐτὸ τονώνει τὸ βρέφος τὸ ὅποιο πρέπει νά τὸ διαλαλήσει τὴ νύχτα σέ μέρη ψυχρά πού ἔχουν καλὴ ἀντήχηση ὅπως εἶναι τὰ τρίστρατα, τὰ γιοφύρια, οἱ λόγγοι, τὰ ἀλώνια, οἱ ράχες, τὰ ὄρη καί τὰ βουνά.

Ἡ μάνα τοῦ ἀντρεωμένου πρέπει νά γίνεῖ ντελάλης πού θά διαλαλήσει μὲ δυνατὴ φωνὴ ὅτι γέννησε ἀντρεωμένου γιά νά τὸ μάθει ὅλος ὁ κόσμος στό χωριὸ καί στὰ γύρω χωριά. Συνήθως στέκεται καί φωνάζει τρεῖς φορές "Ἀκοῦστε τ' ὄρη καί βουνά τὸ παιδί μου εἶναι ἀντρεωμένο" ἢ "Γιὰ δέστε ὄρη καί βουνά πῶς ἔχει τὸ παιδί μου οὐρά" ἢ "Βουνά, λαγκάδια ἀκοῦστε το. Γέννησα ἕνα καλαντρεωμένο, δῶστε του χρόνια, δῶστε του γεροσύνη: καί κάνετε τὸ ἀπέθαντο ὅπως εἴσατε καί φτούνα" ἢ "ὄρη καί βουνά, ράχες καί λόγγοι ἀκοῦστε τὸ παιδί μου γεννήθηκε μ' ἕνα σκουλί μαλλιὰ στὴ ράχη του εἶναι ἀντρεωμένο καί κανένα δέ φοβᾶται μόνο τὸ θεὸ φοβᾶται".

Ἡ ἱατρικὴ σημασία τοῦ διαλαλήματος ἐκτός ἀπὸ τὴν ἱατρικὴ δοκιμασία γιά ρήξη τοῦ σάκκου τῆς μηνιγγοκῆλης καί τὴν κοινωνικὴ γιά τὴν ομάδα ἔχει προληπτικὴ θεραπευτικὴ σημασία καί γιά τὴ φύκωση τῆς λοχείας τῆς Ἰδίας τῆς μητέρας πού εἶναι πολὺ πιθανὴ νά ἐκδηλωθεῖ καί νά καταλήξει σέ μελαγχολία καί αὐτοκτονία. Τὸ διαλάλημα τῆς φέρνει ψυχικὴ κάθαρση, τὴν προστατεύει.

Στό διαλάλημα του άντρειωμένου ή μάνα όπως αντικρύζει τραγικά τή νέα ζωή,τό σπλάχνο της παράλυτο από τή μέση καί κάτω (καλαντρειωμένο) έτσι αποκλειστικά τήν έκφράζει τραγικά μέ ανεπανάληπτους καί μοναδικούς τρόπους κού έδραιώθηκαν έθιμικά. Ή μάνα πρέπει νά διαλαλήσει τό άντρειωμένο παιδί της κρίν τό ά ν τ ρ ώ σ ε ι (άντρον = σπήλαιον) δηλ. κρίν τό σπηλιώσει. Άναγκάζεται νά χρησιμοποιήσει τή ταπεινωτική διαλάληση αντί τή "φήμιση" ("ήμήμιση" είναι τό αντίθετο από τό διαλάλημα. φημίζω-έπαινω). Ή έκφραση του πόνου της αύτου έχει σκοπό νά ύψώσει, νά δικαιώσει μέσα στή ψυχή της τό σημαντικό νόημα ότι δέν φονεύει τό παιδί της, ότι δέν πρόκειται νά προβεξέ σέ βρεφοκτονία. Τό διαλαλεζ,τό θέτει στή διάθεση του θεού νά άντρωθετ μακριά από εκείνη, κοντά όμως στους τόπους της λατρείας στά σπήλαια καί στίς σπηλαιώδεις εκκλησιές τους. Ή τραγική μάνα μέ τόν τρόπο αύτό αίσθάνεται ότι τό παιδί της θά ξαναγεννηθετ καί ή ζδια θά δικαιωθετ, θά εξιλεωθετ.

Αυτό κού δίνει τόσο έθιμική δύναμη στό διαλάλημα του άντρειωμένου είναι τό τραγικό κού κρύβει μέσα του. Ή κάθε λέξη της μάνας στό διαλάλημα έχει μέσα της κάτι τό πολύ τραγικό, όχι μόνο γιαυτή αλλά καί για τή κοινότητα, γιαυτό καί επιβίως σαν έθιμο τέσους αιώνες. Κάθε φορά κού κάποιος στό χωριό άκούει τά λόγια αύτά: "Άκουστε όρη καί βουνά γέννησα ένα άντρειωμένο" καταλαβαίνει άμέσως τό τραγικό κού κρύβουν μέσα τους, καί μπορεί νά πετ πως μόνο μία δύστυχη μάνα τό έχει πετ.

Τό διαλάλημα του άντρειωμένου μέ τόν τρόπο αύτό μιλάει άμεσα στή ψυχή των ανθρώπων της κοινότητας κού όλοι τους παίρνουν τήν ζδια θέση. Ό,τι δηλαδή δέν πρόκειται για έγκλημα, για παιδοκτονία, ή απόρριψη βρέφους αλλά για μία θεϊκή βούληση. Τό ξέκομα από τήν κοινότητα είναι ένας έθιμικός τρόπος εύγονίας καί εύθανασίας, χωρίς παράλληλα νά στερεζ τή δυνατότητα στό άνάπρηο παιδί νά επιζησει καί άκόμη νά εξελιχθετ.

Μέ τό διαλάλημα του άντρειωμένου ή μάνα εξιλεώνεται άπέναντι στή κοινότητα καί στό θεό. Έτσι παλεύει νά νικήσει στό δικό της άγώνα καί νά δυναμώσει τήν έλπίδα καί τήν πίστη της κού τόσο άπαισιόδοξα καί σκληρά δοκιμάζεται τήν ώρα κού διαλαλεζ τό παιδί της. Τό τραγικό κού όρθώνεται μέσα της μέ τή γέννηση του κουτσοσυρεμένου παιδιού * της ξεπερνιέται έθιμικά καί οι πόνου της, οι φόβου της καί τά βάσανά της γίνονται νέες έλπίδες. Τό έθιμο του διαλαλήματος δέν άπευθύνεται στους λίγους δηλ. σ' αυτούς κού τούς έλαχε ή συμφορά καί ή τραγωδία ή στους συγγενεις τους αλλά περισσότερο στους πολλούς σ' όλο τό "ψυχομέτρι" (πληθυσμό) της κοινότητας, γιατί ή τύχη είναι κοινή.

Τό Έθνος κού άποτελεζ τό αύτόχθον της φυλής μας, γιαό νά μπορείσει νά κρατηθετ άλύγιστο στίς μεγάλες δοκιμασίες της ζωής μέσα στό διάβα των αιώνων έχει άνάγκη νά υπερνικήσει

τίς δυσκολίες έθιμικά.Τό διαλάλημα του άντρειωμένου από τούς προΐστορικούς και τούς άρχαίους χρόνους μέχρι πρό όλίγων έτών ήταν μιá είκονική θυσία. 'Ο Δίας στή Μυκηναϊκή έποχή διαλαλεε στους άλλους θεούς ότι θά γεννηθεε Ένας γιός του άντρειωμένος ό 'Ηρακλής. Έπειδή όμως ήταν νόθος,ή "Ηρα έπεμβαίνει και έπιφέρει παράταση του τοκετού στή 'Αλκμήνη κατά Ένα όλόκληρο μήνα. Έτσι έδωσε τήν εύκαιρία στή γυναίκα του Σθεναίου να γεννηθεε πρόωρα ό άσθενικός αλλά εύρυής έφταμηνίτης Εύρυσθέας.

Μέ τόν τρόπο αυτό μέσα από τίς 70 γενεές που μάς χωρίζουν φθάσαμε στον Ένα θεό, χωρίς να χάσουμε τούς ήμίθεους και τούς ήρωες που έξακολουθοΰν παράλληλα στή ψυχή του λαού να ξαναζοΰν σαν άγιοι μάρτυρες και δσιοι στή Νεοελληνική κιά μυθολογία και τό Νεοελληνικό πολιτισμό που εζναι άδιάσπαστη συνέχεια του άρχαίου.

'Ο λαός ενός Έθνους που δημιουργεε και βιώνει τόσο ώρατες δοξασίες που έδραιώνονται σαν έθιμα στή ψυχή του,ζεε σαν δύναμη μόνος αυτός πέρα από τά στενά όρια τής ζωής.

Τό διαλάλημα κατά τή λαϊκή αντίληψη δέν εζναι άπλή δοξασία,άλλά άποτελεε λατρευτική τελετουργία,εζναι δηλ.ζωντανό έθιμο. 'Η μάνα του παιδιού αυτού άπελευθερώνεται από τά αίσθήματα άβεβαιότητας ένοχής και μεταμέλειας και προστατεύεται από τή φύκωση τής λοχείας.Τό διαλάλημα στή ψυχή του λαού εζναι προσφορά ,δρα θυσία και άποτελεε τόν άσφαλέστερο δρόμο που όδηγεε στή ζωή,γιατί έτσι ή ζωή δέν χάνεται,άλλά ένισχύεται.

Τό σπήλιωμα ("Αντρωμα)

Μετά τό διαλάλημα ή μάνα-λεχάνα σπηλιώνει τό παιδί της.Στή πράξη της αυτή συνοδεύεται από τή μαμή και τή γριά μητέρα της ή όποία τραβάει μαζί της και μιá ήμερη γίδα γαλοΰσα (μέ άφθονο γάλα. Έπιβίωση τής άρχ. 'Αμάθειας).Οι τρεις αυτές γυναίκες πιστεύουν ότι μέ τό σπήλιωμα τό παιδί άντρώνεται ("Αντρον) " Αντρώνεται από τή μάνα του για να άντρωθεε-να άντρειωθεε μόνο του χωρίς γάλα μάνας αλλά μέ γάλα ζώου. Σε μέγαλο ποσοστό τό γάλα τής μάνας κόβεται από τή στενοχώρια.Μέ τό άντρωμα (σπήλιωμα) άνδρειαύεται,γίνεται άντρας,μεγαλώνει,καταβάλλοντας και μόνο του μεγάλη δύναμη (άντρίζεται). Τό παιδί στή πορεία του προς τό σπήλιαιο ύπηρχε μεγάλη πιθανότητα να πεθάνει πριν προσθάσουν να τό σπηλιώσουν.Αυτό συνήθως γίνεται όταν ό σάκκος τής μηνιγγόκλήλης έχει ραγεε. 'Ο θάνατος έπέρχεται από τήν άπώλεια του έγκεφαλονωτιαίου υγρού του "άθάνατου νερού" όπως τό λένε που μέ τή διαφορά του ύψόμετρου στα βουνά άποβάλλεται γρηγορότερα. "Αν ή ρήξη εζναι μερική πάλι τά συμπτώματα τής νεογενικής μηνιγγίτιδας εζναι έκδηλα.Συνήθως ή μορφή αυτή τής μηνιγγίτιδας συνοδεύεται από μηνιγγοκοκκική σφαιμία

μέ ανεπάρκεια τῶν ἐπινεφριδίων, κυάνωση καί shock. Τό παιδί γίνεται κυανωτικό "γαλαζῶνει" ἢ "δρακοντίζει" ὅπως λένε γιαυτό καί τό ὀνομάζουν "δρακότη". Τότε ἡ μαμμή καί ἡ μάνα τῆς λέγαν ὅτι "ἀφοῦ δρακόντισε ἐκεῖ πού νά φᾶ τή μάνα του ἄς φάει τό κεφάλι του". Ἄν πεθάνει πρὶν προφθάσουν νά τό σπηλιώσουν τό ἐνταφιάζανε εἴτε σέ μιά "Χύτη", κούφωμα κορμοῦ μεγάλων δέντρων ἢ σέ ξερολιθιά.

Τό παιδί μέ κλειστή μηνιγγοκήλη (καλαυτρειωμένο) ἢ μέ διασπηματομυελία (ἀντρειωμένο μέ οὐρά) τό σπηλιώνανε σέ σπήλαια πού εἶναι σέ ψηλά φρύδια βουνῶν (ράχες) πού νά ἔχουν εἴσοδο Ν.Δ. Στήν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου ἡ μαμμή ἀναβε ἕνα κερὶ πού τό κολλοῦσε στό ἕνα κέρατο τῆς γίδας καί ἔτσι προχωροῦσε σιγά σιγά πρῶτα ἢ γιὰ μάνα τῆς μέ τή γίδα, μετὰ ἡ μαμμή καί πίσω ἡ μητέρα μέ τό καλαυτρειωμένο παιδί. Ἡ μαμμή παρατηροῦσε τή φλόγα τοῦ κεριοῦ γιά νά δεῖ τό ρεῦμα τοῦ σπηλαίου. Ἐκεῖ πού ἔσβηνε τό κερὶ ἦταν κακό σημάδι, γιατί ἦταν ἡ θέση τοῦ διαβόλου (Στή πραγματικότητα ὑπῆρχε ἔλλειψη ὀξυγόνου). Μέ τόν τρόπο αὐτό ἀποφεύγονται οἱ ἐπικίνδυνες θέσεις μέσα σ' ἕνα σπήλαιο. Οἱ ἱατροσπηλαιολογικές γνώσεις τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἦταν στοιχειώδεις. Ἐγνώριζαν ὅτι τό σπήλαιο ἐξασφάλιζε γιά τό νεογνό σταθερή θερμοκρασία μέ ἰδανική ὑγρασία.

Τό παιδί ἀπό τήν ὥρα πού θά τό σπηλιώσουν τό λένε "σπηλιαδάκι" ἢ "ἄγουρο". Ὑπάρχουν καί παρωῦμια ἄγουρων ἀντρειωμένων ὅπως Σπηλιουκάτης Σπηλιούτης. Ἀκόμα διασώθηκαν καί ἐπώνυμα ὅπως Σπηλιώτης, Σπηλιωτόπουλος, Σπηλιωτάκης.

Ὁ πρῶτος θηλασμός

Τό πρῶτο βύζαγμα ἢ βυζοπίση τοῦ ἀντρειωμένου παιδιοῦ λέγεται καί ὄγδοο μυστήριο καί γίνεται μέ τό παιδί "ἀνάστροφα" (ἱατρικῶς γιά νά αὐξηθεῖ ἡ ἀπομυητική ἱκανότητά του). Αὐτό γίνεται τή τρίτη μέχρι τήν ἐννάτη ἡμέρα. Τό γάλα αὐτό λεγόταν "εὐχόγαλα" δηλ. τό μεταβατικό. Γιά νά τῆς ἔρθει τό εὐχόγαλα συνήθως πίνει εὐχόνερο πού τῆς ἔδωσε ὁ παπᾶς πρὶν ἀρχίσει τή κρυολειτουργία. Συνάμα ἡ μαμμή μαζεῦει νερό ἀπό τά "βυζιά τῆς Παναγίας" δηλ. τοῦς σταλακτίτες πού ἔχουν σχῆμα μαστοῦ. Τό νερό αὐτό περιέχει ἀνθρακικό ἀσβέστιο φωσφορικά ἄλατα καί ὡς ἔχνη ραδιενέργειας. Τήν ἐννάτη ἡμέρα συνήθως ἔρχεται στή μάνα τό "εὐχόγαλα" ἢ "καρδιόγαλα" τό ὀριστικό πού εἶναι τῆς καρδιᾶς τῆς. Ὅπως λέει ὁ λαός "τό γάλα αὐτό ἔχει 40 λογιῶνε γλυκάδια καί 40 λογιῶνε φαρμάκια". Ἄν ἡ μάνα δέν ἔχει γάλα (ψυχασματικοὶ λόγοι-στενοχώρια κλπ.) τό παιδί τό βύζαινε ἄλλη γυναίκα-βυζάστρα πού τήν εἶχαν "μέ παρακαλητά" πάρει μαζί τους. Εἶναι ἐπιβίωση τῆς ἀρχαίας Αἴσας ἢ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Σωτήρας ἢ Ἐφέσειας πού σήμερα ζεῖ σάν ἐπιβίωση καί τή λένε " Ἀγ. Μαρίνα". Ἄν δέν εἶχαν βυζάστρα τότε τοῦ δίναν γάλα ἀπό τή γίδα (ἐπι-

βίωση της άρχ. 'Αμάθειας).Γιά θήλαστρο στά δώστα (πρόωρα) μεταχειρίζονταν τό κέρατο της γίδας πού έχει χωρητικότητα τό 1/3 του κέρατου του βοδιού (θήλαστρο για φυσιολογικό παιδί).Τό παιδί μέ τόν τρόπο αυτό παίρνει πολλά καί μικρά γεύματα καί δέν παθαίνει δυσπεψία. "Έτσι έτράφει καί ό Δίας (κέρασ της 'Αμάθειας).

Τό Γιατροπόρεμα καί τό Τρυποπέρασμα

Μέσα στό σπήλαιο τίσ κρῶτες ημέρες γινόταν καί τό "γιατροπόρεμα" καί στήν ανάγκη καί τό "τρυποπέρασμα" του άντρειωμένου. 'Η μάνα βγάξει τό γάλα της από τό δεξιό μαστό, μέσα στό γάλα της ρίχνει άλεύρι, λάδι καί κρασί δηλ.τά τρία γιατρικά της Δόξας. (Δόξα λέει ό λαός τό ουράνιο τόξο ὡς από τά τρία βασικά χρώματα της ἑριδός).Επίσης προσθέτει καί λίγο "γάλα της Παναγίας" (σταγόνες από σταλακτίτη πού έχουν σχήμα μαστού (Βυζιά της Παναγίας) καί φτιάχνει τό "β υ ζ ό φ ω μ ο" πού λέγεται καί "βυζοτύρι" ή "τό Νειόφυχο του άντρειωμένου" γιατί λέει κάνει τό καλαντρειωμένο παιδί δυνατό,ζηλευτό,φωτεινό,γελαστό καί μπορεί νά γίνει καλά.('Επιβίωση της 'Αρχαίας Στυγγός πού γέννησε μέσα στό σπήλαιο της στυγγός τά τέσσερα παιδιά της τό Κράτος,τό Ζήλο,τή Νίκη καί τή Βία).Μέχρι πρό 80 έτών στό ἔθιο άκριβῶς σπήλαιο ζοῦσε άσκητής μοναχός μέ τό όνομα 'Αντρέας πού έφτιαχνε τό νειόφυχο για τούς άντρειωμένους καί τό χάριζε στίς μητέρες των άρρωστων παιδιών τήν ημέρα του Προφήτη 'Ηλία στή Πανηγυρίστρα κοντά στή Νεραϊδοράχη πού λίγο απέχει από τό Μαυρονέρι (ὕδατα Στυγγός).

Τό νειόφυχο των καλαντρειωμένων είναι ένα είδος έμπλάστρου πού παρασκευάζεται από άσπρη έλατόφυχα,άριγανόλαδο καί κρασί από μουρα βασιλινας.

'Η μάνα αφού φτιάξει τό βυζόφωμο τό τοποθετεί στή ραχοκοκκαλιά πάνω στή μηνιγγοκήλη.Γιά νά τό προστατεύσει βάζει από πάνω ένα κέλυφος από κάβουρα έπειδή ό κάβουρας δέν έχει "νορά" ή βάζει "καύκαλο" (κέλυφος) από μικρό χελωνάκι ή από όπλή (κέλυφος νυχλιού) μικρού πουλαριού (γαϊδουριού) ή άκροκεράμυδο ή βασιλινόφυλα ή πέταλο. "Άλλο είδος άλοιφής για τούς καλαντρειωμένους είναι ό λεγόμενος "Σακκοθρέφτης" (ὡς "σαρκοθρέφτης"-σάρκα,δηλ.έπουλωτική άλοιφή πού φτιάχνει ή μαμμή καί τήν βάζει πάνω στό σάκκο μηνιγγοκήλης). 'Η παρασκευή της γίνεται μέ ζέσματα από κέρατα έλαφιού,άρκουδοχολή,άριγανόλαδο,φασκομυλόλαδο καί μαρτόλαδο.Μέ τό τρόπο αυτό ό σάκκος της μηνιγγοκήλης συρικνουται. "Όταν ό καλαντρειωμένος σαραντίσει του βάζουν βυζικάντια (βυζικατόρια) στό "πέρασμα της μοίρας" κατά μήκος των ραφών του κρανίου όπου ίατρικῶς υπάρχουν τά Πακχιόνα σωματία για τή κυκλοφορία καί τήν άπαγωγή της περίσσειας του έγκεφαλονω-

τλιαίου ύγρου.Μέ τά βυζικάντια εφευγε ή περίσσεια του έγκεφαλονωτλιαίου ύγρου καί υποστρέφεται ή υδροκεφαλία. Ή περίσσεια του ύγρου εβγαίνει σάν όρωδες ύγρό τό "ιχώρ" τών άρχαίων από τό κεφάλι καί έτσι σταματούσε ή ανάπτυξη του υδροκεφάλου.Τά βυζικάντια αυτά τά φτιάχνουν μέ καρπούς από κισσό ή από κυπαρισσόμηλα.

Στά διπλοσαραντίδια θά δείξει άν θά γίνει καλά τό παιδί όποτε ή μάνα τό φέρνει πίσω στό στίτι. Ήπίσης στό άντρειαμένο παιδί συνήθως έκαναν τή κανονική βόφτιση,μετά τά "διπλοσαραντίδια" (80 ήμέρες) καί τό όνόμαζαν Γιάννη ή Σήλιο.

Τό παιδί μέ μηνιγγοκήλη καί υδροκεφαλία άν ζήσει μέχρι τριών μηνών (σ'ένα ποσοστό 28-50%) σταματάει αυτόματα ή ανάπτυξη του υδροκεφάλου,ή όέ μελλοντική του εξέλιξη είναι ουσιολογική.Σήμερα τόν υδροκέφαλο τόν χειρουργούμε τοποθετώντας βαλβίδα ερβίτ-holder.Πρόσφατα άπεδείχθη ότι άν όέν άφαιρεθεϊ χειρουργικά ό σάκκος αλλά άναδιπλωθεϊ, ή πιθανότητα ίάσεως είναι μεγαλύτερη.Αυτό τό είχε επιτύχει ό λαός έμπειρικά. Ήπίσης έχει άποδειχθεϊ ότι ό υδροκέφαλος δύσκολα αύξάνει σε μεγάλο ύψόμετρο λόγω της αύξημένης διουρήσεως.Οί Όλύμπιοι θεοί (Δίας καί Άθηνά) ζωες ήσαν έπιζήσαντες υδροκέφαλου ή είχαν έγκεφαλοκήλες. Ή Ήλληνική μυθολογία λέει ότι οί θεοί τών Έλλήνων είχαν περισσότερο "ιχώρ" είδος πλάσματος στό κεφάλι τους (έγκεφαλονωτλιατο ύγρό-άθάνατο νερό) παρά αίμα.

Τά παιδιά οί άρχαίοι μέ υδροκεφαλία ή μέ έγκεφαλοκήλες τά πήγαιναν σε πανύψηλα βουνά για νά γίνουν άθάνατα (ά-καί θάνατος). Ό Όλυμπος,ό Έρύμανθος (Χελμός),ό Ταύγετος,ό Κιθαίρωνας,ή Ίδη της Κρήτης έχουν πολλά σπήλαια. Όταν τά παιδιά αυτά πάθαιναν ύπερπυρεξία (έχουν συχνά ύποτροπιάζουσες μηνιγγίτιδες καί ούρολοιμώξεις) τά θεράπευαν μέ τό "τριποκέρασμα".

Τό τ ρ υ π ο π έ ρ α σ μ α είναι μία σοφή λαϊκή ίατρική θεραπευτική μέθοδος για τή θερμοπληξία. Όταν δηλ.τό παιδί είχε ψηλό πυρετό "κάθα" για νά μή γίνει "καθαλάκι" δηλ.νά μή πάθει πυρετικούς σπασμούς του άφαιρούσαν όλα τά ρούχα καί τό περνούσαν από ένα μεταλλικό στεφάνι πολλές φορές,άγγίζοντας τό μεταλλικό κύκλο στό κορμί του.Τό σίδερο είναι καλός άγωγός της θερμότητας καί παίρνει μέρος της θερμοκρασίας. Ήπίσης μέ τήν άφαίρεση τών ρούχων πέφτει ή ψηλή θερμοκρασία καί θερατεύεται ή ύπερπυρεξία.Τό τρυποκέρασμα γίνεται έπίσης καί από κάθε είδους τρύπα μέσα ή έξω από τό σπήλαιο,άρκει νά σχηματίζεται κάποιο ρεύμα για νά ρίξει τή θερμοκρασία του σώματος. Μέ τό τ ρ υ π ο π έ ρ α σ μ α,είδιως σε τρύπες σπηλαίων άποσειύγονται οί πυρετικοί σπασμοί.

Συνήθως ή μάνα στό τρυποκέρασμα τάζει καί παρακαλεϊ:

"Ω Παναγιά μου Σηλιανή
Παντάνασσα, Μαρία
βλέπε τόν άντρειωμένο σου
καί δίνε του τ' ύγεία".

Ή ούρά τοῦ άντρειωμένου

"Όταν τό παιδί γεννηθεῖ μέ μία τούφα, ἕνα σκουλί ἀπό τρίχες στό σβέρκο (αὐχένα) ἢ στήν ούρά (ιεροκοκκυγική μοίρα τῆς σπονδυλικῆς στήλης ὅπως ἀναφέραμε, ὁ λαός λέει ὅτι θά γίνει άντρειωμένο. Τό παιδί αὐτό πού θά γεννηθεῖ μέ "λόζδο" ἀπό πίσω δηλ. ὑποτυπώδη ούρά ἢ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπό τρίχωμα τό λένε καί "υησιανλίτικο" γιατί λένε ὅτι "παένει γινιάσκο" κληρονομικά). Ἐπίσης τό λένε "παράσημο" ἢ "λυκοκάνζαρο" γιατί ἔζησε μετά ἀπό ἀπόπειρα ἐκτρώσεως μέ βότανα. Λέγεται καί τό "παράλλαμα τοῦ διαβόλου" ἢ "άντίλλαμα" ἢ "ξενοσπορίτης" ἢ "ζουόλιο" ἢ "Χαμός" γιατί ἡ μάνα του πῆρε Χαῖμό (Χαμό ὀνομάζουν τόν Ἀμάραντο, ἐκτριπτικό βότανο τῶν κυνοειδῶν ζώων καί τοῦ ἀνθρώπου). Ἐπίσης πιστεύει ὅτι ἡ μάνα συνουσιάσθη μέ ξένο ἢ ὅτι "ἐσπάρθηκε" σέ κακή ὥρα ὅταν δηλ. εἶχε τά πανία της (ἔμμηνα) ἢ τή Μ. Παρασκευή.

Ἡ μάνα σάν γίνεи τριῶν μερῶν λεχάνα ὅπως ἀναφέραμε τό διαλαλεῖ καί λέει: " Γιά δέτε ὄρη καί βουνά πῶς ἔχει τό παιδί μ' ούρά".

Ἐάντρειωμένος μέ ούρά ἐπιστημονικά εἶναι ἡ δυσραφική πάθηση τοῦ νωτιαίου μυελοῦ πού λέγεται Διαστηματομυελία. Εἶναι μία μορφή δυσχιδοῦς ράχεως (spina bifida occulta) τῆς ὁποίας τά κύρια συμπτώματα εἶναι ἡ τοπική ὑπερτρίχωση στήν ἱεροκοκκυγική μοίρα. Συνοδεύεται κατά 80% μέ ἐλαφρά ὑδροκεφαλία. Ἡ τοπική αὐτή ὑπερτρίχωση ὑποδηλοῦ πάντα τοπική βλάβη τοῦ νωτιαίου μυελοῦ δηλ. παρουσία ὀστεϊκοῦ ἢ χονδρίνου διαφράγματος πού διχάζει τό νωτιαῖο μυελό σέ δύο. Μέ τήν αὔξηση τοῦ μήκους τῆς σπονδυλικῆς στήλης κατά τήν ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ ἀπό τή βρεφική στή παιδική καί συνέχεια στήν ἐφηβική καί ἀνδρική ἡλικία ὁ νωτιαῖος μυελός διαχωρίζεται στά δύο. Προοδευτικά ἐμφανίζονται συμπτώματα ἀνάλογα τοῦ ὕψους τῆς βλάβης. Τό πρῶτο σύμπτωμα εἶναι ἡ ἐνούρηση καί ἡ ἑπιποδία, μετά ἡ πρῶτη ἡβη κατά τήν παιδική καί προεφηβική ἡλικία μέ συνεχεῖς ἐπιδόλους σήσεις (πριαπισμό). Εἶναι οἱ ἀγουροί ἀνδρειωμένοι δηλ. οἱ ἀρχατοί Σάτυροι. Ἀπό τήν ἐφηβική ἡλικία μέχρι τοῦ 20οῦ ἔτους ἐπέρχεται παράλυση τοῦ κέντρου τῆς στήσης καί μόνο μέ ἐξωτερικά ἐρεθίσματα ἐπέρχεται χαλαρά στύση. (Ἐρέθισμα ἀρχ. μέ θύρσον ἀπό τίς Μαινάδες) (ὀπτικό μηχανικό ἐρέθισμα). Μετά τό 20-30 ἔχουν πλήρη ἀνικανό-

τητα γίνονται φιλόπακοι (οἱ ἀρχ.Σειλινοί) οἱ ὅποιοι ἦσαν καί παντελῶς ἀκίνδουνοι γι-
αυτό ὑποδεχόμενοι στά σπήλαια τοὺς μικροὺς ἀντρειωμένους καί καλαντρειωμένους (ἀρχ.Πα-
νίσκους). Πρὶν μερικὰ χρόνια τὸ ρόλο τοῦ φιλόπακου ἔπαιζαν γέροι μοναχοί.

Τὰ χαρακτηριστικά τῆς οὐρᾶς τοῦ ἀντρειωμένου

Ἡ τοπικὴ ὑπερτίχωση τῆς ἱεροκοκκυγικῆς μοῖρας τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἔχει συνή-
θως σχῆμα τριγωνικό. Τὸ σχῆμα, τὸ μήκος, τὸ πάχος, ἡ φορά καί ἡ πυκνότητα τῶν τριχῶν
τῆς οὐρᾶς στή τοπικὴ αὐτὴ ὑπερτίχωση τῆς Διαστηματομυελίας (ἀντρειωμένου μέ οὐρά)
ἐμφανίζει φυλετικὴ ποικιλία. Αὐτὴ ἔχει μεγάλη σπουδαιότητα γιὰ τὴ φυλετικὴ κατάταξη
ἑνὸς παιδιοῦ πού γεννήθηκε μέ οὐρά. Ἡ οὐρά τοῦ ἀντρειωμένου σέ συνδυασμό μέ τὸ χρω-
μα τοῦ δέρματος καί τὸ χρῶμα τῶν ματιῶν συνηγοροῦν γιὰ τὴν προέλευση τοῦ παιδιοῦ.
Ἐπὶ ἐπιμιξίας μέ ἀλλόφυλο ἔχουμε διαφορετικοὺς συνδυασμοὺς διότι εἰδικὰ γιὰ τὴ το-
πικὴ ὑπερτίχωση τῆς Διαστηματομυελίας κάθε χαρακτηριστικὸ κληρονομεῖται χωριστά.
Γιὰυτό ἡ μορφή τῶν τριχῶν τῆς οὐρᾶς στοὺς ἀντρειωμένους ἐχρησίμευσε ἀπὸ τοὺς Μινωϊ-
κοὺς χρόνους γιὰ τὸ μάντη-ἱερέα σάν φυλετικὴ διάκριση. Αὐτὸ συνεχίσθηκε καί κατὰ τοὺς
ἱστορικοὺς χρόνους ἀπὸ τὴν ἴφρα τῆς Ἀρτέμιδας καί κατὰ τὸ Βυζάντιο καί Τουρκοκρα-
τία μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἀπὸ τὴ μαμμή σάν ἀρχαία ἐπιβίωση. Ἡ μαμμή ἀπὸ τὴν οὐρά κα-
ταλαβαίνει ἂν εἶναι "φερτίκι" δηλ. φερτός "φερμός" "φερέτης" ὅπως λένε γιὰ τὸ ξενικό
τὸ ξενοσκορπιτή. Ἡ μαμμή πιστεύει πολὺ στή διαγνωστικὴ ἀξία τῆς οὐρᾶς τοῦ ἀντρειωμέ-
νου ὄχι μόνο γιὰ τὴ φυλετικὴ του προέλευση ἀλλὰ καί γιὰ τὴ πρόγνωση τῆς υγείας του
"Σημεῖο πρᾶμα ἡ οὐρά" λέει. Τὸ ὅτι ἡ οὐρά ἀποτελεῖ βασικὴ φυλετικὴ διάκριση αὐτὸ δέν
στερεῖται καί ἐπιστημονικῆς ἀλήθειας. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ κυματοτριχία εἶναι χαρακτη-
ριστικὸ τῆς Λευκῆς, τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς φυλῆς. Ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ κατὰ 85% ἀπὸ τοὺς ἀρ-
χαλιότατους χρόνους ἀποτελεῖται ἀπὸ λευότριχες (δηλ. εὐθείες) καί ἐλαφρῶς κυματοτριχες.
Οἱ Ἀνατολικοὶ λαοί, οἱ Ἀραβες καί ἰδίως οἱ Σαρακίνοί (Ἀνατολίτες ἑγγύς καί μέσης Ἀ-
νατολῆς) καθὼς καί οἱ Μαῦροι εἶναι σπειρότριχες. Οἱ παχειές τρίχες παρατηροῦνται στή
Μογγολικὴ φυλὴ ὅπως στοὺς Βεδουϊνοὺς καί τοὺς Τούρκους. Στοὺς Τούρκους π.χ. καί στοὺς
Σαρακίνοὺς οἱ τρίχες τῆς οὐρᾶς εἶναι τεταμένες καί βγαίνουν κατακόρυφα, ἐνῶ στή λευ-
κὴ φυλὴ εἶναι λεπτές.

Τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν τῆς οὐρᾶς ἔχει ἐπίσης σημασία. Οἱ Ἕλληνες ἔχουν καστανό
(φαῖό), καστανέρυθρο, ξανθό, χρυσοξανθό, ἀχυρόξανθο καί τὸ παιδί μέ οὐρά λέγεται "ξανθο-
ουραδάκι" "ἀσπροουραδάκι". Οἱ Ἀραβες καί οἱ Τούρκοι ἔχουν μαῦρο, σκοτεινόχρουν καί
τὸ παιδί λέγεται "μαυροουραδάκι". Οἱ θράγκοι εἶναι φουροί, τὸ παιδί τὸ λένε "Ἰσκαριώ-

τη" και "φυραστρουούρη" (φυρρός = ο άρχατος κυρρός κόκκινη και άσπρη ούρά). Έκειδή οί τρίχες τής κεφαλής και τής ούρας είναι τό ίδιο φυλετικά έχει σημασία και ή διάταξη τών τριχών τής ούρας. Οί Έλληνες έχουν τό λεπτότερο, τό πυκνότερο και τό μεγαλύτερο μήκος δηλ. μακριά ούρά. Τά παιδιά αυτά μέ τή μεγάλη ούρά τά λένε και "Χριστιανοπιάσματα". Η βραχεία και άραιή ούρά λέγεται "διαλόσπαρμα" ή "διαολόσπορος". Συνήθως από Σαρακινό. Αυτό έχει σημασία έθνοϊατρική γιατί τό μέγεθος τής ούρας αύξανε όπως και στή λευκή φυλή περίπου 7 εκατοστά τό χρόνο, ενώ στους Άραβες τό μήκος αύξάνει 1-3 εκατοστά τό χρόνο.

Η ούρά του Καλαντρευμένου

Η ούρά του καλαντρευμένου είναι ύποτυπώδης και ή διάταξη τών τριχών είναι διαταγμένη ήμικυκλικά γύρω από τό χάσμα. Λέγονται "χάσοι" ή προσέλληνες (σχήμα ήμισυ-λίχνου).

Τό τριχαράκι του Διγενή

Στό συγγενές δερμοειδές συρίγγιο (Διγενής) πού επικοινωνεί μέ τίς μήνιγγες του νωτιαίου μυελού ή τόν ίδιο τό νωτιαίο μυελό τό παιδί φέρει συνήθως τρίχωμα στό κορμό στή πλάτη και στό στήθος και λέγεται "τριχαράτος" ή "τριχαράς" ή "χοιρόκωλος" όπως ήταν ο Ήρακλής, ο Άχιλλέας, ο Άλέξανδρος, ο Διγενής Άκρύτας. Στή πάθηση αυτή στό μέρος τής όσφυϊκής μοίρας τής σπονδυλικής στήλης δέν ύπάρχει πραγματική ούρά όπως στους άντρευμένους μέ ούρά ή στους καλαντρευμένους, αλλά συνήθως μέσα στό πόρο ύπάρχει μία σκληρή τρίχα (σπάνια περισσότερες) πού λέγεται "χ α ρ ό τ ρ ι χ α" ή τρίχα του χάρου. Η παρουσία τής χαρότριχας στό πόρο του συγγενούς δερμοειδούς συρίγγιου προκαλεί φόβο στή μαμή γιατί είναι κακός οϊωνός "κακό σημάδι" "θεότρομη" (τήν τρέμει και ο θεός) γιατί προλέγει τό μέλλον. Η μαμή λέει "χαρότριχα έχει ο Διενής, λίγο είναι τό λαδάκι του". Ο Διγενής λέγεται και "λαδάρης" γιατί τάζουν λάδι. Στήν αρχαιότητα τούς λέγανε Άλκάνους ή Ήρακλήδες ή Άλέξανδρους στό Βυζάντιο Κωνσταντινούς.

Η τρίχα αυτή είναι ένδεικτική επικοινωνίας του δέρματος μέ τίς μήνιγγες του νωτιαίου μυελού. Αποτελεί πύλη εισόδου μικροβίων και έχουμε συχνά ύποτροπιάζουσες μηνιγγιτίδες. Από δώ βγήκε και ή φράση "άπό τρίχα νά ξεφυχίσει" (για τήν ύποτροπιάζουσα μηνιγγίτιδα στό συγγενές δερμοειδές συρίγγιο) ή "άπό τρίχα νά τή πάθει" ή "παρά

τρίχα" ή "Χάρου τρίχα" που σημαίνει παρ'όλιγο και όχι όπως πολλοί πιστεύουν από τή μικρή διάμετρο της τρίχας. Επίσης από έδω και ή φράση "της τρίχας τό γεοφύρι" που λέγεται στή λαϊκή ονοματολογία τό σ υ γ γ ε ν έ ς δ ε ρ μ ο ε λ δ έ ς σ υ ρ ί γ γ ι ο. Σήμερα έχει επικρατήσει νά λέγεται για κάθε δύσβατο επικίνδυνο για τή ζωή και απόκρουμνο βάραθρο ή σπήλαιο ή στενωπό.

Τό βαράδι ή ραζ (ουράδι)

Τό βαράδι λέγεται και "νοριδάκι" ή "τουράδι" ή "ουργιάδι" είναι πολύ σπάνια άνωμαλία της ίεροκοκκυλικής περιλοχής. Απαντά σέ συχνότατες 1:15.000 γεννήσεις. Τό παιδί γεννιέται μέ μικρή ούρά από δέρμα και χόνδρο (σάν δερμοειδής απόφυσις). Περιέχει λίπος χόνδρο ή όστουν και νεύρα. Τό μήκος της ούρας αυτής είναι από 3-12 εκατοστά τό άνωτερο. Πρόκειται περί δυσραφικής πάθησης του τύπου του χονδρώματος. Μέ τήν πάροδο των έτων τό παιδί άναπτύσσει ίπκοποδία. Πρό διετίας είχαμε παιδί από τήν Κρήτη μέ δερμοειδή ούρά μήκος 10 εκ. Ή γιαγιά του ήταν Αίθιοπιάς. Είχαμε συστήσει νά μήν αφαιρεθεζ ή ούρά για νά έπιβραδυνθεζ ή εμφάνιση της ίπκοποδίας. Δέν άκουστήκαμε. Αφαιρέθηκε ή ούρά στό Νοσοκομείο των Παίδων από άλλο χειρουργό και τώρα τό παιδί έχει όλα τά συμπτώματα του "άκρίτα" ίπκοποδία κλπ.

Τό "φλάμπουρο" και οί άντρειωμένοι

Επικρατεζ ή αντίληψη ότι τό φλάμπουρο του γάμου άποτελεζ έπιβίωση από τό Ρωμαϊκό λάβαρο φλάμπουλο (FLAMULLUM ή όρθότερον FLAMMULLUM) που μέ τήν έναλλαγή των φθόγγων λ και ρ έγινε φλάμουλο (FLAMMA είναι ένα είδος ίπκικής σημαίας).

Προσωπικά πιστεύουμε ότι τό "φλάμπουρο" του γάμου άποτελεζ έπιβίωση από τίς δοξασίες των ίπκοκενταύρων και των άντρειωμένων ήρώων που συμβολίζεζ τήν άπόλεια της παρθενιάς στόν από άρπαγή γάμο. Είναι γνωστό ότι ό γάμος κατά τήν άρχαία έποχή γινόταν κυρίως μέ άρπαγή ή μέ άγορά. Μετά τήν επικράτηση του Χριστιανισμού οί πατέρες της Έκκλησίας μέ τήν έλληνική παιδεία τους άντιταχθήκανε και άντιστρέψανε τή σημασία του φλάμπουρου, τό όποιο από σύμβολο του από άρπαγή γάμου έγινε σύμβολο της παρθενιάς (άγνότητας) μέ τήν προσθήκη πάνω τους της εικόνας της Παναγιάς ή τό σταυρό.

Ακόμη και σήμερα τό έθιμο του φλάμπουρου διατηρεζται σάν έπιβίωση σέ περιόχες, όπου ζήσανε Κένταυροι στήν άρχαία έποχή.

Τό φλάμπουρο τοῦ γάμου εἶναι πανάρχαιο ἑλλαδικό ἔθιμο, πού συνδέεται ἀναπόσπαστα μέ τό δένδρο φλαμούρι (TILIA) ἀρχαία φιλύρα, μελιός ἢ μελιά καί λεγότανε τότε "φιλύριον φλέγον".

Ἡ ἀρχή τῆς ἐθιμικῆς πράξης ἀνάγεται στούς Μυνωικούς χρόνους. Ἡ Ἑλληνική Μυθολογία ἀναφέρει ὅτι ὁ Κρόνος ὅταν ἦταν σέ μεγάλη ἡλικία (γέροντας) καταπάτησε τήν ἡθική τάξη καί ἦρθε σέ παράνομη ἔνωση, ὕστερα ἀπό ἀρπαγή, μέ τή θυγατέρα τοῦ Ὀκεανοῦ τοῦ Ἔθουος τῶν φιλύρων, τήν παρθένα φιλύρα. Οἱ φύλυρες ἦσαν ἀλλόφειλοι, πού ζούσανε στά παράλια τοῦ Εὐξεινου Πόντου. Ἡ φιλύρα περιβρόνησε τόν κρονόληρον θεόν γιά τήν ἀτίμαση καί κατέφυγε μόνη στό Πήλιο, ὅπου μέσα σ' ἕνα σπήλαιο στίς ἀκρόρειες τοῦ Πηλίου γέννησε ἕνα παιδί μέ μυελομηνιγγοκήλη (Κένταυρο), τό ὅποιο κατόρθωσε νά ἐπιζήσει. Τό παιδί αὐτό τῆς φιλύρας ἦταν ὁ Κένταυρος Χείρων, γι' αὐτό καί τόν λέγανε φιλύριδος. Ἡ μητέρα του ἡ φιλύρα νύμφη τόν ἄντρωσε (σπήλιωσε) στό σπήλαιο αὐτό ἐπειδή συγκέντρωνε ἰδανικές κλιματολογικές συνθῆκες γιά τήν ἐπιβίωσή του. Εἶχε δηλ. Νά ἀνοιγμα μέ μία καθαρή πηγή κοντά δηλ. ἦταν ὀροσερό τό καλοκαίρι καί ζεστό τό χειμῶνα. Οἱ ἀκρόρειες αὐτές τοῦ Πηλίου ὀνομαστήκανε ἀργότερα "Χειρωνίδες ἀκραι" ὅπως τό σημερινό σπηλαιοβάραθρο Ἀλικόκετρα.

Ἡ φιλύρα-μητέρα (νύμφη) ἀτιμασμένη ἀπό τόν Κρόνο καί ἀπογοητευμένη ἀπό τή γέννηση τοῦ παιδιοῦ μέ μυελομηνιγγοκήλη, τό θεώρησε σάν τιμωρία τοῦ θεοῦ πού τό κτύπησε στή ράχη ἢ "φλόγα τοῦ θεοῦ" δηλ. ὁ κεραυνός, καί ἀπεφάσισε νά γίνεи δένδρο, δηλ. αὐτοκτόνησε μέ ἀπαγχονισμό, μέ ἀγχόνη πού ἔστιαξε ἀπό φλοιά φιλύρας. Ἀπό τότε τό δένδρο αὐτό πῆρε τό ὄνομα τῆς φιλύρας (φλαμουριά) καί συναντιέται αὐτοφύες στό Πήλιο καί κοντά σέ σπήλαια σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα καί τήν Μ. Ἀσία.

Ἐκείνη τήν ἐποχή ἡ γέννηση παιδιοῦ μέ μυελομηνιγγοκήλη, ἐπειδή ἡ πάθηση συνοδεύεται ἀπό παράλυση τῶν κάτω ἀκρων, τήν ἐποχή πού ὁ ἄνθρωπος ἦταν κυνηγός καί γεωργός, ἦταν ἀσφαλῶς ἡ μεγαλύτερη τιμωρία. Τό παιδί μέ μυελομηνιγγοκήλη, ἐπειδή πίστευαν ὅτι ἦταν κτυπημένο ἀπό τή θεία φλόγα δηλ. τό φλογερό βέλος τοῦ κεραυνοῦ (τόν κεραυνόν τόν ἔλεγαν καί οὐράνια φλόγα ἢ βέλος φλέγον) στό κέντρο τῆς ράχης, τό ὀνόμαζαν Κένταυρο. "Κεντεῦν" στό κέντρο τῆς ράχης σημαίνει τό παιδί αὐτό πού φέρει στιγμή στό κέντρο τῆς σπονδυλικῆς στήλης δηλ. παιδί κεντημένο. Τή σπονδυλική στήλη μέ μυελομηνιγγοκήλη τήν ὀνόμαζαν δένδρο τῆς ζωῆς πού τό κτύπησε ἡ φλόγα τοῦ θεοῦ, ὁ κεραυνός καί τό κέντημα στή ράχη ἀπό "κεραυνό" τό θεωρούσανε σάν τιμωρία τοῦ θεοῦ. Πράγματι ἡ εἰκόνα τῆς μυελομηνιγγοκήλης εἶναι παρόμοια, σχεδόν πανομοιότυπη μέ τό σημάδι πού ἀφήνει ἡ εἴσοδος τοῦ κεραυνοῦ σέ ἕνα κεραυνόπληκτο δένδρο. Σήμερα ὁ λαός πιστεύει ὅτι τό παιδί πού ἔχει μυελομηνιγγοκήλη ἢ μηνιγγοκήλη εἶναι "κονταροχτυπημένο" ἀπό τό διάβολο στόν κορμό, δηλ.

Έχει τή "χαροκονταριά" στό κέντρο τής ραχοκοκκαλιάς όπως τό άρχαίο "κεντευν" ή ότι τό κτύπησε "θεοτική φωτιά" δηλ.άστροτελέκι.

Όταν ό γιός τής φιλύρας ό Χείρων Κένταυρος άνδρώθηκε,στό σήλαμα-άναδειχθηκε σπουδαίος θεραπευτής καί σοφός δάσκαλος τών άντρειωμένων καί καλαντρειωμένων παιδιών. Έπειδή ήταν πάνω άπ'όλα ό υϊός άρρωστος άναδειχθηκε ή έλπίδα,ό θεραπευτής καί ό λυτρωτής τών άλλων Κενταύρων.Διακρίθηκε δέ γιά τή δικαιοσύνη καί τή φιλανθρωπία του πρός τά παιδιά αυτά.Γιαυτό ό 'Απόλλων τον καταξίωσε καί έγινε μάντης-ιερέας-ιατρός.

Ή πρώτη πράξη καί ενέργεια του "Χείρωνα Κενταύρου" όταν έγινε ιατρός ήταν ή καθέρωση του "φιλυρίου" δηλ.του σημερινού φλάμπουρου του γάμου σαν σύμβολο εύγονικό καί άποτρόπαιο,σε άνάμνηση τής μητέρας του φιλύρας.Αυτό συνέβαινε γιά κάθε γάμο πού γινότανε μέ άρπαγή (έκπαρθένηση) όταν δηλ.ό γάμος ήταν παράνομος αλλά πού σαν καρπό του είχε τή γέννηση ενός νόθου αλλά καλαντρειωμένου (Κενταύρου). Ό λαός άκόμη καί σήμερα πιστεύει ότι "όσοι παντρεύονται κρυφά καί κλεφτά κάνουν παιδιά Σακκάτες,πού τά κτύπησε στή ραχοκοκκαλιά ή θεοτική φωτιά, τό υϊο γίνεται άν πιαστούν μέ 'Αθλιγγάνους τότε κάνουν "Κατσιβελους" καί πρέπει νά τά σπηλιώσουν. Ύπάρχει σπηλιά μέ τό όνομα του "Σακκά ή σπηλιά" καί του "Κατσιβελου τό σπηλιάδη".

Ό Χείρων Κένταυρος επίσης έπιμελήθηκε ιατρικά τών παιδιών αυτών καί εφαρμόσε πρώτος τον θεραπευτικό τρίποδα του 'Απόλλωνα δηλ.έμεθέδευσε τά τρία σκέλη τής θεραπείας τών παιδιών μέ μυελομηνιγγοκήλη 1) τή τοπική επίθεση ενός βοτάνου πού σκοπό είχε τή σύγκλιση καί συρρίκνωση του σάκκου τής μηνιγγοκήλης.Τό βότανο έλαβε καί τό όνομά του Κενταύριο τό σημερινό "Σκουροβότανο" 2) τήν εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων (χειροπρακτική) στή σπονδυλική στήλη καί τά κάτω άκρα. Ήταν ό πρώτος πού επινόησε τίς έλαφρές πατερίτσες άπό ξύλο φιλύρας (ήταν έλαφρό) γιατί μέχρι τότε είχαν τούς "Ήμιστείους έπαφους" δηλ.των Βυζαντινών τά "σιδηρόφρακτα κάστρα" (μεταλλικές βακτηρίες) καί 3) τήν οργάνωση σπηλαιολογικών.Αυτός ήταν ό πρώτος πού οργάνωσε σε μικρές ομάδες τά νόθα καί άνώμαλα παιδιά σε "Άγριες φυλές" δηλ.σπηλαιολογικά ("Άγριος σημαίνει ύπαίθρος χώρα μέ ένα τουλάχιστο σπήλαιο) καί έδίδασκε τά παιδιά αυτά (Κενταύρους) ότι ή άρχή κάθε θεραπείας ενός άπτρειωμένου είναι ό άγώνας έναντίον τής δυσαρμονίας.Τά παιδιά αυτά είχαν άκράτεια ούρων,κοπράνων καί τροφονευρωτικά έλκη στους γλουτούς καί τά κάτω άκρα καί μεγάλα ψυχολογικά προβλήματα άπό κακή λειτουργία του έγκεφαλονωτιαίου υγρού π.χ.ύδροκεφαλικές κραυγές,ύπομανιακές καταστάσεις,μελαγχολίες,άγχη κλπ. Γιαυτό στά παιδιά αυτά κατόρθωσε νά γαληνέψει τή ψυχική οδύνη καί τήν άγχώδη άνησυχία μέ ψυχοσωματικές μεθόδους όπως μέ τό ψυχοδραμα (είκονικές μάχες) τή μουσική (λύρα του

'Απόλλωνος) καί τήν πόση καλλιού κρασιού.

Ὁ ἀριθμός τῶν παιδιῶν αὐτῶν μέσα σ' ἓνα σπήλαιο δέν ξεπερνοῦσε τόν ἀριθμό 39. Ἦταν μιᾶ σοφή πρόνοια γιά τήν πρόληψη ἐπιδημιῶν καί λοιμωδῶν νόσων (39 σύν 1 ὁ ἱερέας τοῦ 'Απόλλωνα = 40 = ὁ Κανών τοῦ 'Απόλλωνος). Μύηση τῶν κοινοβίων τῶν λύκων.

Ὅσοι ἀπό τοὺς σπηλαῖτες ἦρως διακριθῆκανε γιά ἠρωϊκές πράξεις τοὺς ὀνομάζανε "Τρανταεννιούς Τραντέλληγας", ὅτι δηλ. ἦσαν 39 φορές γενναιότεροι καί καλύτεροι "Ἕλληνες ἀπό τοὺς γηγενεῖς π.χ. ὁ 'Αχιλλέας, ὁ 'Ηρακλῆς κλπ.

Κάθε "φυλή" ἔκαιρνε τό ὄνομά της ἀπό τό τοπωνύμιο τῆς περιοχῆς, πού ἦταν τό σπήλαιο π.χ. οἱ Κένταυροι τοῦ Πηλίου ἐλέγοντο "Φῆρες" γιατί πρὶν σπηλιώσει ἡ φιλύρα τόν γιό της Χείρωνα στό σπήλαιο ζοῦσαν ἀγρια θηρία ὅπως Ἄρκτοι, Πάνθηρες, Λύκοι, Κάπροι, τὰ ὅποια ἡ φιλύρα ἐδίωξε καίγοντας στίς εἰσόδους φλόμο καί χαμαιλέοντα (Καρπάθιο), τό λαϊκό χαμολιό.

Ὅπως ἀναφέραμε σπηλαιοκοινότητες Κενταύρων "ἄγριες φυλές" ὑπῆρχαν στή Καπαδοκία, Παφλαγονία, Πόντος, Φρυγία, Λυδία, Καρία, Λυκία, Κιλικία, Θράκη, Σαμοθράκη, Πάφος, Τύρος, Δαμασκός, Κῶ, Ρόδος, Θῆρα, Κρήτη, Κάρυστος, Κύθηρα, Πήλιο, Πίνδος, Αἰτωλία, Ἥλιδα, Ὀλυμπία, Ἀσανιάδα (Καλάβρυτα), Ταῦγετο. Ἡ Ἑλληνική Μυθολογία ἀναφέρει ὅτι ὁ συνολικός ἀριθμός (πληθυσμός) τῶν Κενταύρων σέ ὅλες τίς πέρα πάνω περιοχές ἦταν περίπου πεντακόσιοι (500).

Κάθε φορά πού γεννιόταν ἓνα παιδί μέ παράλυτα τά κάτω ἄκρα ἀπό μυελομηνιγγοκήλη ὁ Χείρων Κένταυρος τό τοποθετοῦσε στήν εἰσόδο τοῦ σπηλαίου πού ὑπῆρχε αὔρα, ἀέρας. Κένταυρος σημαίνει παιδί κεντημένο στό κέντρο τῆς ράχης πού τό τοποθετοῦσαν στήν αὔρα, πού συνήθως παρατηρεῖται στήν εἰσόδο τοῦ σπηλαίου. Σήμερα τό λένε Σπήλιο ἢ Σπηλιωτάκη ἢ Γιάννη κλπ. γιατί τό σπηλιώνουν. Ἡ λέξη ἐπίσης σπηλιά προέρχεται ἀπό τή λέξη σπέος, σπήσος πού σημαίνει ὀπή τρύπα μέσα ἀπό τήν ὁποία διέρχεται ἀέρας. Τοὺς μελάπυγους (ἀνδρειωμένους μέ οὐρά-Διαστηματομυελία) τοὺς τοποθετοῦσαν μέσα στό ἄντρον πού σημαίνει καί ἐδῶ ὅτι διέρχεται ἀέρας (ἀντρωμένο-ἀντρειωμένο παιδί). Ἐπιβίωση τό σημερινό "τροποπέρασμα". Ἀκολούθως ὁ Χείρων Κένταυρος ἔφτιαχνε ἓνα λάβαρο, πού δέν ἦταν τίποτε ἄλλο ἀπό ἓνα πανομοιότυπο εὔδωλο (ξόανο) τοῦ παιδιοῦ ἀπό κλαδιά φιλύρας (φλαμουριᾶς) πού τό λέγανε "φιλύριον". Στή συνέχεια τό σπαργάνωνε μέ λεπτό μαῦρο ἢ κόκκινο ὕφασμα ἢ μέ τοὺς τεφρόφαλους ὑμένες τοῦ κορμοῦ τῆς φιλύρας πού λεγότανε "φλογάδα" ἢ "φαλίδα" γιατί εἶχε τό σχῆμα φλόγας καί περιέβαλε ἓνα ἀδύνατο ἀσθενικό καί παράλυτο στά ἄκρα παιδί. Στό εἰδικό αὐτό σπαργάνωμα ὁ ἱερέας ἄφηνε ἀκάλυκτα τά νύχια τῶν χειρῶν καί τῶν ποδιῶν γιατί στή συνέχεια "π ε ρ ι ε φ λ ε γ ε τ ὁ π α ι ὀ ῦ" δηλ. τοῦ ἔκαιγε (ελέγω, περικαίω) ὀλόγυρα τά νύχια τῶν χειρῶν καί ποδιῶν. Ἀκόμη καί σήμερα ἡ μαυρή ἐφαρμόζει τό "καθάλισμα" τῶν νυχιῶν στά παιδιά αὐτά καθώς καί σέ ὅσα φυσιολογικά παιδιά γεννιοῦν-

ται τό δωδεκαήμερο τῶν Χριστουγέννων. Ἱατρικῶς αὐτό ἔχει σημασία γιατί ἀπό τό κάψιμο τῶν νυχιῶν τῶν ἄκρων παράγονται στόν ὑποθάλαμο τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ βρέφους Β-ένδοφρίνες (νευροχημικά πολυπεπτίδια) πού προστατεύουν ἀπό ἐξελκώσεις τά κάτω ἄκρα. Ὅσον ἀφορᾷ τό κάψιμο τῶν νυχιῶν τῶν κάτω ἄκρων αὐτό ἀποτελεῖ ἐπί πλέον δοκιμασία γιά τήν αἰσθητικότητα (πόνος κλπ.). Ἀκολούθως ἀναβε μεγάλη φωτιά ἔξω ἀπό τό σπήλαιο μέ κλαδιά φιλύρας ὄχι μακριά ἀπό τό φιλύριο τό μετέπειτα φλάμπουρο καί ἐμάντευε ἀπό τίς φλόγες (ἀπό τά φλογωτά σήματα) τόν πιθανό πατέρα. Τό ξόανο πού ἦταν κατασκευασμένο ἀπό κλαδιά καί φύλλα φιλύρας μαζί μέ τή φωτιά πού ἔκαιγε σέ κοντινή ἀπόσταση τό ὀνόμαζαν "φιλύριον φλέγον".

Ἐπιβιώσεις ἀπό τίς παραπάνω πράξεις ἔχουμε ἀκόμη καί σήμερα. Ὁ λαός γιά τό παιδί μέ μηνυγοκήλη λέει "ἔχει τό φλάμπουρο στή ράχη". Ἐπίσης τά παιδιά αὐτά τά λένε "Λάβαρα" "Παράσημα", "φλάμπουρα" "χαμένα" δηλ. παράλυτα στά ἄκρα "εἶναι ἕνα φλάμπουρο" = παράλυτο ἀπό τή μέση καί κάτω ἀπό μηνυγοκήλη. "Ἄν εἶναι κορίτσι τό λένε "φλαμούρα" (ἡ ἀρχαία Πλεξαύρα) ἄν εἶναι ἄγόρι τό λένε "φλαμούρη".

Ὅλες αὐτές οἱ πράξεις καί ἐνέργειες τοῦ Χείρωνα Κενταύρου πού ἦταν ἱερέας-μάντης-ἱατρός ἦταν μέτρα προνοίας μέχρι νά βρεθεῖ ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ. Τό ξόανο-λάβαρα σκοπό εἶχε νά ἀποτρέψει σάν "φοβερίστρα" τά ὄρνεα γιά νά μή ἐπιτεθοῦν καί ἀρπάξουν τό βρέφος, μέχρι νά δοθεῖ ἡ εὐκαιρία στόν πιθανό πατέρα νά ἀναγνωρίσει τό παιδί καί νά τό υἱοθετήσῃ. Τά μεγάλα ὄρνεα ὅπως εἶναι γνωστό φοβοῦνται πολύ τά ξόανα καί τή φωτιά. Ἡ ὄσμη ἀπό τήν καύση κλαδιῶν φιλύρας εἶναι ἰσχυρό ἀποτρεκτικό γιά τά βλαβερά ἔντομα καί γιά τά ἀρπακτικά ὄρνεα ἰδίως γιά τόν ξανθό ἀετό, πού ἔχει τήν πιό ἀνεπτυγμένη ὄσσηση. Αὐτό ὀφείλεται στή μεγάλη ἀνάπτυξη τοῦ ρινεγκεφαλικοῦ συστήματος τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν. Τόν ἀρπακτικό αὐτό ἀετό πού ἀρπαζε παιδιά, ἀρνιά, κλπ. τόν λέγανε "φλεγία". Ὁ λαός ἀκόμη λέει: "βάλε τό φλάμπουρο νά φύγουν τά ὄρνια". Τό ἔδαο συμβαίνει καί μέ τά εἶδη τά ὅποια ζαλίζονται ἀπό τήν ὄσμη καιομένης φιλύρας. Ὅταν τό ἔκθετο βρέφος στήν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου μυρίζει γάλα (τό ἔτρεφε συνήθως κρυφά ἢ κρυμμένη στό σπήλαιο μητέρα του-νύμφη) ἢ μιὰ βυζάστρα-ἀρχαία Ἄρτεμις- Ἁγία Μαρίνα) γίνεται στόχος τῶν φιδιῶν. Ἀκόμη λένε: "ἄναψε δυό τσάχαλα μελιᾶς νά μουδιάσουν τά εἶδη".

Ἡ ράβδος τοῦ Ἀσκληπιοῦ (Ὁ Ἀσκληπιός ἀναδύχθηκε σπουδαῖος μαθητής τοῦ Κένταυρου Χείρωνα καί ἐπονομάστηκε θεός τῆς Ἱατρικῆς), δέν ἦταν τίποτε ἄλλο παρά ἕνα ἀπλό χλωρό ραβδί ἀπό φιλύρα πού τό ἔκαιγε στήν ἄκρη καί τό τοποθετοῦσε στίς φιδότρυπες. Ὁ τρόπος αὐτός διατηρεῖται ἀκόμη καί σήμερα στούς "φιδοπιλάτες" τῆς Πελοποννήσου, Θεσσαλίας καί Ἡπείρου. Ἐτσι ὁ Ἀσκληπιός κατόρθωνε τά μέν ἰοβόλα εἶδη νά ἐξολοθρευεῖ ἀπό τά σπήλαια καί τίς γύρω περιοχές πού πήγαιναν γιά νά πιοῦν νερό, ὅταν ἦταν ἀκόμη μικρά

τά έβαζε μέσα σέ λάδι καί έφτιαχνε βάλαμο,τό σημερινό "θεριόλαδο" πού παρασκευάζεται στη Πελοπόννησο,Θεσσαλία, "Ηπειρο-Έβαζαν μικρά φιδάκια σέ λάδι,τά όποια σαπίζανε, μέ αυτό άλοίφανε τά άκρα τών "άκριτων",γιατί περιέχει βιταμίνη Α καί Ε πού προστατεύει τό δέρμα."θεριόλαδο" βάζουμε στις "Διαβολόφυτρες" δηλ.σέ παιδιά πού εΐναι από δύο φύ- τρες τής μάννας τους καί τοϋ διαόλου ή φύτρα",τά δέ άκίνδυνα κατόρθωνε νά χρησιμοποιή- σει α) για τόν καθαρισμό τών άτων. .ικών στά άκρα τών καλανδρειωμένων Κενταύρων (πε- ριέχουν πρωτεολυτικά ένζυμα) καί β) για τή θεραπεία τών ψυχικών διαταραχών τους προκα- λώντας shock.

Τό σύμβολο αυτό ξόανα μέ τή φωτιά πλάΐ,τό μετέπειτα φλάμπουρο τοϋ γάμου εσήμαινε ότι κρύβεται μέσα στό σπήλαιο νύμφη (άγαμη μητέρα) μέ νόθο παιδί καί ότι απαγορεύεται ή εΐσοδος έκτός από έκκευνο (πιθανό πατέρα) ή άπεσταλμένο (άγγελο) τοϋ πατέρα πού θά άναγνώριζε τό παιδί πού ήταν τοποθετημένο πίσω από τό φλάμπουρο στην εΐσοδο τοϋ σπη- λαίου."Αν ό ύποτιθέμενος πατέρας άναγνώριζε τό νόθο παιδί τότε τοποθετοϋσε πάνω στό άποτρόπαιο φιλύριο (φλάμπουρο) κλαδί έλιās ή βάτου ή φροϋτα τής έποχής π.χ.ρόδι,μήλο κλπ."Η τοποθέτηση πάνω στό "φιλύριο" κλαδιού έλιās εσήμαινε ότι τό υΐοθετεΐ διότι τό "βρήκε προς πώληση" στην εΐσοδο τοϋ σπηλαίου (εΐκονική πώληση) παύρνοντας μαζί του καί τή νύμφη (μητέρα) για νά τό θηλάξει,έπιβίωση σημερινή τό "φ ο υ σ κ ό ψ ω μ ο" πού θέρνει μαζί της ή νύση όταν μπαίνει στό σκέτι τοϋ γαμπροϋ πού τήν ύποδέχεται ή πεθερά. Προηγείται τό φλάμπουρο,άκολουθεΐ ή νύφη κρατώντας πάνω στην κοιλιά της τό φουσκόφωμο πού συμβολίζει ότι θά εΐναι γόνιμη (εϋσχημος τρόπος άποκρύφους προχωρημένης έγκυμοσύ- νης).Όταν έφθανε ό πατέρας συνήθως τόν συνόδεϋαν τρεις έμπιστοι φίλοι του για νά τόν προστατέψουν (μαγικός κύκλος) γύρω του.Τή στιγμή αυτή ό ΐερέας ή ή ΐέρεια τής 'Αρτέμιδος παρουσίαζε τή νύμφη-μητέρα καί τό άντρειωμένο παιδί καί έμπρός στη μεγάλη φωτιά ('Ακόμη καί σήμερα ό λαός τή μεγάλη φωτιά πού εΐχει μεγάλη φλόγα τήν όνομάζει "φλαμπούρα") ύποχρέωνε καί τούς δύο νά δώσουν ένα όρκο,μετά έλεγαν μιά έπωδή καί τρα- γούδια στην 'Αρτέμιδα,άργότερα ένα εϋχαριστήριο τραγούδι πού κατέληγε σέ υικητήριο στόν 'Απόλλωνα.Άπό εδώ ξεκίνησε πιθανό ό άρχαϊος καιάνας.

"Αν όέν βρισκότανε ό πατέρας τοϋ παιδιοϋ,οϋτε ή μητέρα (νύμφη) καί αν στό μετα- ξύ πέθαινε τό παιδί στην εΐσοδο τοϋ σπηλαίου,τότε ό ΐερέας έθαβε τό νεογνό σέ ένα μέρος,στό βάθος τοϋ σπηλαίου (τό στοίχειωνε) σέ "κούλεθρο" θέση καί τοϋ έβαζε στεφά- νι από φιλύρα καί τό έλεγε "φιλυρίνο" δηλ.κούφιο,άχρηστο έλαφρύ,όπως τό ξύλο τής φι- λύρας γιατί ήταν από άγνωστο πατέρα καί από μυαρά άνύπαντρη μητέρα (νύμφη),παράνομος καρπός έρωτα.Τό στεφάνι από φιλύρα ήταν σύμβολο τής θεās 'Αφροδίτης για τούς παράνο- μους έρωτες.Στήν περίπτωση αυτή ό μάντης ΐερέας έκαιγε τό φιλύριο δηλ.τό φλάμπουρο

καί ἔριχνε κατόπιν νερό νά σβύσει ἡ φωτιά δίνοντας κατόρες,μετά ἰκέτευε τόν θεό Ἀπόλλωνα νά μή φέρει ἄλλη καταστροφή στή χώρα π.χ.άνομβρία γιατί ἦταν κακός οἰωνός.

Σήμερα σάν ἐπιβίωση τό κοντό,ἡ ἀδύνατο,ἀλλά παράλυτο στά κάτω ἄκρα ἀπό μηνιγγοκῆλη (δηλ.τό καλαντρειωμένο) τό λένε καί "εἰδωλο" καί "φλάμπουρο" ἢ "χαλάμπουρον" δηλ.πολύ μικρό ἀνδρέικελο,ἄχαρο,λεπτοφυές παιδί. Σήμερα ἐπιβίωση τῆς θάσεως αὐτῆς τοῦ ἐθιμοῦ ἔχουμε ἐκτός ἀπό τό φλάμπουρο τοῦ γάμου τό ἔθιμο τῆς Περπερούνας.(Συνήθως ἑτωχό, ὄρφανό ἢ ἀγνώστου πατρός κορίτσι περιφρονημένο στό χωριό,τό ὅποιο κάνουν ξόανο τό ντύνουν μέ φύλλα δένδρου καί τό περιφέρουν στους δρόμους ἐπί παρατεταμένης ἀνομβρίας καί τοῦ "ρίχνουν νερό" γιά νά βρέξει,καί γιά νά βρεθεῖ ὁ πατέρας του καί "σταματήσει ἡ ἀνομβρία πού ἔκαψε τόν τόπο ἡ ξηρασία".

"Ἄλλη ἐπιβίωση εἶναι ἡ "θοβερίστρα" τό σκιάχτρο τῶν ὀρνέων.

"Ἐπίσης τό ὄνομα "Ποῦλος" δηλ.πουλημένος.

Στή περίπτωση πού ὁ πατέρας ἀναγνώριζε τό παιδί αὐτόματα ἀναγνωριζότανε καί ὁ παράνομος ἔρωτας,τότε ὁ ἱερέας ἔφτιαχνε τά στέφανα τοῦ γάμου ὄχι ἀπό κλίμα (ἀγιοκλίμα) καί σέ σχῆμα κυκλικό ἀλλά σέ σχῆμα μισοῦ κύκλου ἡμικυκλικό,τά λεγόμενα "βρετικιά" ἢ "φλαμουρόσχοινα" (στέφανα σχήματος ἡμισελήνου (ἐπιβίωση Ἀρτέμιδος) ἐπειδή βρέθηκε ὁ πατέρας.Τότε ὁ γάμος γινότανε κρυφά (Νεοελληνική ἐπιβίωση ὁ "Κρυφόγαμος" σέ ἐξωκκλησία κατὰ προτίμηση σέ ὑπόσκαφες ἢ σπηλαιώδεις ἐκκλησιές).Στό κρυφόγαμο τά ροῦχα τῆς νύφης ἦταν βαμένα μέ φύλλα φιλύρας σέ χρῶμα μελί ἀντί λευκοῦ.

Σήμερα σάν ἐπιβίωση ἀρχαία ὀνομάζουν "φλαμπούρο" ἢ "φλούδα" τήν ἐντελῶς νεαρή γυναίκα πού εἶτε εἶναι ἀνύπαντρη,ἀλλά γέννησε παιδί ἀπό ἀγνωστο πατέρα,πού φλαμπουρίζει ἡ ράχη του δηλ.ρῆει μικρά ποσότητα νεροῦ,πού μόλις φαίνεται "ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ ἐπί ρίξεως μηνιγγοκῆλης",ἢ ἐνομιμοποίησε τήν παράνομη συζυγία "τοῦ διαόλου τό φλάμπουρο" λέει ὁ λαός. Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι τό γεγονός ὅτι τό μπαῦλο τῆς νύφης,ἀκόμη καί σήμερα τό κατασκευάζουν ἀπό ξύλο φιλύρας (φλαμουριάς). "Ἐνα δέ ἀπό τά σπουδαιότερα ἀντικείμενα πού περιέχει ἡ κασέλα αὐτή μετά τό γάμο εἶναι καί τό "νυφικό μισοφόρι", σύμβολο παρθενιάς πού ὅταν βαφεῖ μέ τό αἷμα τήν πρώτη νύκτα τοῦ γάμου,ἡ νύφη τό διαφυλάει στήν κασέλα τῆς φλαμουριάς μέχρι νά γεράσει γιά νά τῆς τό βάλουν σ ἄ β α ν ο. Εἶναι σύμβολο ὅτι βρήκαν ἀμόλυπτη τήν οἰκογενειακή ἐστία γιά νά παρουσιασθεῖ στό "μεγάλο νυφεῖο" ὅτι "κράτησε ῥηλά τό μπαῦράκι της,τό λάβαρό της".

Μέ τήν πάροδο τῶν ἐτῶν,τό χρῶμα τοῦ βαμένου ἀπό τό αἷμα τοῦ παρθενικοῦ ὑμένα μισοφοριοῦ παίρνει χρῶμα μελί (ὀξειδωση τῆς αἰμοσφαιρίνης μέ τό ὀξυγόνο-ὀξυαιμοσφαιρίνη) Ὁ λαός πιστεύει ὅτι αὐτό γίνεται ἀπό τή "νύκτα τοῦ μέλιτος" καί τό λέει "Μελιά" ὅπως ἀκριβῶς ὀνομάζεται καί τό δένδρο φιλύρα (ἢ φλαμουριά). "Ἐγώ φυλάω τή μελιά μου,εἶναι

τό λάβαρό μου, ή τιμή μου", λένε οί γριές. Γιατί όπως ακριβώς και ή φλοίδα κάτω από τό φλοιό του δένδρου της φιλύρας είναι ύμενώδης συμβόλιζε τόν παρθενικό ύμένα.

Τό φλογοειδές λοιπόν λάβαρον των ύποκενταύρων είχε μένει κατά τήν αρχαία και τήν κλασσική εποχή σάν έπιβίωση του έξ άρπαγής γάμου, καθώς επίσης και ένα είδος εικο- νικής μάχης. 'Ακόμη και σήμερα όταν πηγαίνουν μέ τό φλάμπουρο νά πάρουν τή νύφη οί μπράτιμοι πυροβολούν όταν πλησιάζουν στη πρώτη "ακρόρεια" του χωριού. 'Επιβίωση της μά- χης γιά τήν άρπαγή της νύφης.

Κατά τούς διωγμούς των χριστιανών τήν εποχή του Διοκλητιανού οί Ρωμαίοι στρατιώ- τες πανηγύριζαν γιά τούς βιασμούς των κορασιδών, τοποθετώντες πάνω στά όρότά τους, που ήσαν από φιλύρα (γιά νά είναι έλαφρά και σκληρά) τά ράκη ύψοματος ξεσχισμένου ή μαν- δηλιού και έτσι δηλώνανε τόν θρίαμβό τους. 'Αργότερα μιμηθήκανε τή σημαία των ύποκεν- ταυρων, που τό άκρο της είχε σχήμα όξείας φλόγας (γλώσσας) τό σημερινό "χαροφάσκι".

Οί πατέρες της έκκλησίας μέ τήν έλληνική τους καιδεία άντιταχθήκανε και άντιστρέ- ψανε τή σημαία του φλάμπουρου, τό όποιο από σύμβολο του έξ άρπαγής γάμου έκαναν σύμβο- λο της παρθενίας προσθέτοντες πάνω τήν εικόνα της Παναγίας (σύμβολο παρθενίας) ή ένα κόκκινο σταυρό ή μέ μαύρα γράμματα ΙΣ.ΧΡ.ΝΙΚΑ σάν ένδειξη της παρθενίας της κόρης, ό- ταν ήγγαιναν ό γαμπρός μέ τούς συγγενείς του νά τήν πάρουν. 'Επειδή τόν Μάιο άνοίγουν οί φλαμουριές, ή δέ φλαμουριά θεωρείται δένδρο, που δέν γονιμοποιείται νά δίνει καρπούς παρά μόνο άνθη τό πήρανε και τό καθιέρωσαν οί πατέρες σάν σύμβολο της παρθενίας. Κατά τούς Μυκηναϊκούς χρόνους έξ αίτίας αυτού δέν έγίνοντο γάμοι τόν μήνα Μάιο μεταξύ των ύγιών αλλά μεταξύ των ύποκενταυρων (επέλγοντες κρυφάγομοι) κατά τόν μήνα Μάιο στήν αρχαιότητα. Αυτό γινότανε πολύ πριν οί Ρωμαίοι καθιερώσουν τό μήνα Μάιο σάν μήνα των νεκρών. Σήμερα τούς γαμπρούς, που παντρεύονται τό Μάιο τούς λένε "φλαμουρένιους" δηλ. άμυαλους, και ότι "τόν μήνα Μάιο παντρεύονται οί γαϊδάροι". 'Επιβίωση από τό έθιμο των ύποκενταύρων.

'Αργότερα κατά τά πρώτα χρόνια του Βυζαντίου τό φλάμπουρο ήταν τό κόκκινο μαντήλι της νύφης και τό ζωνάρι του γαμπρού γνήσιο λείφανο του έξ άρπαγής γάμου των αρχαίων.

Οί αυτοκράτορες όμως του Βυζαντίου, τή λαϊκή αυτή σημαία μέ τό φλόγινο χρώμα έκα- ναν βασιλικό λάβαρο, που έφερε στίς έπίσημες τελετές έμπρός από τό βασιλέα που είχε κόρη, ό φλαμουλάριος δηλ. αυτός που έφερε τό φλάμπουρο, ό σημαιοφόρος ό "φλαμουριάρης", όπως τόν λέει σήμερα ό λαός. Αυτό γινότανε κατά τήν ένήβωση της κόρης του αυτοκράτορα και τά μετέπειτα χρόνια μέχρι και τό γάμο της. Είναι τό νεοελληνικό "βύζωμα", που άκό- μα ζει στήν 'Αρκαδία.

Κατά τήν ἐποχή τῆς Τουρκοκρατίας τό φλάμπουρο ἔγινε γαμήλια σημαία κού σάν σύμβολο γουλιμότητος τοποθετοῦσαν στά ἄκρα τοῦ σταυροῦ μήλα, ρόδια καί μέσα σ' ἕνα μαντήλι νόμισμα (σύμβολο μήτρας). Πολλές φορές καίρνανε τό λάβαρο τῆς ἐκκλησίας καί τό χρησιμοποιοῦσαν σάν φλάμπουρο. Μετά τήν ἀναγέννηση τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους στίς Τουρκοκρατούμενες περιοχές τῆς Μακεδονίας, Θράκης καί Ἡπείρου, κάτω ἀπό τό σταυρό τοποθετοῦσαν τήν ἑλληνική σημαία γιά φλάμπουρο.

Τ' ἀχνάρια τῶν ἀντρειωμένων πάνω σέ βράχους

Στά ὄρεινά καί βραχώδη μέρη ὑπάρχουν κοιλώματα ὀριζόντια καί ἐλαφρῶς ἐπικλινή, κού ὁ λαός πιστεύει ὅτι ἔγιναν ἀπό τό κέρασμα ἑνός ἀντρειωμένου, ἀρχαίων ἡρώων ἀκόμη καί ἀγίων. Τά κοιλώματα αὐτά μοιάζουνε σάν ἀνθρώπινο ἀχνάρι. Ζεῖ ἀκόμη ἔντονα στίς παραδόσεις τοῦ λαοῦ ὅτι ἀπό τό μέρος κού κέρασε ἕνας ἀντρειωμένος μένει τό ἀχνάρι του, δηλ. ἡ ἀποτύπωση τοῦ πέλατός του τό "ἰχνάρι" ἢ "χνάρι" ἢ μένει σημάδι ἀπό τό δεξιό πέταλο τοῦ ἀλόγου του κού ἔγινε πάνω στό βράχο ἀπό τό σωματικό βάρος τοῦ ἥρωα!!

Στόν Ἑλλαδικό χῶρο ἀπαντοῦν τοπωνύμια σχετικά μέ ἀχνάρια πάνω σέ βράχους ὅπως π.χ. "ἡ πατημασιά" τοῦ Διγενή", "τό πάτημα τοῦ Διγενή" ἢ πεταλιά τ' ἀλόγου τοῦ Διγενή" "τό ποδάρι τοῦ Διγενή", "ἡ κ α θ ἡ τοῦ Διγενή", "ἡ ομάδα τοῦ Διγενή", "ἡ πέτρα τ' ἀντρειωμένου", "ἡ γουβίτσα τοῦ καλαντρειωμένου", "τ' ἄλωνι τ' Καλαντρειωμένου", "τό μαρμάρينو ἄλωνι τ' ἀντρειωμένου", "οἱ γονατιές τ' ἀντρειωμένου", "τό πάτημα τοῦ Δράκου", "τό πῆδημα τ' ἀντρειωμένου", "τ' ἀχνάρι τοῦ Ἀρακλή" (Ἡρακλή), "τ' ἀχνάρι τοῦ (Ε)κατόχειρου", "τ' ἀχνάρι τοῦ Γιάννη τ' ἀντρειωμένου", "τό ποδάρι τοῦ Διγενόσπηλιου", "ἡ ἀλογοπατιά ἀπό τ' ἄλογο τοῦ Μ. Ἀλέξανδρου κού τό βαθοῦλωσε μέ τό πάτημά του", "τ' ἀχνάρι τοῦ Σαραντάπηχου κλπ.". Τά σημάδια αὐτά μένουν ἀνεξίτηλα ἑκατοντάδες χρόνια καί τροφοδοτοῦν τή λαϊκή πίστη. Ὁ λαός πιστεύει ὅτι στό ἀχνάρι μένει ἕνα κομμάτι ἀπό τή ζωή καί τή ψυχή τοῦ ἀντρειωμένου ἥρωα. "Ἀπό δῶ κέρασε ὁ τάδε ἀντρειωμένος κί ἔμεινε τό ἀχνάρι του πάνω στό βράχο" δηλ. ἡ ἀποτύπωση τοῦ πέλατός του πάνω στό βραχώδες (τιτανολιθικό) ἔδαφος.

Πολλοί ἐρευνητές ἐπιχειρήσανε νά ἐρμηνεύσουν τήν δημιουργία τῶν σημαδιῶν αὐτῶν πάνω στίς σκληρές πέτρες ἀπό μαρμαρώματα σάν ἀποτέλεσμα μιᾶς ἔντονης ψυχικῆς κατάστασης κού ἔζησε ὁ πρωταγωνιστής τοῦ θρύλου. Ἀκόμη ὅτι ἡ θεησκευτική πίστη τοῦ ἥρωα ἢ αἴγιου ἔκανε τό ἀχνάρι, π.χ. "τά γόνατα τῆς Παναγίας", "ἡ πατησιά τοῦ Χριστοῦ", "τό ποδάρι τοῦ Προδόρου", "ἡ πατησιά τ' ἀλόγου τοῦ ἁγίου Γιώργη" κλπ. θά ἔπρεπε ὅμως νά ὑπάρχουν πολλά ἀχνάρια ἀφοῦ τόσοι πολλοί ἥρωες ἔζησαν καί πάτησαν τήν Ἑλλάδα.

Από τό έθιμο τών άντρειωμένων καί τών καλαντρειωμένων ύπάρχουν πολλά άντικειμενικά στοιχεία πού ύποβοηθοϋν γιά τήν έπιστημονική έρμηνεία τών άχναριών αϋτών πάνω στους βράχους.

Τά άχνάρια τών άντρειωμένων κατά τήν προσωπική μας γνώμη δέν ήταν τίποτε άλλο παρά ού κ α θ έ σ τ ρ ε ς τών άντρειωμένων δηλ.τό μέρος πού καθόνταν ού άντρειωμένοι γιά νά θεραπεύσουν καί προστατεύσουν τά τροφονευρωτικά έλλα τών γλουτών καί τών άκρων ποδιών τους.

Αν εΐχαν κάνει στό παρελθόν έπιτόπια έρευνα οί έρευνητές θά εΐχαν προσέξει όρισμένα άπλά στοιχεία τά όποια καί αναφέρουμε άμέσως.

- 1) Ο αριθμός τών γνωστών άχναριών κυμαίνεται γύρω στά 120 στόν έλλαδικό χώρο.
- 2) Όταν εΐναι ένα άχνάρι πάνω σέ βράχο έκεΐ κοντά ύπάρχει πάντοτε ένα σπηλιαδάκι (μικρό σπήλαιο).
- 3) Όταν ύπάρχουν περισσότερα άχνάρια τότε εΐναι πάντα κοντά σ' ένα μεγάλο σπήλαιο (σηλούγκα).
- 4) Η απόσταση από τό σπήλαιο δέν απέχει περισσότερο από 40 πήχεις.
- 5) Βρίσκονται πάντοτε σέ προσήλιο καί όροσερό μέρος κοντά σέ ρυάκια ή ποτάμια.
- 6) Δέν εΐναι άπλά βαθουλώματα (φυσικές καταστάσεις τών βράχων) αλλά εΐναι λαξεύματα ή προσεκτικά καί λευκά από άνθρώπινα χέρια, όχι έμπειρου τεχνίτη.
- 7) Τό μέγεθος τους εΐναι πάντα τό ίδιο π.χ.ή πατημασιά τοϋ αλόγου εΐναι περίπου 40 X X 50 εκ.ένω τό πέλμα τοϋ ήρωα εΐναι από 80-120 εκ.καί πλάτους περίπου 40 εκ.δηλ. ακολουθεΐ μιá νομοτέλεια τοϋ κανόνα τών τριών.Αϋτή ή αναλογία εΐναι ή ανατομική σχέση τοϋ κορμού μετά τών κάτω άκρων καί της γλουτιαίας χώρας.
- 8) Η ζωντανή παράδοση άπαγορεύει νά καρφώνει κανείς καρφύ ή μαχαίρι ή νά βουλώνει τ' άχνάρι μέ θράκα (καυμένα κάρβουνα).
- 9) Υπάρχει παράδοση ότι, όταν πέθανε ό άντρειωμένος τότε ανάβανε μεγάλη φωτιά καί βουλώνανε τήν νιχτή (άχνάρι) μέ θράκα.(πρόνοια γιά άποστείρωση).
- 10) Τό άχνάρι εΐναι μέρος ίσρό καί σεβαστό κυρίως από τή μάνα τ' άντρειωμένου γιατί ένα μέρος της φυλής του μένει πάντα σ' έκεينو τό σημείο της γής. Η μάνα ειλεΐ (σέβεται) τήν πέτρα τ' άντρειωμένου παιδιού της έκεΐ δηλ.πού καθόταν τό παιδί.
- 11) Στ' άχνάρι δέν ουτρώνει χορτάρι. "Αντρειωμένος όπου κίθεται χορτάρι δέν ουτρώνει". Αϋτό γίνεται από τή μιá μεριά γιατί εΐναι λαξεμένο λεΐο τό άχνάρι καί από τήν άλλη μεριά από τά οϋρα λόγω άχράτειας οϋρων τών άντρειωμένων (άμμωνία).
- 12) Ο άνθρωπος πού άφησε τ' άχνάρι του σέ βράχο εΐναι γενοβέζικο (από τή γέννα) καί σ' όλη του τή ζωή εΐναι κουτσός".

12) "Τ' ἀχνάρια τὰ δίδαξε στούς ἀντρειωμένους ὁ Χριστός καί ἡ Παναγιά γιά νά ζήσουνε καί νά ἀνδρωθοῦνε (δηλ. νά ζήσουν μέχρι νά ἐνηλικιωθοῦν καί γι' αὐτό εἶναι θαυματουργά)".

Προστάτες ἅγιοι τῶν ἀντρειωμένων

Οἱ Ἕλληνες ἀπό τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους πίστευαν καί λάτρευαν τή φύση καί τὰ πνεύματά της, γι' αὐτό θεωροῦσαν τή διατήρηση τῆς υγείας τους σάν δῶρο τῆς φύσης. Σάν κυνηγοί, ποιμένες, γεωργοί, φαρμάδες κλπ. πού ἦσαν ἔκρεπε νά ἔχουν γερό νοῦ καί ἄκρα γιά νά κατορθώσουν νά ἐπιζήσουν μέσα σ' ἕνα ἀγρονο, φυσικό περιβάλλον ὅπως ἦταν καί τότε ὁ ἐλλαδικός χῶρος. Οἱ παθήσεις πού προκαλοῦσαν μόνιμες ἀναπηρίες, τοὺς προκαλοῦσαν τόν τρόμο. Ἔτσι λοιπόν κάθε Ἕλληνας ἐφθασε στό σημεῖο νά ἔχει τόν δικό του φύλακα-ἄγγελο καί τό κάθε σπίτι τόν προστάτη ἅγιο του. Περισσότερο ὅμως ἀπό τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους οἱ ἀντρειωμένοι καί καλαντρειωμένοι ἤρωες εἶχαν μεγαλύτερη ἀνάγκη ἀπό προστάτες γι' αὐτοῦ ἦσαν σέ μελιονεκτική θέση ἀφοῦ ἡ υγεία τους ἦταν ἀκρᾶσφαλῆς καί ἐπὶ πλέον δέν εἶχαν ἐστίαι, ἀλλά ζοῦσαν σέ σπηλαιολοκινόβια ἢ ἀκόμη καί μοναχική ζωή. Γι' αὐτούς ἀντρειωμένους ὁ θεός ἦταν θεραπευτής ἢ τιμηρῆς, σωτήρας τῆς ζωῆς τους ἢ ἐλευθερωτής ἀπ' αὐτήν.

Ἀκόμα ἔκρεπε νά καλεῖσθε ἐναντίον τῶν ἐπιελοκῶν τῶν ἄκρων τους, ἐπίσης καί μεταξὺ τους (ἀγχώδεις ἀντιδράσεις κλπ.), νά ἀντιμετωπίζουν τὰ ἄγρια θηρία καί ὄχι σκάνια τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πού ἤθελαν νά τοὺς ἐκτοπίσουν ἀπό τὰ σπήλαια γιά νά τὰ χρησιμοποιοῦσαν σάν ἀποθήκες. Ἡ Κενταυρομαχία μεταξὺ τῶν Κενταύρων καί τῶν Λακεδῶν, πού τόσο ἀπαθανάτισθηκε ἀπό τοὺς καλλιτέχνες δέν ἦταν τίποτε ἄλλο ἀπὸ μία ἐξοντωτική πάλη μεταξὺ τῶν γεωργοποιμένων τοῦ Πηλίου, οἱ ὅποιοι θέλανε νά καταλάβουν τὰ σπήλαια προκειμένου νά τὰ χρησιμοποιοῦσαν γιά ἀποθήκες τυροκομικῶν προϊόντων, ἢ γιά τή φύλαξη τῶν καρπῶν (σιταποθήκες) ἢ ἀποθήκες χόρτου.

Οἱ δεσμάχες συνεχίστηκαν γιά πολλοὺς αἰῶνες μέχρι πού οἱ ἀρχαῖοι ἱερεῖς ἢ καί ἡ σύγχρονη ἐκκλησία, τὰ σπήλαια αὐτά, πού ἦσαν πέτρα σκανδάλου, τὰ μετέτρεψαν σέ ὁμαδικούς τόπους λατρείας κτίζοντας στήν εἰσοδὸ τους ἢ καί μέσα σ' αὐτά σπηλαιώδεις ἢ ὑπόσκαφες ἐκκλησίες.

Ἀπὸ τῆ Μυκηναϊκῆ ἐποχῆ οἱ ἀντρειωμένοι εἶχαν προστάτη τόν μάντη-λατρό-ἱερέα καί πρώτους προστάτες θεοὺς τόν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἄρτεμη, τόν Ἥφαιστο, τόν Ἐρμῆ, τὴν Ἀθηνά, τόν Πάνα κλπ. πού τοὺς ὀνόμαζαν σπηλαῖτες θεοὺς.

Μετά τήν ἐκικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆ θέση τους πήραν, ὁ Χριστός, ἡ Παναγιά, ὁ "Ἄγ. Γεώργιος καί πολλοί μικροί ἅγιοι καί ὁσιοι. Ἡ ἐπιβίωση τῆς Ἀρτέμιδας ζεῖ ἀκόμη καί σήμερα ἔντονα στό λαό σάν Ἄγ. Μαρίνα.

Οἱ ἀντρειωμένοι δεσμεύονται μέ τό κροσάτη ἅγιό τους μέ τάξιμο πού κάνει ἡ ἕδρα τους ἡ μητέρα. Αὐτή ὅταν ἐμφανισθεῖ ἡ δυστοκία πού εἶναι συχνή στή γέννα τοῦ ἀντρειωμένου, κάνει προσευχή στόν "Ἄη Γρηγόρη γιά νά ἐπιταχύνει τόν τοκετό μέσα στά φυσιολογικά χρονικά πλαίσια." "Ἄγιε μου Γρηγόρη βοήθη μου νάσαι γλήγορη ἡ γέννα μου, μή κάνω κἀνα Γιάννη, καί θά σέ γιορτάζω ἐγώ καί τό παιδί μου στή χάρη σου".

Ἐκελεῖ πολλές φορές τό ἀντρειωμένο παιδί εἶναι κακοπαθημένο στή γέννα ἀπό τή δυστοκία κλαίει σάν "κατσίκι" γιατί ἄργησε νά ἀναπνεύσει. Ἐχει δηλ. τό χαρακτηριστικό "ἀνοξαιμικό κλάμα" δηλ. συνεχές καί παρατεταμένο μέ μικρά διαλείμματα ἡρεμίας. Γιαυτό ἡ μάνα τοῦ ἀντρειωμένου τό τάξει στήν Ἄγία Μαρίνα καί τήν παρακαλεῖ. "Ἄγια μου Μαρίνα καί κυρά πού μαραινίζεις τά μωρά, μαράνισε καί τό ἀντρειωμένο μου". Μαραινίζω σημαίνει ἡρεμῶ ὅταν τό παιδί κλαίει σάν "κατσίκι" καί δέν βυζοπιάνει λόγω τῶν κρανιοεγκεφαλικῶν κακώσεων.

Τό φυσιολογικό παιδί μετά τό πρῶτο κλάμα του καί τίς πρῶτες περιποιήσεις εἶναι κατά κανόνα ἡσυχό σάν ἀρνί γιαιυτό καί στή περίπτωση αὐτή ἡ μαμμή ὅταν παραδίδει ἕνα φυσιολογικό παιδί στή μάνα του λέει. "Πάρε προβατινίτσα μου τό ἀρνάκι σου. Σοῦ δίνω παιδί-ἀρνί" (τρεις φορές) τό λέει. Τότε ἡ μητέρα του εὐανάζει πάλι τρεις φορές: "Μυκαῶά ..." γιά νά φέρει σάν προβατίνα πολύ γάλα.

Οἱ πλέον προσφιλεῖς ἅγιοι τῶν ἀντρειωμένων καί καλαντρειωμένων εἶναι κατά σειρά λατρευτικῆς συχνότητος στίς περιοχές τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου. Ὁ Ἄγ. Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (7 Ἰανουαρίου) ἡ Ἄγία Μαρίνα (17/7) ὁ Ἄγ. Ἰωάννης ὁ Καλυβίτης (15/1), ἔζησε σέ σπήλαιο, ὁ Ἄγ. Ἀθανάσιος (18/1), ὁ Ἄγ. Γεώργιος (23/4), ὁ Ἄγ. Νεόφυτος (21/1), ἔζησε σέ σπήλαιο, ὁ Ἄγ. Γρηγόριος (25/1), ὁ Ἄγ. Τρύφων (1/2), ἡ Ὑπαπαντή τοῦ Χριστοῦ (2/2), ἡ Ἄγία Παπαυγή, ὁ Ἄγ. Ἰάκωβος (28/1), ἔζησε σέ σπήλαιο, ὁ Ἄγ. Βλάσιος (11/2) ἔζησε σέ σπήλαιο, ὁ Ἄγ. Χαράλαμπος (10/2), οἱ Ἄγ. Θεόδωροι (17/2), ὁ Ἄγ. Κασσιανός (29/2) (κάθε 4 χρόνια), ὁ Ἄγ. Ἰσίδωρος (Σίδερος) (4/3), ὁ Ἄγ. Ἀλέξης (17/3), ἡ Ἄγ. Κυριακή (7/7) ἄγιασε σέ σπήλαιο, ὁ Προφήτης Ἡλίας (20/7), ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος (6/8), ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγούστου), οἱ Ἄγ. Ἀνάργυροι (Κοσμάς καί Δαμιανός) (1/11), οἱ Ταξιάρχες (8/11), ὁ Ἄγ. Ἀνδρέας (30/11), ὁ Χριστός (ἡ Γέννηση τοῦ Κυρίου σέ σπήλαιο) (25/12).

Κατά τή Μυκηναϊκή ἐποχή ὅπως ἀναφέρει ἡ Ἑλληνική Μυθολογία τά περισσότερα παιδιά μέ μηνιγγοκήλη καί ἐγκεφαλοκήλη καί γενικά παθήσεις τοῦ νευρικοῦ συστήματος πίστευαν ὅτι ἦταν παιδιά τῆς "Ἐχιδνας" καί τῆς "νεφέλης" ἢ τοῦ "Τυφῶνος". Αὐτό δέν εἶναι ἐλάσμα τῆς φαντασίας τοῦ λαοῦ, ἀλλά εἶναι πρωτόγονος τρόπος ἔκφρασης. Σήμερα γνωρί-

ζουμε στατιστικά ότι τα περισσότερα από τα παιδιά αυτά (60%) γεννιούνται στις εποχές από τα μέσα του χειμώνα μέχρι την άνοιξη και ένα 20% τον Οκτώβριο-Νοέμβριο. Έδώ ο λαός έννοει δύο πράγματα: 1) τη μεγάλη συχνότητα της γέννησης των παιδιών αυτών που συμπίπτει π.χ. κατά μήνα Μάρτιο με τη γέννηση της Εχιδνας και κατά μήνα Οκτώβριο-Νοέμβριο που επικρατούν νεφώσεις, θύελλες (χαλάρι) και τυφώνες μικρής έντασης και 2) τις εποχές αυτές τα πέταγαν στα Χαούνια ή τα σπήλιωναν. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλοί προστάτες άγιοι των άντρεωμένων είναι μικροί άγιοι. Αυτό είναι μάλλον επιβίωση αρχαία και δεν είναι τυχαίο που οι προστάτες άγιοι γιορτάζουν την εποχή αυτή, ότι δηλ. οι μικροί άγιοι είναι οι μεσίτες που μεσολαβούν και ικετεύουν το θεό να στέλνει τα σημάδια (οίωνους) για να περιφρουρήσουν το μέλλον της ομάδας του σπηλαιολογιστή των άντρεωμένων και καταντρεωμένων.

Αναφέρω τρία παραδείγματα οίωνων.

- α) Η άπροσδόκητη εμφάνιση ενός αποδημητικού πουλιού από απότομο ξέκωμα του σμήνους και η πτώση του στο φρύδι του σπηλαίου αποκάλυπτε πολλές τη μέλλουσα επιδημία με τις επιπτώσεις της (τά αποδημητικά πτηνά είναι φορείς ιών π.χ. της Επιδημικής μηνιγγίτιδος). Γιαυτό του κάνανε άμέσως σπλαχνοσκοπία. Η υπεραιμία των σπλάχνων σημαίνει ακόμα και σήμερα λογενή πάθηση.
- β) Η άπροσμενος εϊσοδος στο σπήλαιο ενός τρομαγμένου ζώου εσήμαινε την εμφάνιση επιδημίας. Γιαυτό έθυσίαζαν άμέσως τό ζωο. Στο ζωο αυτό από την υπερέκκριση της αδrenalίνης λόγω του ένστικτώδους τρόμου και του stress τό κρέας "σφίγγει" και καίεται πολύ δύσκολα ή δέ όσμή είναι ιδιόζουσα από την παρουσία των κατεχολαμινών. Από εκεί ό μάγος-ιερέας-ίατρος, χωρίς την γνώση της νευροχημείας, έβγαζε χρησμούς να κνωθεε τό σπήλαιο για να τούς προστατεύσει ή έκτιζε ξερολιθιά στην εϊσοδο "κάστρο" για να μή τούς βρεε ό χάρος.
- γ) Τό φθινόπωρο επίσης μετά από καταιγίδες, κεραυνούς ή πλημμύρες μέσα στις λίμνες του σπηλαίου ό μάγος-ίατρος έβαζε τούς άντρεωμένους και "βορβόδερναν", "βολόδερναν" (παραφθορά έκ του βόρβορος, νερό με λάσπη) δηλ. μαστίγωναν τό νερό, αυτό συνήθως γινότανε την τρίτη ήμέρα. Αυτό δέν ήταν άφελές (και ό Ξέρξης κάτι παρόμοιο έκανε αλλά σε άκατάλληλο χώρο) ό δέ μάντης-ίατρος μπορούσε από τη "θολούρα" και τό χρώμα να προσδιορίσει τό βιολογικό πλακτό (ζωοπλακτό) που δημιουργήθηκε και ήταν πρόδρομος επιδημιών, από θανάτους ζώων κλπ. Τό βιολογικό αυτό πλακτό ήταν γεμάτο μικρόβια και διηθητούς ίους. Οι μικρές αυτές λίμνες εσχηματίζοντο όταν από τις καταιγίδες ό "πόρος του Αφρίτη" δηλ. τό στόμιο της εϊσοδου του νεροθ για τις υπόγειες καταβόθρες, είχε άποφραχθεε ('Αφρίτης λέγεται στή γλώσσα του λαοθ ό υπόγειος ποταμός των σπηλαίων. Στήν αρχαία έλέγετο και "Αορνος ή "Αόης ή "Αχελώς ή "Αχέρωντας κλπ.) ό "κάτω κόσμος" στή λαϊκή γλώσσα.

Π Η Γ Ε Σ

Ἀθηναίου "Δειπνοσοφισταί", Αίσχύλου "Ἐπτά ἐπί Θήβας", Ἄννης Κομνηνῆς, "Ἀλεξίας", Ἀπολλοδώρου "Βιβλιοθήκη", Ἀριστοτέλους, "Περὶ Ψυχῆς, Φυσικά", Ἀριστοφάνους, "Ὀρνιθες", "Σφήκες", Βιργιλίου, "Βουκολικά", "Γεωργικά", Γαληνοῦ, "Περὶ Κράσεων", Διοδώρου Σικελιώτου "Βιβλιοθήκη Ἱστορική", Διοσκουρίδου, "Περὶ Ὑγῆς Ἱατρικῆς", Εὐριπίδου, "Ἡρακλῆς μαινώμενος", "Βάκχαι", "Μήδεια", Ἡροδότου "Ἱστορία", Ἡσιόδου, "Ἔργα καὶ Ἡμέραι", "Θεογονία", Θεοφράστου, "Περὶ φυτῶν Ἱστορία", Θουκυδίδου, "Ἱστορίας Ξυγγραφή", Ἱπποκράτους "ἄπαντα", "Καινὴ Διαθήκη", Λουκιανοῦ, "Νεκρικοὶ Διάλογοι", Ὀμήρου, "Ἰλιάς", "Ὀδύσσεια", Πausανίου, "Ἑλλάδος Περιήγησις", "Παλαιὰ Διαθήκη", Σοφοκλέους, "Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶν", "Οἰδίπους Τύραννος", "Τραχίνια".

Α Ρ Χ Ε Ι Α

1. Ἀρχεῖον Κέντρου Ἐρεῦνης Ἑλληνικῆς Λαογραφίας Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.
2. Ἀρχεῖον Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.
3. Ἀρχεῖον Ἰδιωτικόν Δ.Βαγιακάκου.
4. Ἀρχεῖον Ἱστορικοῦ καὶ Λαογραφικοῦ Μουσείου τῆς Μητέρας.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Η Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α Σ

- ALLAN, J.H. 1963.- The challenge of spine bifida cystica. Cur. Pract. Orth. Surg. 1:17.
- BUCY, P.C. and WALKER, A.E. 1934.- Congenital sinuses, a source of spinal and meningeal infection and subdural abscess. Brain 57:401.
- DILLER, A. 1971.- Race Mixture Among the Greeks before Alexander, Greenwood, P.Conn.
- FIENNES, R. 1976.- The Order of Wolves Bobbs-Merrill. Indianapolis.
- FORD, F.R., 1952.- Diseases of the Nervous System in Infancy, Childhood and Adolescence. 3rd ed. Springfield ILL. c.c.Thomas.
- FROSL, J. 1960-69.- Griechisches Etymologisches Wörterbuch. Heidelberg.
- GREGOIRE, H., 1942.- Ὁ Διγενῆς Ἀκρίτας, New York.
- HUBBERT, W.T. 1975.- Diseases Transmitted from Animal to Man 6th ed. C.C.Thomas Chicago.
- JAMES, C.C.M. and LASSMAN, L.P. 1972.- Spina Bifida Occulta. London Buterworth.
- KYPIAKIDIOY, Π.Σ. 1927.- Οἱ Ἀντρειωμένοι καὶ ἡ οὐρά των. Ἡμερ. Μεγ. Ἑλλάδος :499.
- LORBER, J., SEGALL, M. 1962.- Bacterial Meningitis in Spina cystica. Arch. Dis. Childh. 37:300.

- MATSON, D.D. 1969.- *Newrosurgens of Infancy and Childhood*. Sec.ed. Springfield C.C.Thomas.
- NILSSON, P.M. 1979.- 'Ελληνική Λαϊκή Θρησκεία (Μετάφρ. Ι.Θ.Κακριδῆ) 'Αθήνα.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1962.- Γενετικάί παθήσεις τοῦ ωτιαίου μυελοῦ ('Αντρειωμένοι καί Καλλαιοαντρειωμένοι ("Καλαντρειωμένοι") 'Εταιρεία Φιλ.Λαοῦ 20 Νοεμβρ.1962.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1965.- 'Εγκεφαλοκῆλαι καί Μηνιγγοκῆλαι (Παθήσεις τῶν ἀρχαίων θεῶν καί ἡρώων) 'Ανακ.'Ιατροχειρ.'Εταιρεία 'Αθηνῶν, 31 Μαρτίου.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1967.- Σφύγγες, Στύγγες, Κένταυροι, Πάνες, 'Ηρακλεῖς, καί Διγενίδες τῆς 'Αρχαίας καί Νέας 'Ελλην.Μυθολογίας καί ἡ ἐρμηνεία τῆς. Φιλικός 'Ομιλος Συμποσίων 'Αθηνῶν, 5 'Απριλ.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1968.- 'Η βάσις τῆς κληρονομικότητος. Τί λέγει ἡ παράδοσις καί τί ὁ γενετικός κώδιξ. Φιλικ.'Ομιλ.Συμποσίων, 26 'Ιανουαρίου.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1989.- Οἱ 'Αντρειωμένοι καί ἡ οὐρά τους (Διασηματομυελία) στίς παραδόσεις τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ, 'Αναφ.'Ελλην.Σπηλαιολογικῆς 'Εταιρ. 13 Μαΐου 1981 καί 'Ιατροχειρουργική 'Εταιρεία 'Αθηνῶν, 23 Νοεμβρίου.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1980.- Τό Μουσεῖον τῆς Μητέρας, 'Ιατρ.'Επιθ.'Ενοπλ. Δυνάμ. 14:885.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1980.- Οἱ 'Αντρειωμένες μητέρες καί τά παιδιά τους. 'Ανακ.ΕΕΙΙ, 26 Μαΐου.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Χ. 1981.- Πράξεις καί ἐνέργειες τῆς Πόντιας μητέρας τήν Πρωτομαρτιά καί ἡ ἱατρική ἐρμηνεία. 'Ανακ.Α'Συνεδρ.Λαογραφίας Ποντ.Σπουδῶν 'Αθηνῶν.
- PALMER, L.R. 1961.- *Mycenaeans and Minoans* Faber and Faber, London.
- ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, Α.Γ. 1886.- 'Αζανίας ἐν Πύργῳ.
- ΠΑΠΑΧΑΤΣΗΣ, Ν. 1947.- Ζωή καί Θρησκεία στήν 'Αρχαί 'Ελλάδα, 'Αθήναι.
- ΠΟΛΙΤΟΥ, Γ.Ν. 1871-1874.- Μελέτη ἐπί τοῦ Βίου τῶν Νεωτέρων 'Ελλήνων Α καί Β 'Εν 'Αθήναις.
- ΠΟΛΙΤΟΥ, Γ.Ν. 1909.- 'Ο θάνατος τοῦ Διγενῆ, Λαογραφία 12:275.
- ΡΩΜΑΙΟΥ, Α.Κ. 1946-47.- 'Αχνάρια ἐπάνω σέ βράχους. 'Αρχ.Θρακ.Λαογρ.καί Γλωσσ.Θησαυροῦ 13:209.
- SEYMOBIR, T.D. 1907.- *Life in the Homeric Age* Mac MILLAN, London.
- ΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ, Θ.Κ. 1964.- 'Η Προϊστορία τῆς Πελοποννήσου, 'Εν 'Αθήναις.
- VENTRIS, M. and CHADWICK, J. 1959.- *Documents in Mycenaean Greek* Cambridge Univ.Press Cambridge.
- WARKANY, J. 1971.- *Congenital Macformations* Year Book Med.Publ.Inc. Chicago.
- WIEDERSHEIM, R. 1893.- *Der Bau des Menschen* Leipzig.

ΕΙΚΟΝΕΣ :

Είκ.1.-'Ανοικτή ραγεύσα μηνιγγομυελοκήλη (Καλαντριεωμένος Διγενής)

Είκ.2.'Ανοικτή μη ραγεύσα μηνιγγομυελοκήλη (κωλοράδι, άρχατος Κένταυρος, Πάνας, Σφύγγα). Από τή μέση καί κάτω όμοιάζει σάν ζιπος (ζιποκένταυρος). Έχει μικρά καί άτροφικά πόδια μέ ζιποποδιάν,στή ράχη ή μηνιγγοκήλη όμοιάζει σάν σέλλα. Όταν ένεργείται τό έντερον έξέρχεται (πρόπτωσης όρθου) όπως στους ζιπους.

Είκ.3.-Μηνιγγοκήλη χωρίς ρήξη (θόλος) άκριβώς όπως ό άρχατος Κένταυρος θόλος πού ζούσε στό σπήλαιον του όρους Φολόης (άπό τό φολίδα όιότι τό όδέρμα άποφολιδούται). Ό λαός τό έρμηνεύει σήμερα άπό τό θόλα = μάλωμα.

Είκ.4.-Συγγενές δερμοειδές συρίγγιο (Διγενής). Λέγεται άπό τό λαό καί "γεφύρι τής τριχας" ή "πυροστία",τό ζερό τρίγωνο του 'Απόλλωνα μέ τά βάρη στα πλάγια. Διακρίνεται μέσα στό έξω στόμιο του πόρου μία σκληρή τρίχα,ή "Χαρότρυχα",πού επικουμνετ μέ τίς μήνιγγες του ωτιαίου μυελου.

Είκ.5.-'Ανδρειωμένος μέ ούρά.Χαρακτηριστικό ή κυματοτριχία τής λευκής φυλής.Τούς λένε καί Τραντανιούς,Τραντέλληνες,δηλ.39 φορές "Έλληνες ('Επιβίωση άρχαία άπό τόν 'Ηρακλή ό όποιος ήταν μελάμπυγος καί λάσιος καί πέθανε σέ ήλικία 39 έτών ή άπό τόν άριθμό των άντρειωμένων κάθε σπηλαιοκοινόβιου πού δέν ξεπερνούσε τόν άριθμό των 39 (για πρόληψη λοιμωδών νόσων).

Είκ.6.-Διαστηματομυελία ('Αντρειωμένη μέ ούρά). Η ούρά του άντρειωμένου αυξάνει περίπου 7 εκατοστά κάθε χρόνο.

Είκ.7.-'Αγαλμάτιο του Πάνα.Είναι φανερά τά στοιχεία τής μηνιγγοκήλης. Τό νεογέννητο μέ μηνιγγοκήλη οί άρχατοι τό όνόμαζαν Πανίσκο.

Είκ.8.-'Ανάγλυφο Κενταύρου άπό Κενταυρομαχία.

Είκ.9.-'Αγαλμάτιο Σάτυρου.Διακρίνεται ή ούρά του.(Διαστηματομυελία = 'Ανδρειωμένος μέ ούρά).

Είκ. 10.-Εικόνα από άρχαιο άγγείο. Διακρίνεται σάτυρος και μαινόδα. Οί Σάτυροι (Διαστηματομυελία = Ανδρειωμένοι με ούρα είχαν αυτόματη στύση (πρωκτισμό) μέχρι ηλικίας 16-20 έτών. Μετά λόγω διχασμού του ν. μυελού χρειάζονταν έξωτερικό έρέθισμα (άρχ. θύρος) και μετά τά 20-30 γίνονταν Σειλίνοί δηλ. άνίκανοι. Γιαυτό σάν άνίκανοι υποδέχονταν στά σήλαια τούς μικρούς Πανύσκους (άνδρειωμένους και καλαντρειωμένους).

Είκ. 11.-Σειλίνοσ και βιδόνυσος. Διακρίνεται ή έλλειψη στύσης, ή ούρα και ή ηλικία του (φαλάκρα).

Είκ. 12.-Πρώτος ήθη σέ μικρό παιδί. Διακρίνεται τό υπερφυσικό για τήν ηλικία του πέος, ή σιμή μήτη (πλατσομήτης), τά ποσπετή αυτιά και τά ποσπεταία φύματα (κέρατα). 'Ο λαός τόν ονομάζει άγουρο (άρχ. Κένταυρος Σάτυρος).

Είκ. 13.-Βρέφος με κλειστή μηνιγγοκήλη. (Χέλιος, άρχ. Γέλλιος ή Σελλός).

Είκ. 14.-Πρόπτωση του όρθου σέ μηνιγγοκήλη και μυελουμηνιγοκήλη. Χαρακτηριστικό τών έπων κατά τήν αφοόευση είναι ή πρόπτωση του όρθου όπως και τών Καλαντρειωμένων παιδιών (άρχ. Κένταυρος).

Είκ. 15.-Νεογέννητο με βαρετα μηνιγγομυελοκήλη (Κένταυρος-Χάος-Χαούλι). Σήμερα τόν ονομάζουν "Γιάννη" ή "Χαούλι". 'Η έκσεσημασμένη ύδροκεφαλία προξενεί ύστοκία, όπότε πρό της γεννήσεως τό ονομάζουν "Γιάννη" "γιατά γελάνει". 'Από δώ και ή παροιμία "'Ακόμη δέν τόν εζδαμε και Γιάννη τόν έβγάλαμε".

Είκ. 16 και 16Α.-Νεογνό με άνεγκεφαλία και ραχίσχληση (σχιζοράχη). "Χάνας" ή "φίδι" ή "Στοιχειό" ή "Θερίό" ό άρχ. άσος Δράκων τών σπηλαίων.

Είκ. 17.-Συγγενές δερμοσειδές συρίγγιο. Διακρίνεται ή "χαρότριχα" τού επικουινωσέ με τίς μήνιγγες του νωτιαίου μυελού και προξενεί υποτροπιάζουσες μηνιγγίτιδες (ό θάνατος του άγενή 'Ακούτα όφείλετο σέ ύπεροξεία μηνιγγίτιδα).

Είκ.18.-Νεογνό μέ διευκλιδές πρόσωπο (διεπρόσωπο). Έχει δύο όψεις του προσώπου, δύο είσοδους, δύο θύρες (στόματα). Είναι ο άρχαίος θεός Ίανός. Ο λαός τό λέει "Θυερικό" ή "Γιάννος" από τό θυρίς. Γιάννος, ζως ήχοιμητικό από τό Ίγειανός-Ίανός-Γιάννος.

Είκ.19.-Άνορειωμένος Διγενής (Συγγενές δερμοειδές ουρίγγιο (τό ελχιν ο Άρχαίος Ήραηλ ή καί ο Διγενής Άκρίτας).

Είκ.20.-Έγκεφαλοκήλη. Από τό ζνιακό όστουν του κρανίου προβάλλει σφαιρικός σάκκος μέ έγκεφαλονωτιαίο υγρό, ο όκος στήριζεται στους ώμους. Η έκφραση του προσώπου δίνει τήν εικόνα δυσβάστακτου βάρους. Ο λαός τό λέει "Γινις" ή "Άτσολο", ζως άρχ."άτλητο", α προθ. καί τλήναι. Ο λαός πιστεύει ότι "ειάστηκε" όταν ή μάνα του ήταν "άτσαλη" (μέ έμμηνα).

Είκ.21.-Άγαλμα Άτλαντος. Βαστάζει στους ώμους του τούς κίονες (στόλους) του ουρανού. Ο άρχαίος Άτλας είναι ή ζνιακή έγκεφαλοκήλη της είκ.15. Ο λαός τόν θόλον του κρανίου τόν ονομάζει "ουρανόν" καί τούς ώμους "βουνά" ή "κορμό της γής". Ο Άτλας προέρχεται από τό τλάω ταλα, ταλαός = Άτλας, καί σημαίνει αντίχω, ύπομένω καρτερικά ένα βάρος ίσοδύναμο (ζσο) μέ τό κεφάλι, αλλά καί ποτέ δέν μπορώ νά άπορρίψω (Σήμερα άφαιρείται μέ έγχείρηση).

Είκ.22.-Άκτινογραφία νεογνού μέ ζνιακή έγκεφαλοκήλη. Διακρίνεται ο σφαιρικός σάκκος γεμάτος υγρό καί άκουμά πάνω στην πλάτη. Είναι ο άρχαίος Άτλας.

Είκ.23.-Νεογνό μέ προβάλλουσα βρεγματική έγκεφαλοκήλη. Η πάθηση κληρονομείται σε ποσοστό 60% από τόν πατέρα. Έμφανίζεται στην κορυφή του τριχωτού της κεφαλής μέ κολλές κορυφές, από τίς όκοζες ή μία είναι πάντοτε ύψηλότερη, σάν κάλλαιον καί λάμπει (καλλαιουαντρειωμένος = Καλαντρειωμένος). Είναι ή σκληρά μήνιγξ καί πιέζεται από τό έγκεφαλονωτιαίο υγρό καί γυαλίζει. Έμφανίζει ή σχήμα γυναικείου αιδίου ή καλλαιου (λειριού). Είναι σκληρόν άνώμαλον τραχύ σάν κράνος (κραναός). Οι άρχαίτοι ουρανίου θόλον ονομάζουν τό κριόλον ή στρόψωμα του κρανίου (ουρανού), ενώ τήν σκληράν ύπερωαν ονομάζουν ουρανισκον. Ο λαός τόν ονομάζει "Αείρη", "Ζανιά", "Ζιά", "Ζόη" (όχι Ζώη) "Χαρχάλι" καί "Γιάννη", "Αείρης από θεού" ή "Χαρχαλάκης από θεού". Υπάρχουν καί επώνυμα. Είναι ο άρχαίος θεός Ζεύς (Δίας). Η πάθηση συνοδεύεται από υπερτελωρισμό καί δίνει εικόνα ότι βλέπει παντοθ (Εύρύωψ). Τά σ π η λ ι ω ν ο υ ν σε ύψηλά όρη (ύψοατρική θεραπεία). Ο Ζεύς έλατρεύετο σε πολλά Έλληνικά σπήλαια καί όρη εκτός του Όλύμπου.

Είκ.24.-Νεογνό μέ βρεματοζνιακή έγκεφαλοκήλη. Πρόκειται για τήν άρχαία θεά Άθηνά. Η Άθηνά γεννήθηκε από τό κεφάλι του Δία (κληρονομικότητα) πάνοπλος: 1) μέ περικεφαλαία, 2) μέ άσπίδα καί 3) μέ όδρυ καί έπαλλη ("ή πάλλουσα τό όδρυ"). Χαρακτηριστικό της βρεγματικής έγκεφαλοκήλης είναι ότι σεείται σάν νά έχει καλυμκές κινήσεις, όπως ο σφυγμός. Για τό έπίθετο (παρωνύμιο) της Άθηνάς ήταν η α λ λ ά ς. Εκ του πάλλω, ήταν ή πάλλουσα τό όδρυ (ή κορυφή της έγκεφαλοκήλης καί όμοιάζει σάν όδρυ ή σάν λειρι ή "Χαρχάλι" όπως λέει ο λαός, έχει τρεμάδη κίνηση, καλμόν, κτύπον, ταλαντεύεται. Τά όε κάλλαια είναι πολλά καί σαρκώδη σάν περικεφαλαία. Η άσπίδα είναι ή "τοίπα", δηλ. ή άμνιακή μεμβράνη, γιατί ήταν σοφή (τυχερός λένε σήμερα, όποιος γεννηθεύ μέ προσωπίδα ή φιλοπροσωπίδα (άσπίδα). Έμεινε παρθένα για λόγους εύγονίας.

1.

2.

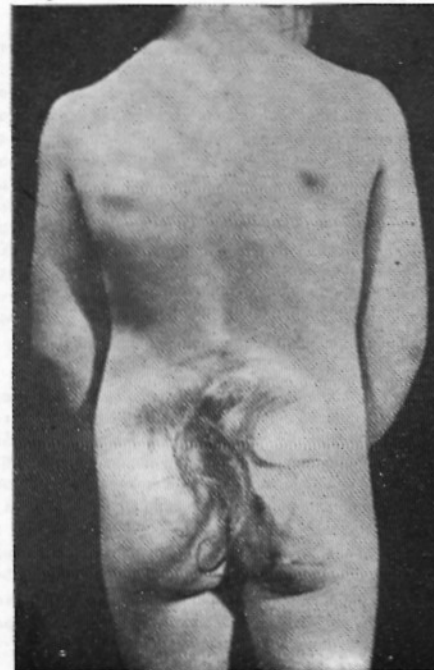

4.

3.

5.

6.

7.

9.

8.

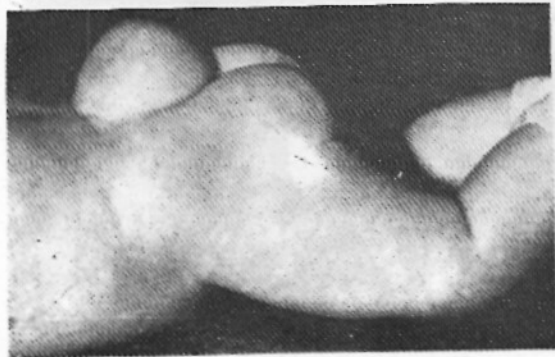

10.

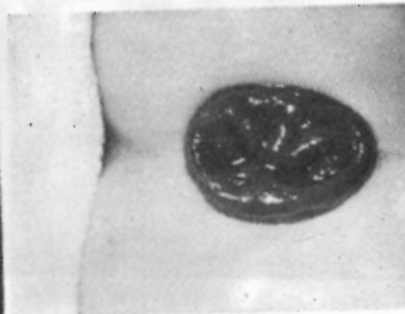
11.

12.

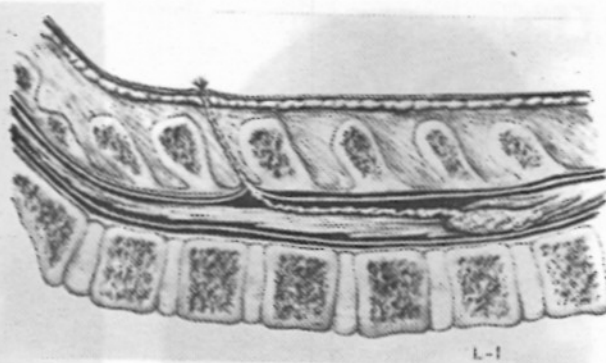
13.

14.

15.

17.

16.

18.

16A

19.

